

การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเวศน์ในจังหวัดกาฬสินธุ์

ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

นางสาวกฤติยา ศิลารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Political Domination of the Srithares Family in Kalasin Province
between 2526 – 2557 B.E (1983 – 2014)**

Miss Krittiya Silarak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีตระกูลในจังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่าง พ.ศ.2526 - 2557

ชื่อและนามสกุล นางสาวกฤติยา ศีลารักษ์

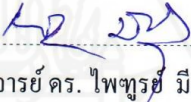
วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา
2. รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์)

๔๑

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการให้ความอนุเคราะห์ของอาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ โสธร ผู้ทองคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา และ รองศาสตราจารย์
ยุทธพร อิศรชัย นับตั้งแต่การให้คำแนะนำแนวทาง การกำหนดหัวข้อวิจัย การตรวจแก้
ให้คำแนะนำในการเรียบเรียง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมาในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณแม่บุญเรือน ศรีธเรศ ท่านพี่ระเพชร ศิริกุล อดีต ส.ส. กภาพสินธุ์ และ
คุณสุระเดช เเคราะห์ดี นายกสมาคมนักข่าวจังหวัดกภาพสินธุ์ ที่แนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อให้
งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลคนอื่นๆ ที่เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์
ในประเด็นต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งแนวทางไว้ จนสามารถนำมาสรุปเป็นผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์
ต่อไป และทำให้ผู้วิจัยรู้สึกถึงความมีน้ำใจของชาวจังหวัดกภาพสินธุ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง
มาในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พี่ น้อง เพื่อนร่วมงานในสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดกภาพสินธุ์ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการหาข้อมูล การลงพื้นที่เก็บข้อมูล
เพื่อให้วิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมาใน โอกาสนี้

สุดท้ายกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจเป็นแรงผลักดันให้การศึกษา
สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กฤติยา ศิลารักษ์

กันยายน 2560

ชื่อวิทยานิพนธ์ การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง

พ.ศ. 2526 – 2557

ผู้วิจัย นางสาวกฤติยา ศิลารักษ์ รหัสนักศึกษา 2588000253 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนศักดิ์ สายจำปา (2) รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย

ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 – 2557 และ (2) ศึกษาแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ (1) นักการเมือง (2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (3) พ่อค้านักธุรกิจ (4) สมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง (5) สื่อมวลชน นักวิชาการ เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (6) เลขานุการและหัวหน้า และ (7) ประชาชน โดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสม คุณวุฒิและประสบการณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่มีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 – 2557 คือ ปัจจัยทางการเมือง ประกอบด้วย ความโดดเด่นของ นายสังข์ทอง นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ การเป็นตระกูลการเมืองที่โดดเด่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ การสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่นิยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การมีฐานคะแนนเสียงที่ถาวร มีเครือข่ายที่เป็นที่ยอมรับในพื้นที่การเลือกตั้ง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ คือ บทบาทของตระกูลศรีเรศในการใช้อำนาจทางการเมืองพัฒนาเศรษฐกิจด้านคมนาคม และด้านเกษตรกรรม ปัจจัยทางสังคม คือ บทบาทของตระกูลศรีเรศในการใช้อำนาจทางการเมืองยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (2) แนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา พบว่า ปัจจัยทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ โดยเฉพาะการสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่นิยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเป็นตระกูลการเมืองที่โดดเด่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ การมีฐานคะแนนเสียงที่ถาวร ในพื้นที่การเลือกตั้ง และปัจจัยทางสังคม คือ บทบาทการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ในการลงพื้นที่พบปะประชาชนและการร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความนิยมของประชาชนที่มีต่อตระกูล ศรีเรศจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ การครองอำนาจทางการเมือง ตระกูลศรีเรศ จังหวัดกาฬสินธุ์

Thesis title: Political Domination of the Srithares Family in Kalasin Province between 2526 – 2557 B.E (1983 – 2014)

Researcher: Miss Krittiya Silarak; **ID:** 2588000253; **Degree:** Master of Political Science;

Thesis advisors: (1) Dr. Thanasak Saijampa, Assistant Professor;

(2) Yuttaporn Issarachai, Associate Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

The objectives of this research are to study (1) political economic and social factors that caused the political domination of Srithares Family in Kalasin Province between 2526 – 2557 B.E (1983 – 2014) .; and (2) the tendency of political power domination of the Srithares Family in Kalasin Province from 2014 A.D. onwards.

Key informants for this research were selected by purposive sampling method. The consideration of each group's sampling based on voluntary interviewing, qualification and experiences. Groups were categorized into 7 groups: politicians; government officials; businessmen; related stakeholders mass medias academics and NGOs; secretaries and election campaigners; and people. Research tool was a structured questionnaire that aligned with research objectives.

The findings shows that, first factors that caused the political domination of Srithares Family in Kalasin Province between 1983 to 2014 A.D. were political, economic and social factors; political factors such as the outstanding of Mr. Sangthong Srithares, Mrs. Boonruen Srithares and Mr. Niphon Srithares as a well-known political family in Kalasin Province, subsidiary to popular political party in the Northeast, having stable voter base, having recognized network in voting areas ; economic factors such as the improvement of economy and transportation caused by the Srithares Family; social factors such as the improvement of living standard in the area. And secondly, according to the study tendency of political domination of the Srithares Family in Kalasin Province from 2557 B.E. (2014). onwards, it was found that political factors were the major factors leading to political domination of the Srithares Family, particularly as a subsidiary to popular political party in the Northeast, a well-known political family in Kalasin Province, having stable voter base, having recognized network in voting areas and roles of Mr. Sangthong Srithares, Mrs. Boonruen Srithares and Mr. Niphon Srithares in visiting and participating with people's activities in the areas from 2014 A.D. had an effect on the faith towards Srithares Family up to the present.

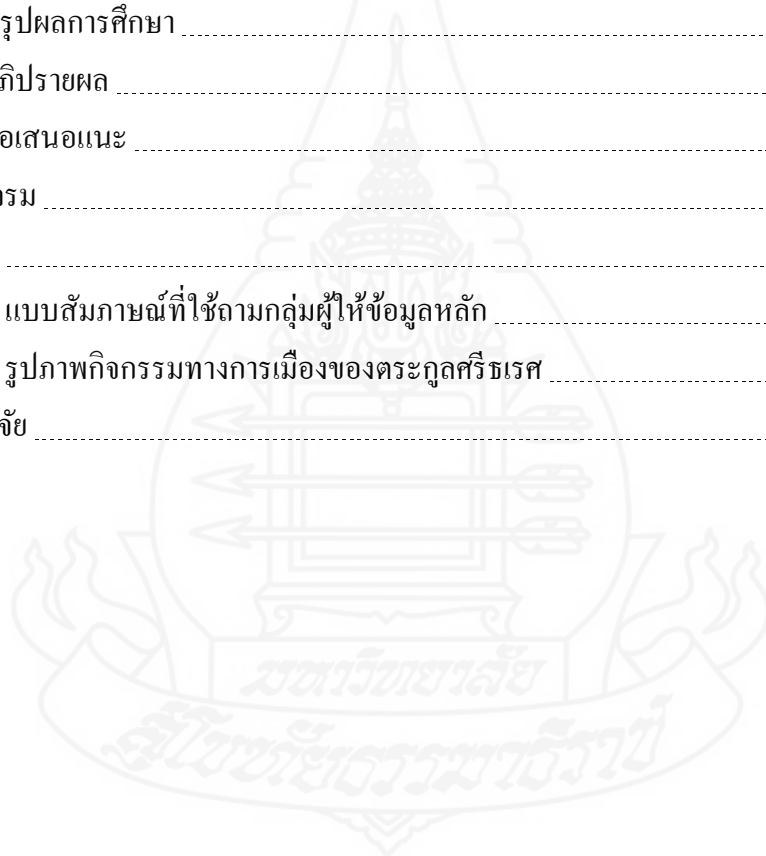
Keywords: Political Domination, Srithares Family, Kalasin Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาททางการเมือง	6
แนวคิดที่เกี่ยวกับตระกูลทางการเมือง	14
แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม	17
แนวคิดที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง	24
ประวัติและข้อมูลจังหวัดกาฬสินธุ์	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ทำให้ตระกูลศรีเรศ ครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 ...	60
ตอนที่ 2 แนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศใน จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา	77
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
สรุปผลการศึกษา	93
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	110
ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	111
ข รูปภาพกิจกรรมทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ	118
ประวัติผู้วิจัย	129

ณ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่จังหวัดกาฬสินธุ์.....	หน้า 44
--	---------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองประเทศไทย พ.ศ. 2475 เกิดขึ้นจากคณะนายทหารและพลเรือนที่ประกอบกัน เรียกตนเองว่า "คณะราษฎร" ที่ได้รับการศึกษาแนวความคิดตะวันตกและแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ และผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์โลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองภายในประเทศ ทำให้ระบอบการเมืองของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงจาก "รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์" มาสู่ "รัฐประชาธิปไตย" หรือ "รัฐประชาชาติ" โดยความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งในเชิงโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองดังกล่าวส่งผลต่อภาคอีสาน คือ บทบาทและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มเจ้านายท้องถิ่นและข้าราชการในระบอบเก่า ความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจภายใต้ระบอบใหม่ และการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนทุกชนชั้น

แม้ผู้คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อเหตุการณ์โดยตรง แต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ภายหลังจากนับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกใน พ.ศ. 2476 นักการเมืองส่วนหนึ่งเป็นเชื้อสายเจ้าเมือง ส่วนหนึ่งมีพื้นฐานมาจากครอบครัวชาวนา ส่วนหนึ่งเป็นปัญญาชนที่ผ่านการศึกษาจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และอีกส่วนหนึ่งประกอบอาชีพที่เป็นที่ยอมรับยกย่อง ได้แก่ ครูและทนายความ บุคคลเหล่านี้มีบทบาทที่สะท้อนถึงปัญหาความทุกข์ยากของประชาชน (ชโศธร ผู้ทองคำ, 2555, น. 38-50) ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองดังกล่าว กลุ่มปัญญาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์เริ่มมีบทบาททางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการครูที่ต้องการมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมืองในการพัฒนาจังหวัดของตนเอง และข้าราชการครูคนแรกที่มีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ นายขุนทอง ภูผิวเดือน ไม่เพียงแต่นายขุนทอง ที่เป็นข้าราชการครูแล้วตัดสินใจเข้ามามีบทบาททางการเมือง ข้าราชการครูที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์และมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทย ได้แก่ นายวิวรรณไชย ภู กาศสินธุ์ นายชิงชัย มงคลธรรม และนายสังข์ทอง ศรีธเรศ

นายสังข์ทอง ศรีธเรศ เป็นบุคคลแรกของตระกูลศรีธเรศที่ให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายสังข์ทองเคยรับราชการในตำแหน่งครู และโอนย้ายมารับราชการในตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ โดยทำหน้าที่เป็นนักจัดรายการวิทยุ ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าวทำให้ได้รับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จึงมีความต้องการอยากใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนายสังข์ทองลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งแรกใน พ.ศ. 2526 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างต่อเนื่อง รวม 7 สมัย พร้อมทั้งได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย และรัฐบาลของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

ภายหลังจากที่นายสังข์ทอง ศรีธเรศ เสียชีวิต ตระกูลศรีธเรศก็ไม่ละทิ้งเส้นทางการเมือง บุคคลใกล้ชิดที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองและลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทันที คือ นางบุญรัตน์ ศรีธเรศ ซึ่งเป็นภรรยาของนายสังข์ทอง ในอดีตนางบุญรัตน์รับราชการครู ต่อมาได้เข้าสู่การเมืองเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 เป็นครั้งแรก และได้รับการเลือกตั้งเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2554 นางบุญรัตน์ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลรับผิดชอบการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการจัดตั้งมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ส่วนน้องชายของนายสังข์ทอง ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ นายนิพนธ์ ศรีธเรศ ใน พ.ศ. 2549 ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา จากนั้น พ.ศ. 2550 ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรก ในเขตการเลือกตั้งที่ 5 ของจังหวัดกาฬสินธุ์ และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จนถึง พ.ศ. 2554

ตระกูลศรีธเรศเป็นตระกูลที่มีบทบาททางการเมือง และครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน และยังคงมีบทบาทในทางการเมืองที่ประชาชนให้การยอมรับ พร้อมทั้ง ต้องการให้มีบทบาททางการเมืองดังเช่นเคยหากมีการแข่งขันทางการเมือง เนื่องจากตระกูลศรีธเรศได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในหลายด้าน ผ่านการใช้อำนาจด้านการเมือง นำพาความเจริญมาสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ และนักการเมืองจากตระกูลศรีธเรศสามารถครองใจประชาชน ประชาชนให้การยอมรับและศรัทธาต่อคุณงามความดีที่ได้สร้างไว้ให้กับจังหวัดกาฬสินธุ์ ตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การรับฟังปัญหาของประชาชน และการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้

ประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ก็และมีความนิยมต่อนักการเมืองของตระกูลศรีเรศจนส่งผลให้สามารถครองพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างยาวนาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบัน

อดีตที่ผ่านมตระกูลศรีเรศ ถือเป็นนักการเมืองหัวแถวที่ยึดครองเก้าอี้ ส.ส.ของจังหวัดกาฬสินธุ์มาอย่างยาวนานที่สุด ตั้งแต่ นายสังข์ทอง ศรีเรศ ก็สามารถครองตำแหน่งทางการเมืองของจังหวัดกาฬสินธุ์ เขตที่ 1 ได้อย่างต่อเนื่อง แตกต่างกับนักการเมืองคนอื่น ๆ ที่หมุนเวียนสลับการได้รับการเลือกตั้ง มีเพียงนายสังข์ทองคนเดียวเท่านั้นที่ได้รับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและมีบทบาททางการเมือง โดยที่ไม่เคยว่างเว้นจากตำแหน่ง ส.ส. จนถึงที่สุดวาระทางการเมือง ซึ่งนายสังข์ทองเสียชีวิตขณะยังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาแทนราษฎร และบุคคลในตระกูลศรีเรศ ได้แก่ นางบุญรื่น ศรีเรศ และนายนิพนธ์ ศรีเรศ ก็ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเรื่อยมาจนถึงการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายของประเทศไทย ใน พ.ศ. 2554 ปัจจุบันตระกูลศรีเรศ ยังคงมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ความสำคัญต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองจนถึงปัจจุบัน ส่งต่อมายังรุ่นลูกและรุ่นหลานที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะเห็นได้ว่าตระกูลศรีเรศ เป็นตระกูลที่มีบทบาททางการเมืองอย่างยาวนาน ล้วนเป็นเหตุสำคัญต่อประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทย ซึ่งทั้งหมดนี้นำมาสู่การศึกษาถึงบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

2.2 เพื่อศึกษาแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดมุ่งศึกษาถึงการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 โดยใช้กรอบแนวคิดที่ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในด้านปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครอง

อำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ดังนี้

3.1 แนวคิดบทบาททางการเมือง การแสดงบทบาททางการเมืองของนักการเมือง คือนักการเมืองต้องทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ หรือทำตามสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมนั้น ๆ กำหนดขึ้นมา เพื่อตอบสนองนโยบายของตนเองที่ได้หาเสียงไว้ก่อนการเลือกตั้ง การดำเนินงานตามนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด หรือ การดำเนินงานตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนด โดยมีเป้าหมายในการแสดงบทบาททางการเมืองอย่างชัดเจน เพื่อพัฒนาประเทศด้านต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3.2 แนวคิดตระกูลทางการเมือง เกี่ยวกับบุคคลหลาย ๆ คน ในครอบครัวหนึ่งมีส่วนร่วมทางการเมืองและแสดงบทบาททางการเมืองในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการแสดงบทบาททางการเมืองของบุคคลในครอบครัว ก็เพื่อหวังผลในการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง การรักษาสถานอำนาจทางการเมือง หรือเพื่อการครองอำนาจทางการเมืองของตนเองและบุคคลรุ่นหลังภายในตระกูลของตนเอง

3.3 แนวคิดทุนทางสังคม เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้นักการเมืองได้รับชัยชนะทางการเมือง ซึ่งทุนทางสังคมเป็นการแสดงบทบาทของนักการเมืองก่อนและหลังการได้รับชัยชนะทางการเมือง มีเป้าหมายเพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ทุนทางสังคมของนักการเมืองแต่ละคนจะแตกต่างกัน เป็นการใช้ความสามารถของตัวนักการเมืองเองที่จะกำหนดให้ตนเองมีทุนทางสังคมมากเพียงใดในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง เช่น การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเครือข่ายทางการเมือง และเครือข่ายทางการเมืองถือเป็นฐานคะแนนเสียงสนับสนุนให้นักการเมืองชนะคู่แข่งที่มีฐานเสียงน้อยกว่า

3.4 แนวคิดพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันของนักการเมืองและกลุ่มนั้นมีชื่อกลุ่ม มีสัญลักษณ์ประจำกลุ่มที่ชัดเจน โดยการรวมกลุ่มทางการเมืองของนักการเมืองมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน คือ การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อให้พรรคของตนเองได้รับชัยชนะทางการเมืองและจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ ผ่านการเลือกตั้งหรือการลงคะแนนเสียงจากประชาชน ซึ่งการเลือกตั้งเป็นการแสดงสิทธิและความต้องการทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้ให้นักการเมืองที่ตนนิยมชมชอบได้รับชัยชนะไปทำหน้าที่แทนตนเองในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าวิจัยออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษา ด้านปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลทำให้ตระกูลศรีนครีครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 และมีผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีนครีในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

4.2 ขอบเขตด้านเวลา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำกัดเวลาในการศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2526 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าว นายสังข์ทอง ศรีนครี ได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถครองอำนาจทางการเมือง โดยได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จนถึง พ.ศ. 2557 ช่วงเวลาดังกล่าว ตระกูลศรีนครีได้มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และการเมืองการปกครองของประเทศไทย

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ เน้นศึกษาเขตพื้นที่การลงแข่งขันทางการเมืองของตระกูลศรีนครี คือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอกมลาไสย อำเภอสมเด็จ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอเขาวง อำเภอร่องคำ อำเภอนามน และอำเภอ ห้วยผึ้ง

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

5.1 ทำให้ได้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ตระกูลศรีนครีครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างพ.ศ. 2526 - 2557 และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

5.2 ทำให้ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมบทบาททางการเมืองของนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

5.3 ทำให้ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาด้านการเมืองการปกครองในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีธรรม ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอาผลงานที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้หลายแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาททางการเมือง
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับตระกูลทางการเมือง
3. แนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องทุนทางสังคม
4. แนวคิดที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
5. ประวัติและข้อมูลจังหวัดกาฬสินธุ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาททางการเมือง

1.1 ความหมายที่เกี่ยวกับบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 602) ให้ความหมายของบทบาทว่า หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทครู บทบาทพ่อแม่ บทบาทนักการเมือง เป็นต้น

อุทัย หิรัญโต (2526, น. 197) อธิบายว่า บทบาทหรือหน้าที่ เป็นแบบแห่งความประพฤติของตัวบุคคลในสถานะหนึ่ง ที่พึงมีต่อบุคคลในสังคมเดียวกัน และบทบาทหน้าที่ของบุคคลเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมนั้น ๆ กำหนดขึ้นมา

พนม ลีอารีย์ (2524, น. 345) อธิบายความหมายของบทบาทไว้ว่า เป็นการกระทำที่แสดงออกโดยตำแหน่งของบุคคลนั้นเป็นอยู่ เมื่อใดที่บุคคลได้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองตามสิทธิหรือตามหน้าที่ของวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ กล่าวได้ว่า บุคคลนั้นได้แสดงบทบาทซึ่งเขาต้องจำเป็นต้องแสดง และการแสดงบทบาทของแต่ละคนควรมีการพัฒนาการแสดงบทบาทของตนโดยอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์ในแต่ละวัฒนธรรมที่ตนอาศัยอยู่

สงวนศรี วิรัชชัย (2527, น. 23-24) อธิบายถึงลักษณะของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคม ถ้าพิจารณาแล้วจะพบว่ามียบทบาทหลายรูปแบบ ดังนี้

1. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่ถูกกำหนดโดยสังคม กลุ่ม หรือองค์กรได้กำหนดไว้ เป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ของสังคม
2. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง รูปแบบของบทบาทพฤติกรรมที่คนอื่นคาดหวังว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้นจะถือปฏิบัติตาม เป็นบทบาทที่ผู้รับคาดหวังแต่บางครั้งบทบาทที่ผู้รับคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่สังคมกำหนดไว้
3. บทบาทตามอุดมคติของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของบทบาทที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งนั้นคิดและมีความเชื่อว่าเป็นบทบาทที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชา
4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง บทบาทการแสดงออกของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้น
5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลในสังคมรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติของบทบาทผู้อยู่ในตำแหน่ง และโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกการรับรู้ และมีการรับรู้ที่สามารถผิดพลาดไปจากความจริงได้

สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทของบุคคลเป็นการทำตามความต้องการของบุคคลนั้น หรือตามที่สังคม กลุ่มคนกำหนดขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการ โดยมีเป้าหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับความคิดของบุคคลนั้น และการพัฒนาบทบาทของบุคคลจะอาศัยการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับมา

1.2 ความหมายเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง

รอย (Roy, 1964, p. 156) อธิบายว่า บทบาททางการเมือง เป็นการแสดงออกของบุคคลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ประชาชนหรือสมาชิกของชุมชนคาดหวัง ของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งทางสังคมการเมือง เช่น ผู้นำทางการเมือง สมาชิกสภานิติบัญญัติ นักปฏิวัติ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หรือตกลงให้มีการกระทำนั้น ๆ ตามอำนาจหน้าที่ ทั้งที่ระบุไว้ชัดเจนหรือไม่ชัดเจน เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการในการปฏิบัติงานเพื่อสังคมการเมือง

ดัลห์ (Dahl, 1963, p. 11) อธิบายว่า บทบาททางการเมือง อาจจะเป็นการแสดงออกของตัวบุคคลผู้ใช้อำนาจทางการเมือง สมาชิกของระบบการเมืองหรือการปฏิบัติหน้าที่สืบต่อกันมาของผู้ที่มีหน้าที่ผูกพันกับตำแหน่งในระบบการเมือง ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นการปกครองของระบบนั้น ๆ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ออกกฎหมาย โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่าย

ปกครอง ดำรง หรือเจ้าหน้าที่รัฐบาลเป็นฝ่ายปฏิบัติภารกิจบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อแสดงออกถึงการใช้อำนาจการปกครอง

สุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2529, น. 305) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่และความสำนึกทางการเมืองตลอดจนของพรรคการเมือง รวมทั้งกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมและที่มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครอง

สรุปได้ว่า บทบาททางการเมืองเป็นการแสดงออกของผู้ที่มีบทบาททางการเมือง โดยเป็นการแสดงในลักษณะของการแสวงหาอำนาจทางการเมือง การเข้าสู่อำนาจทางการเมือง การครองอำนาจทางการเมืองและการรักษาอำนาจทางการเมือง เป็นบทบาทตามที่ตนมุ่งหวังและแสดงตามความคาดหวังของผู้สนับสนุน เพื่อหวังผลทางการเมืองในการปกครองประเทศและการกำหนดนโยบายสาธารณะ

1.3 ลักษณะของบทบาททางการเมือง

ปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ (2530, น. 132) อธิบายถึง บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า ภาพที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมอง บทบาทและหน้าที่ของตนอาจแบ่งออกได้ 2 ประการ ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การออกกฎหมาย และการทำหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการของรัฐบาล

2. บทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชน ทำหน้าที่ประสานระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เสมือน นุรุษไปรษณีย์

กล่าวได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ บทบาทหน้าที่ที่เป็นทางการคือบทบาทที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนบทบาทหน้าที่ที่ไม่เป็นทางการ เป็นบทบาทการปฏิสัมพันธ์กับประชาชน หรือระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัญญา เกสรทอง (2530, น. 133) อธิบายบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า การได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าประชาชนได้เลือกเพื่อให้เป็นตัวแทนของประชาชน และต้องมีบทบาททางการเมือง ดังนี้

1. การจัดตั้งรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ส่วนฝ่ายค้านก็มีหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายตามที่ได้แถลงไว้

2. การเป็นฝ่ายนิติบัญญัติในการออกพระราชบัญญัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ให้ความเป็นธรรมต่อประชาชนแก่คนส่วนใหญ่ในประเทศ

3. การทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎรในรัฐสภาตามความสามารถที่ทำได้ และต้องทำหน้าที่ในบางส่วนให้แก่ประชาชน

กนก วงศ์ตระหง่าน (2530, น. 127 – 305) อธิบายเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1. การเป็นตัวแทนและบทบาทหน้าที่ หมายถึง บทบาทและหน้าที่หลักของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการออกกฎหมาย และการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความชอบธรรมในการดำเนินการดังกล่าว เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนและประชาชนถือว่าเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่การออกกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของการเป็นตัวแทน ซึ่งขอบเขตของการเป็นตัวแทนเป็นตัวกำหนดในการประเมินบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเป็นตัวแทนจะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนในเรื่องเชิงนโยบาย การบริการ การจัดสรรผลประโยชน์ และในเชิงสัญลักษณ์และการตอบสนองอาจทำทั้งในและนอกสภาผู้แทนก็ได้

2. การให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เพราะประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งคาดหวังผู้แทนของตน ต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือตน ประชาชนจะยึด ส.ส.เป็นที่พึ่ง ซึ่ง ส.ส. ต้องตอบสนองด้วยการพยายามให้ความช่วยเหลือ และสภาพความใกล้ชิดระหว่าง ส.ส.กับประชาชนก็มีส่วนกำหนดให้ต้องช่วยเหลือประชาชน ต้องช่วยเหลือประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัวจนถึงเรื่องของชุมชน และต้องช่วยเหลือด้วยกำลังของตนเอง เช่น ใช้เงินส่วนตัวเข้าช่วยเหลือ จนถึงช่วยเป็นผู้ประสานหรือติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะที่เดือดร้อนนั้นถือเป็นบทบาททางการเมืองที่สำคัญ

3. การลดช่องว่างของการได้เปรียบเสียเปรียบของสังคม โดยการทำให้ประชาชนที่เสียเปรียบได้มีโอกาสได้รับความช่วยเหลือมากขึ้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเปรียบเสมือนกลไกทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนที่เสียเปรียบสามารถมีคนคอยให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น หมายความว่าอย่างน้อยที่สุด การมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากับเป็นการให้โอกาสประชาชนที่เสียเปรียบจะสามารถมีที่พึ่ง เพิ่มขึ้นอีกแห่งที่จะช่วยให้ประชาชนเดือดร้อนน้อยลงบ้างไม่มากนักน้อย เพราะการที่ประชาชนยังต้องการความช่วยเหลือจากที่ต่าง ๆ รวมทั้งจาก ส.ส. เนื่องจากประชาชนยังไม่สามารถช่วยตัวเองได้ดีพอ ประชาชนบางคนไม่มีอำนาจหน้าที่ของตนเอง

4. การกำหนดแนวทางและบริหารบ้านเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการหรืออนาคตที่ต้องการ ส.ส. มีอำนาจทางการเมืองในการกำหนดแนวทางการบริหารประเทศ เพราะการจะทำให้ประชาธิปไตยมีความสมบูรณ์ และประชาชนได้รับประโยชน์จากการ

บริหารบ้านเมืองอย่างแท้จริง การจะเกิดสภาพทางการเมืองเช่นนี้ ส.ส.ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ การตื่นตัวและความสนใจในทางการเมือง สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการบริหารประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อแสดงให้เห็นว่า ส.ส. เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน

5. การตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เพราะการตั้งกระทู้ถามเป็นบทบาทในเชิงการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ซึ่ง ส.ส. ในฐานะตัวแทนของประชาชน จะต้องคอยตรวจสอบหรือควบคุมให้รัฐบาลบริหารราชการตรงตามความต้องการของประชาชน ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ตนต้องการ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เรื่องการบริหารงานภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีต่าง ๆ เพื่อขอความกระจ่างในการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินงานต่าง ๆ

ชวงส์ ฉายบุตร (2535, น. 71 – 72) อธิบายเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่ามีบทบาททางการเมืองตามกฎหมายกำหนด มีบทบาทในการจัดทำกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ โดยเห็นความสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมือง และบทบาทหน้าที่ที่กระทำในการเป็นสถาบันทางการเมืองขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของระบบการเมืองของประเทศเป็นสำคัญ รวมถึงธรรมเนียมและประเพณีที่เคยปฏิบัติมา โดยหน้าที่ที่พึงทำในฐานะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสถาบันทางการเมือง ดังนี้

1. การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล และการชักจูงให้ประชาชนเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลและการชักจูงให้ประชาชนสนใจการเมืองอันเป็นการรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองให้ดีขึ้น

2. หน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชนโดยส่วนรวม หมายถึง การแสดงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในสังคม

3. การสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ การเลือกนายกรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

4. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน บทบาททางการเมืองในการสะท้อนความทุกข์ยากของประชาชนให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายต่าง ๆ ได้รับรู้และดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

5. การเป็นจุดศูนย์กลางของการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยความต้องการของประชาชนที่แตกต่างหรือขัดแย้งกัน และต้องแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

6. เผยแพร่ความรู้ระบอบประชาธิปไตย โดยวิธีการโฆษณาและชักจูงให้ราษฎรให้ความสนใจทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ

7. คอยให้ความสนใจและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนทั่วประเทศ ไม่เฉพาะประชาชนในเขตรับผิดชอบเท่านั้น

8. เป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติและการปฏิบัติตน เพื่อให้เกิดความศรัทธาอันดีงามต่อประชาชนในเขตของตนและประชาชนทั่วประเทศ

ใหม่ รักหมุ่ม และรัชชชัย ไพลิตร (2522, น. 186 – 172) อธิบายเกี่ยวกับ บทบาททางการเมืองของผู้แทนราษฎรหรือนักการเมือง นักการเมืองเป็นผู้ที่ประชาชนมอบอำนาจให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนและต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของประเทศชาติและประชาชน ปฏิบัติงานทุกอย่างในนามของประชาชน นักการเมืองต้องคอยควบคุมตรวจสอบว่าได้ทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นไปเพื่อรับใช้ประชาชนหรือไม่ จะต้องไม่ทำให้ประชาชนผิดหวัง แม้ประชาชนจะมาขอร้องให้ช่วยทำอะไรถึงแม้จะทำไม่ได้ก็ต้องชี้แจงสาเหตุ ปรีกษาหารีหรือ หรือหาทางออกวิเคราะห์ทางเลือกให้ประชาชนได้พบวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง และอำนาจอาจแบ่งได้ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย ซึ่งเป็นงานของฝ่ายนิติบัญญัติโดยตรง และเป็นงานหลักการริเริ่มในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาแก้ไขกฎหมาย การอนุมัติและยกเลิกใช้กฎหมาย

2. อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแล และตรวจสอบการบริหารราชการของฝ่ายบริหาร ซึ่งแยกออกเป็นการควบคุมนโยบาย การควบคุมด้านตัวบุคคล การควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล และการควบคุมการบริหารงานโดยทั่วไปของฝ่ายบริหารผ่านการควบคุมนโยบายหลักของรัฐบาล การควบคุมนโยบายของรัฐบาลด้วยการพิจารณาอนุมัติ หรือ ไม่อนุมัติร่างพระราชบัญญัติที่รัฐบาลเสนอ การควบคุมด้านตัวบุคคล เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายของฝ่ายบริหาร งบประมาณรายจ่ายประจำปี

3. อำนาจหน้าที่ในการสอบสวน หรือศึกษากิจการใด ๆ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา โดยมีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ เพื่อดำเนินการสอบสวนหรือศึกษากิจการ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา

ทวี สุรฤทธิกุล (2546, น. 117-132) อธิบายถึงบทบาททางการเมืองของนักการเมือง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ด้านรัฐสภา คือ การออกกฎหมาย และควบคุมตรวจสอบรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาโดยตรง และคณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่ล้วนเป็นรัฐมนตรีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทบทั้งสิ้น รัฐสภาจะทำหน้าที่ในการถ่วงดุลอำนาจเป็นหลัก คือ การตรวจสอบฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ

2. บทบาทหน้าที่ด้านรัฐบาล คือ การกำหนดนโยบาย ดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย รัฐบาลคือผู้จัดวางนโยบายและควบคุมอำนาจการให้การบริหารและการปกครองบ้านเมืองเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบต่อนโยบายที่ได้ใช้หาเสียงเลือกตั้งด้วย พร้อมทั้ง นำนโยบายไปดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

3. บทบาทหน้าที่ด้านพรรคการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะมีหน้าที่ในการสร้างและคัดสรรผู้นำทางการเมือง หน้าที่ในการเชื่อมประสานพลังอำนาจต่าง ๆ ทางการเมือง การประสานงานระหว่างประชาชนกับรัฐ และหน้าที่สื่อสารทางการเมือง พัฒนาการเรียนรู้ทางการเมืองให้แก่ประชาชน

และ ทวี ยังได้อธิบายถึงบทบาททางการเมืองของนักการเมือง ในช่วงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นการอธิบายในด้านบทบาทของสมาชิกรัฐสภา ทั้งที่มาจาก การเลือกตั้งอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และที่มาจาก การแต่งตั้งอย่างสมาชิกสภานิติบัญญัติ ในสมัยรัฐบาลที่มาจาก การรัฐประหาร พบว่า นักการเมืองมีบทบาททางการเมือง ดังนี้

1. บทบาทการสร้าง ความชอบธรรมให้กับรัฐบาล เพื่อให้รัฐบาลได้รับการยอมรับอย่างถูกต้อง ด้วยรัฐบาลทุกรัฐบาลมีความคิดว่า ระบอบประชาธิปไตยคือการปกครองโดยรัฐสภา ดังนั้น หากมีรัฐสภาซึ่งก็ต้องประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภาจำนวนหนึ่ง ก็ย่อมแสดงว่ารัฐบาลนั้น ๆ มีความชอบธรรมแล้ว

2. การค้าจุนเสถียรภาพให้กับรัฐบาล คือ การทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพที่เพียงพอเพื่อความอยู่รอดของรัฐบาล เห็นได้จากความพยายามของรัฐบาลทุกรัฐบาล ที่จะให้มีเสถียรภาพมากที่สุด

3. การขยายอิทธิพลของนักธุรกิจในระบบรัฐสภาและระบบพรรคการเมือง คือ พัฒนาการของสมาชิกรัฐสภาที่มีการเปลี่ยนถ่ายในสัดส่วนของกลุ่มบุคคล จากอดีตที่ส่วนมากเป็นข้าราชการ มาเป็นกลุ่มชนชั้นนำในภาคธุรกิจทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยหวังให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองปกป้องคุ้มครองธุรกิจการค้าของตนในลักษณะของ ผลประโยชน์ต่างตอบแทน

ระหว่างกลุ่มข้าราชการที่ครอบครองอำนาจทางการเมืองนั้นอยู่กับพ่อค้าที่แสวงหาความมั่นคงให้กับธุรกิจของตน

ทั้งนี้ ทวี ยังได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ว่าการแสดงบทบาทและกระทำหน้าที่ของผู้นำทางการเมืองได้ปรากฏให้เห็นในหลายรูปแบบ สามารถแยกบทบาทหน้าที่เหล่านั้นได้เป็น 4 สถานะ คือ

1. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้สร้าง (Creator) ได้แก่ การให้กำเนิดระบบประชาธิปไตยของประเทศ อาจจะคิดค้นขึ้นใหม่หรือการปรับรื้อของเดิม การนำเข้าหรือการรับเอาเข้ามา การปรับแก้หรือปรับปรุงบางส่วน

2. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้รักษา (Keeper) ได้แก่ การควบคุมอำนาจการและดูแลรักษาระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะวาระบบประชาธิปไตยไม่อาจสถาปนาหรือสร้างขึ้นจนสำเร็จได้ในวันเดียว แต่ต้องอาศัยเวลาประทับประคองหรือปั้นแต่งอีกพอสมควรกว่าที่ประชาธิปไตยจะมีความมั่นคง หรือดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งต่อไป

3. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้พัฒนา (Developer) กระบวนการเหล่านี้ต้องพึ่งพิงความสามารถของผู้นำทางการเมืองเป็นอย่างมาก ที่จะต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน การกระทำตนเป็นแบบอย่างและมุ่งไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแข็งขัน เพื่อให้คนทั้งหลายมีความเชื่อมั่นและยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย

4. บทบาทหน้าที่ในการเป็นต้นแบบให้แก่สังคม (Originator) นักการเมือง คือ บุคคลสาธารณะ ย่อมต้องอยู่ในสายตาและความสนใจของผู้คนทั้งหลายอยู่ตลอดเวลา ต้องเป็นคนที่มีลักษณะโดดเด่นในบางเรื่อง ทำให้ประชาชนมองเห็นเป็นแบบอย่างที่น่าจะยึดถือหรือปฏิบัติตามไป

สรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาททางการเมืองเป็นการแสดงออกของนักการเมือง นักการเมืองเป็นผู้ที่ประชาชนมอบอำนาจให้ไปใช้อำนาจธิปไตยแทนและ นักการเมืองต้องปฏิบัติงานทุกอย่างในนามของประชาชนในการทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เป็นการกำหนดนโยบายหรือการปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนด มีเป้าหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาล และให้รัฐบาลได้รับการยอมรับอย่างถูกต้อง

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับตระกูลทางการเมือง

2.1 ความหมายเกี่ยวกับตระกูลทางการเมือง

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2556) ให้คำนิยามเกี่ยวกับ ตระกูลทางการเมือง คือ ครอบครัวยุคใหม่ที่สมาชิกในตระกูลหลายคน เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะที่ผ่านการเลือกตั้ง สมาชิกในตระกูลอาจมีความเกี่ยวพันทางสายเลือดหรือผ่านการสมรส อาจมีญาติพี่น้องหรือบุคคลหลายรุ่นที่เข้าเกี่ยวข้อง

สตีเฟน ธนาธิโชติ (2556, น. 101-125) ให้ความหมายของ ตระกูลทางการเมือง และอธิบายเกี่ยวกับตระกูลทางการเมือง คือ การสืบทอดอำนาจทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่น ในวงศ์ตระกูลผู้นำทางการเมือง เป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นเป็นเรื่องปกติในประเทศประชาธิปไตย ดังนี้

1. อิทธิพลของตระกูลทางการเมืองบางกลุ่มในสังคมประชาธิปไตย ส่งผลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมักจะมีลักษณะการกำหนดนโยบายสาธารณะที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับตระกูลของนักการเมืองเหล่านั้น และความสัมพันธ์แบบตระกูลทางการเมืองของนักการเมืองที่มีบทบาททางการเมืองในสังคม จะมีศักยภาพในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจดีด้อยกว่านักการเมืองที่ไม่มีความสัมพันธ์แบบตระกูล เพราะนักการเมืองที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะตระกูลทางการเมืองมักกระจายงบประมาณการพัฒนาเศรษฐกิจไปให้กับประชาชนบางกลุ่มในเขตเลือกตั้งของตนเท่านั้น กล่าวได้ว่าสายสัมพันธ์แบบตระกูลทางการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชาธิปไตยและการพัฒนาเศรษฐกิจในสังคมระยะยาว

2. การดำรงอยู่ของตระกูลทางการเมืองในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่ได้เป็นหลักฐานที่ยืนยันว่าอิทธิพลหรืออำนาจของนักการเมืองที่มาจากตระกูลทางการเมืองเดียวกันจะสามารถดักตอดอำนาจทางการเมืองให้กับบุคคลอื่น ๆ ในตระกูลได้อย่างอัตโนมัติ แต่นักการเมืองที่มาจากตระกูลทางการเมืองจะอาศัยความได้เปรียบของวงศ์ตระกูลได้แก่ พรสวรรค์ ความนิยมในหมู่ประชาชน ความมั่งคั่งทางทรัพย์สิน และภาพลักษณ์ โดยจะใช้ปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวส่งเสริมให้ตนประสบความสำเร็จทางการเมือง และยังสามารถส่งต่อความได้เปรียบทางการเมืองนี้ไปยังรุ่นลูกหลาน เพื่อให้สืบทอดอำนาจทางการเมืองต่อไป

3. สายสัมพันธ์ในลักษณะตระกูลทางการเมือง จะอาศัยความได้เปรียบและภาพลักษณ์ของวงศ์ตระกูลเป็นตัวช่วยและส่งเสริมให้นักการเมืองรุ่นต่อมาประสบความสำเร็จในเส้นทางทางการเมืองในแบบตระกูลทางการเมือง โดยอธิบายความได้เปรียบไว้ดังนี้

1) ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักการเมืองที่มีสายสัมพันธ์แบบตระกูลทางการเมือง จะมีความแตกต่างกันในแต่ละสังคม โดยสายสัมพันธ์แบบตระกูลทางการเมือง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีส่วนทำให้นักการเมืองผู้หญิงหรือนักการเมืองที่มีอายุน้อยได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้งได้ การเป็นคู่สมรสหรือญาติของนักการเมืองจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ นักการเมืองผู้หญิงหรือนักการเมืองที่มีอายุน้อยชนะการเลือกตั้ง

2) ข้อมูลเชิงบริบท ประกอบด้วย ภูมิภาค ความเป็นเมือง ความเป็นชนบทของ เขตเลือกตั้ง ตระกูลทางการเมืองอาศัยความสัมพันธ์แบบเครือญาติเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้นักการเมืองใช้ในการขยายอิทธิพลทางการเมืองในเขตเลือกตั้งและในเขตจังหวัดของตน โดยที่การ ดำรงอยู่ของตระกูลทางการเมืองเก่าแก่ที่สามารถรักษฐานอำนาจทางการเมืองในเขตจังหวัดและ เขตเลือกตั้งของตนกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยอยู่ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมในเขตเมืองหลวงและชนบท ส่งผลให้สัดส่วนตำแหน่งทางการเมืองของนักการเมืองที่มา จากตระกูลทางการเมืองแตกต่างกันไม่มากในแต่ละภูมิภาค

3) การเป็นนักการเมืองที่มีสายสัมพันธ์หรือไม่มีความสัมพันธ์แบบตระกูล ทางการเมือง ซึ่งนักการเมืองที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะตระกูลทางการเมือง จะส่งผลต่ออำนาจ ทางการเมืองอยู่ที่กลุ่มคนเพียงกลุ่มใดเพียงกลุ่มหนึ่งที่มีความสนิทหรือมีความสัมพันธ์แบบตระกูล ทางการเมืองที่แน่นแฟ้นกันทางสายเลือดเป็นเวลานาน และอาจมีผลต่อนักการเมืองภายในประเทศ พัฒนาไปสู่การเมืองที่ยึดตัวบุคคล (หรือวงศ์ตระกูล) มากยิ่งขึ้น ซึ่งมีส่วนต่อการบั่นทอนการสร้าง รัฐประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และยังเป็นอุปสรรคต่อการสร้างนโยบายสาธารณะที่เป็นประโยชน์ ให้กับประชาชนและประเทศชาติ

4) ข้อดีของตระกูลทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นที่บ่มเพาะ หรือเป็นที่เตรียมความพร้อมให้แก่ทายาททางการเมืองก่อนเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง ทั้งในเรื่องของการศึกษาและการฝึก ประสบการณ์ทางการเมือง โดยผ่านการติดตามนักการเมืองรุ่นก่อน และอาจรวมถึงการเข้าไป ปฏิบัติงานจริงกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง บุคคลที่มีบทบาทและมีอำนาจทางการเมืองในพรรค หรือในเขตเลือกตั้ง

สรุปได้ว่า ตระกูลทางการเมืองเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ บุคคลในครอบครัวหนึ่ง หรือในตระกูลหนึ่ง โดยหวังผลการสืบทอดอำนาจทางการเมืองไปยังรุ่น ลูกและรุ่นหลานสืบไป เพื่อให้มีอำนาจทางการเมืองในเขตการเลือกตั้ง และการสืบทอดอำนาจทาง การเมืองภายในตระกูลมีเวลาอย่างยาวนาน

2.2 คุณลักษณะของตระกูลทางการเมือง

ธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล (2541, น. 117-118) อธิบายว่า นักการเมืองที่มาจากตระกูลทางการเมือง สามารถอาศัยความได้เปรียบจากนักการเมืองรุ่นก่อนทั้งอำนาจบารมีและความศรัทธาจากประชาชน เพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติทันทีโดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมาก่อน ซึ่งแตกต่างกับนักการเมืองที่ไม่มีสายสัมพันธ์ทางการเมือง จะอาศัยการลงสมัครรับเลือกตั้ง การยกฐานะและการสร้างเครือข่ายคะแนนผ่านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือผ่านกลไกทางการเมืองอื่น ๆ โดยกลไกการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองที่สำคัญ คือ เวทีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

เฟิร์นไสไตน์ (Feinstein, 2010, p. 575 – 576) อธิบายว่า นักการเมืองที่มีสายสัมพันธ์ในลักษณะตระกูลทางการเมือง จะมีความได้เปรียบในการแข่งขันการเลือกตั้ง 2 ประการ ดังนี้

1. ความได้เปรียบในเรื่องทุน หมายถึงถึงทุนในลักษณะทรัพยากร บุคลากร และทักษะทางการเมืองที่ได้รับมาในฐานะทายาททางการเมือง เช่น นักการเมืองที่เป็นทายาทของผู้มีบทบาททางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง มักมีโอกาสที่ดีในการเข้าถึงและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคลากรในองค์กรที่นักการเมืองในตระกูลรุ่นก่อนเคยทำงาน โดยความสัมพันธ์ทางการเมืองดังกล่าวมีส่วนช่วยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของทายาทให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถได้รับโอกาสที่ดีในการสนับสนุนจากนักการเมืองร่วมพรรคการเมือง บุคคลที่มีชื่อเสียง รวมถึงเครือข่ายทางการเมือง

2. นักการเมืองที่มีสายสัมพันธ์แบบตระกูลทางการเมือง มีความได้เปรียบในการเป็นที่รู้จักของประชาชนในเขตที่ลงรับสมัครเลือกตั้ง โดยเฉพาะหากนักการเมืองรุ่นก่อนสามารถสร้างความเชื่อถือและสร้างความศรัทธาให้กับประชาชนในเขตเลือกตั้งจนบ่งบอกได้ว่าเป็นเครื่องหมายทางการเมืองค่า ที่เป็นที่รู้จักของคนในสังคมและจดจำได้ในวงกว้าง จะส่งผลต่อการที่นักการเมืองรุ่นต่อมาได้รับการเลือกตั้งนับแต่ที่มีการลงสมัครรับเลือกตั้ง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของตระกูลทางการเมือง เป็นสายสัมพันธ์ทางการเมืองที่เป็นความแตกต่างของนักการเมือง ความสัมพันธ์ทางการเมืองภายในตระกูลจะส่งผลต่อความได้เปรียบในทางการเมือง เนื่องจากบุคคลในตระกูลการเมืองจะสะสมประสบการณ์ทางการเมืองและถ่ายทอดให้กับทายาททางการเมือง เป็นประสบการณ์ทางการเมืองที่เกิดจากการเรียนรู้ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือประสบการณ์ทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง

3. แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม

ทุนทางสังคม ที่มีผลต่อระบบการเมืองไม่ว่าจะเป็นผลต่อตัวนักการเมือง หรือปัจจัยเกื้อหนุนในการได้รับชัยชนะทางการเมือง รวมทั้ง ส่งผลต่อระบบทางการเมืองในเรื่องการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ประกอบด้วย ทุนด้านเศรษฐกิจ และทุนด้านสังคม ดังนี้

3.1 ทุนด้านเศรษฐกิจ

จินคาร์ตัน โพรธ็อก (2552) ให้ความหมายคำว่าทุน ในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่งที่ใช้ร่วมกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ที่ดิน แรงงาน การประกอบการหรือเรียกว่าสินค้าประเภททุน ซึ่งเป็นทุนทางกายภาพ เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ สิ่งก่อสร้าง นอกจากนี้ ทุนยังอาจรวมถึง บริการที่ใช้ในรูปลักษณะต่าง ๆ เช่น สัตว์ที่ใช้เพื่อการเกษตร การทำงานของมนุษย์ที่เรียกว่า ทุนมนุษย์ ได้แก่ ความรู้ ความชำนาญในการผลิตหรือการทำงาน ทุนสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ใช้ให้การผลิตมีประสิทธิภาพ เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว ทุนทางบัญชี หมายถึง เงินลงทุนในกิจการโดยผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน และ ชโสธร ตูทองคำ (2547, น. 48) อธิบายเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมือง (Party finance) พรรคการเมืองต้องมีภารกิจสำคัญในการรณรงค์ทางการเมืองให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง การเลือกตั้งในทุกระดับและทุกครั้งย่อมต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์) พรรคการเมืองจำเป็นต้องมีเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ที่มาของการเงินของพรรค ได้แก่ ค่าบำรุงการเป็นสมาชิกพรรค เงินที่ได้มาจากการให้หรือบริจาคจากกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมือง รวมทั้ง การได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามสัดส่วนจำนวนสมาชิกของพรรค เป็นต้น การเงินของพรรคต้องมีการบริหารและจัดการอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของพรรค รวมทั้ง ข้อกำหนดตามกฎหมายด้วย

อวยชัย ชะบา (2534, น. 763) อธิบายเกี่ยวกับการแจกลีงของ เงินทองในการเลือกตั้ง ว่า การแจกลีงของเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในอดีต แต่ปัจจุบันด้วยเหตุภาวะเศรษฐกิจตกต่ำลงมาก ความนิยมในการแจกลีงของจึงลดน้อยลง เปลี่ยนมาเป็นการแจกเงินเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือที่เรียกกันว่า ซื่อเสียง เพราะการแจกลีงของ ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่มีข้อมูลว่าประชาชนมีความต้องการสิ่งของประเภทใดก็ไม่อาจชนะใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ วิธีที่ดีที่สุด คือ การแจกเงินหรือที่เรียกว่า ซื่อเสียง ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถนำเงินไปใช้จ่ายในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามความพอใจของตน การซื่อเสียงนี้เนื่องจากเป็นวิธีการที่ผิดกฎหมาย จึงไม่เป็นที่เปิดเผยและยอมรับว่ามีการทำกันจริง

ซูฮิโร (Suehiro, 1985, p. 8) อธิบายเกี่ยวกับ ทุนซุนนางที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สรุปรว่ากิจการที่รัฐบาลมีหุ้นอยู่หรือกิจการใดก็ตามที่ถูกรควบคุมโดยผู้นำทางการเมือง และทหาร มีคุณสมบัติ 2 ประการ ดังนี้

1. ผู้นำทางการเมืองใช้อำนาจทางการเมืองส่วนใหญ่ เพื่อควบคุมการจับจ่าย ส่วนเกินทางเศรษฐกิจให้แก่กิจการต่าง ๆ

2. การใช้ส่วนเกินทางเศรษฐกิจ มิใช่เพื่อจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจแต่เป็นไปเพื่อจุดมุ่งหมายทางการเมือง หวังรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำเหล่านั้น

นอกจากนี้ ซูฮิโร อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของทุนการเงิน คือ การที่ทุนทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับนักการเมือง ทั้งกลุ่มทหาร และข้าราชการพลเรือน ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มทุนการเงินมีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและเติบโตมากขึ้น การได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐบาล ในการส่งเสริมการลงทุน การซื้อเทคโนโลยีระดับสูงจากต่างประเทศมาใช้ในการผลิตจากการสนับสนุนของรัฐบาล เป็นต้น

คุนิโอะ (Kunio, 1988) อธิบายเกี่ยวกับทุนซุนนางว่าเป็นกลุ่มทุนที่มีบทบาทมาก ภายใต้อำนาจรัฐในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การพัฒนาประเทศจนถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทุนซุนนางมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ บทบาทของทุนกลุ่มนี้มีไว้เพียงเพื่อการคุ้มครองไม่ให้เกิดการแข่งขันจากทุนต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังคงแสวงหาสิทธิพิเศษ การผูกขาด การสัมปทาน ใบอนุญาต และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ซึ่งได้จำแนกลักษณะของทุนซุนนางไว้ดังนี้

1. เป็นบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่ง หรือดำรงตำแหน่งทางราชการแล้วมาประกอบธุรกิจเพื่อนำไปสู่การสะสมทุนเบื้องต้น

2. เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีกับระบบราชการอย่างเหนียวแน่น รู้จักระเบียบกฎเกณฑ์เป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการประกอบธุรกิจ

3. เป็นบุคคลที่มีเส้นสายในระบบราชการ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจ

กลุ่มนายทุนในรูปแบบต่าง ๆ ที่เข้ามาหาผลประโยชน์โดยอาศัยอำนาจจากรัฐ เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบทางธุรกิจ และ คุนิโอะ ได้ศึกษาถึงพัฒนาการของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศไทย ได้อธิบายว่ารูปแบบการเข้าสู่อำนาจรัฐและการใช้อำนาจรัฐของกลุ่มทุนและนักการเมืองมีอยู่ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. จากนักการเมืองกลายเป็นนายทุน

2. จากนายทุนกลายเป็นนักการเมือง นายทุนที่เป็นนักการเมืองมีมากและเป็นรูปแบบที่ปรากฏเห็นกับการเมืองที่มีการเลือกตั้ง หรือการเมืองภายใต้รัฐบาลทหาร นายทุนจะเข้ามามีบทบาท ดังนี้

1) เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการสนับสนุนการเงินแก่พรรคการเมือง เมื่อพรรคที่ตนให้การสนับสนุนได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาล นายทุนจะอาศัยความได้เปรียบของความสัมพันธ์ในการดำเนินธุรกิจ เพราะสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารพร้อมทั้งมีโอกาสเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของตน รวมถึงโอกาสของการได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นการตอบแทน ซึ่งบทบาททางการเมืองแบบนี้มีมากในการปกครองประเทศภายใต้การนำของรัฐบาลทหาร หรือการเมืองที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ

2) เป็นผู้มีบทบาทนำในทางการเมือง หมายถึง นายทุนที่ประสบความสำเร็จจากการดำเนินธุรกิจแล้วผันตัวเองมาเป็นนักการเมือง โดยการจัดตั้งพรรคการเมือง การรวมกลุ่มทางธุรกิจ เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของประเทศพร้อมทั้งแปรนโยบายที่เชื่อว่าทำได้หรือนโยบายเพื่อการหาเสียงไปสู่การปฏิบัติในรูปของนโยบายของรัฐบาล บทบาทลักษณะนี้จะเกิดขึ้นกับการเมืองที่มีการเลือกตั้ง หรือการเมืองแบบประชาธิปไตย เพราะความต้องการที่จะเข้าสู่อำนาจรัฐของกลุ่มนายทุน ไม่เพียงต้องการเป็นผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายเท่านั้น แต่ยังต้องการกำหนดนโยบายสาธารณะที่มีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3. เป็นบุคคลที่มีเส้นสายในวงราชการ ซึ่งเป็นกลุ่มทุนที่ได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐบาล

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2532, น. 181 – 182) อธิบายเกี่ยวกับนายทุนที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองในประเทศไทยว่าภายหลังจากที่ระบอบรัฐบาลทหารเริ่มหมดอำนาจลงหลัง พ.ศ. 2516 บทบาทของกลุ่มนายทุน พ.ศ. 2516 – 2540 นั้นมีบทบาทที่จำกัดเป็นเพียงผู้สนับสนุนทางการเมืองเท่านั้น ไม่ได้มีการเปิดเผยตัวเองอย่างชัดเจน แม้ว่าอำนาจการต่อรองของกองทัพภายหลัง พ.ศ. 2516 จะลดลงมาก แต่ยังมีอิทธิพลและบทบาททางการเมืองที่สูง และกลุ่มนายทุนเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองในคณะรัฐบาลเพิ่มขึ้นในยุครัฐบาล พลเอกเปรม และเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลพลเอกชาติชาย และนายทุนนักธุรกิจเข้ามามีบทบาททางการเมืองในฐานะ ส.ส. และ ส.ว. มากขึ้นมาจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้นายทุน นักธุรกิจประกาศหันหลังให้กับบทบาทผู้อยู่เบื้องหลังทางการเมือง

สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2526) อธิบายเกี่ยวกับทุนขุนนาง โดยวิเคราะห์กับประเทศไทย พ.ศ. 2475 – 2503 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดทุนขุนนางขึ้นมา คือ การรุกรานเข้ามาของทุนต่างประเทศ มีผลทำให้เกิดกลุ่มทุนขุนนางขึ้นมา คือ การรุกเข้ามาของทุนต่างประเทศ

มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน และก่อให้เกิดอุตสาหกรรมแห่งชาติขึ้น โดยมีนายทุนขุนนาง เป็นผู้ดูแลธุรกิจเหล่านี้ และขุนนางจะมีลักษณะกึ่งกลุ่มทุนที่ต้องการเป็นอิสระที่อยู่นอกระบบอุปถัมภ์ของตน แต่ขุนนางกลับส่งเสริมกลุ่มที่ตนให้การอุปถัมภ์ โดยอาศัยกลไกทางการเมืองและอำนาจรัฐคุ้มครองการประกอบธุรกิจ ส่งผลให้ธุรกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว และขุนนางก็เริ่มมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับทุนต่างชาติ และสร้างปรีภัยต่อกลุ่มนายทุนอิสระ จึงเป็นช่องทางให้ข้าราชการใช้อำนาจรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้กลุ่มทุนต้องสร้างความสัมพันธ์กับอำนาจรัฐด้วยธุรกิจเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจากรัฐ และบางครั้งข้าราชการผันตัวไปเป็นนายทุนเอง หรือพรรคการเมืองเป็นกลุ่มนายทุน ภายใต้เงื่อนไขการต่อสู้เพื่อประเทศมีประชาธิปไตย

รัตพงษ์ สอนสุภาพ และประจักษ์ น้าประสานไทย (2546, น. 9) อธิบายว่า ทุนภายในมีข้อจำกัดภายใต้การพัฒนาใหม่ของประเทศ คือ

1. กลุ่มทุนผูกขาดภายในการสร้างอำนาจผูกขาด โดยอาศัยอำนาจทางการเมืองเป็นตัวกลางการผูกขาด การพัฒนาประเทศจึงอยู่ในระดับต่ำ จำเป็นต้องพึ่งพารัฐและทุนต่างชาติ
 2. พัฒนาการของทุนภายในประเทศอุตสาหกรรม จะพัฒนาจากทุนการค้าเข้าสู่ทุนอุตสาหกรรมและทุนการเงิน แต่ประเทศไทยเป็นการพัฒนาจากทุนการค้าไปสู่ทุนทางการเงิน ขณะที่ทุนอุตสาหกรรมมีพื้นฐานจากการเป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าและอุตสาหกรรมส่งออกสินค้าเกษตร
 3. ทุนภายในที่มีขนาดใหญ่ของไทยเกือบทั้งหมดภายในประเทศ พัฒนามาจากธุรกิจครอบครัว ขณะที่แบบแผนการพัฒนาของประเทศอุตสาหกรรมจะเป็นระบบร่วมทุนด้วย
- สรุปได้ว่า ทุนด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับนักการเมือง เป็นการใช้จ่ายเงินที่เงินที่เงิน แรงงาน การประกอบการที่ใช้จ่ายเงิน ทุน เป็นต้น เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง และการสร้างเครือข่ายทางการเมือง เพื่อหวังผลให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง อาจเป็นการใช้ทุนด้วยตัวนักการเมืองเอง หรือสนับสนุนทุนด้านเศรษฐกิจให้กับเครือข่ายทางการเมือง

3.2 ทุนด้านสังคม

สินาด ตริวรณไชย (2546) ให้ความหมายของทุนทางสังคมที่เป็นปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคม เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจกัน เครือข่าย สถาบัน ทุนทางสังคมเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกัน ยิ่งมากเพียงใดก็ยิ่งเป็นผลดีเพราะก่อให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้ และส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ก่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถยึดโยงและยอมรับร่วมกัน และอธิบายเกี่ยวกับทุนทางสังคม ดังนี้

1. ทุนทางสังคมสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) ทูทางสังคมภายใน (Cognitive social capital) หมายถึง ทูทางสังคมภายในมีลักษณะที่มองเห็นและประเมินได้ยาก เพราะมันอยู่ในจิตใจของเรา ทูทางสังคมแบบนี้ จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ความเชื่อ ทศนคติ เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจกัน คุณค่าร่วมกัน ความเกื้อกูลกัน

2) ทูทางสังคมภายนอก (Structural social capital) มีลักษณะที่มองเห็นและประเมินได้ง่ายกว่า ทูทางสังคมประเภทนี้เกี่ยวข้องกับบทบาท พฤติกรรม การกระทำหรือความสัมพันธ์ที่เราสร้างขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบของเครือข่าย สายสัมพันธ์อุปถัมภ์ หรือจะเป็นเครือข่าย องค์กร ทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ องค์กรปกครองท้องถิ่น ชมรม เป็นต้น รวมถึงสถาบันในรูปแบบของ กฎของการเล่นเกม เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ

2. การมีทูทางสังคมไม่เพียงแต่ส่งผลดีเท่านั้น หากแต่ยังสามารถให้ผลในทางลบแก่ผู้ถือครองหรือสังคมโดยรวม และผลทางด้านลบของทูทางสังคม สีนาด ได้จำแนกด้านลบของทูทางสังคม 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1) ก่อให้เกิดปัญหาการกีดกันคนนอก (Exclusion problem) กล่าวคือ ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ของคนกลุ่มหนึ่งอาจก่อให้เกิดการกีดกันผู้อื่นในการเข้ามาจัดสรรทรัพยากรได้ คือ ก่อให้เกิดปัญหาการผูกขาดการจัดสรรทรัพยากรบางอย่างที่เฉพาะเจาะจงให้แก่คนที่อยู่ในกลุ่มความสัมพันธ์เท่านั้น

2) ก่อให้เกิดปัญหาการจำกัดเสรีภาพ หรือจ่ายราคาของการมีพันธะกับ ทูทางสังคมนั้นมากจนเกินไป กล่าวคือ เครือข่ายหรือความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและแข็งแกร่งเกินไป อาจยอมรับเฉพาะแต่คนที่ เชื่อฟังกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดและไม่ยืดหยุ่นเท่านั้น การพยายามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎเกณฑ์ที่บางครั้งเป็นผลดีต่อสังคมโดยรวม จะถูกพิพากษาขับออกจากชุมชนความสัมพันธ์ทันที

3) ก่อให้เกิดปัญหาการเข้าสู่วังวน กล่าวคือ การเข้าไปอยู่ในกลุ่มความสัมพันธ์บางรูปแบบ เช่น แก๊งวัยรุ่น แก๊งมาเฟีย แม้จะให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายอย่างกับคนในแก๊ง แต่การอยู่ในกลุ่มดังกล่าวมีทั้งแรงกดดันและวัฒนธรรมหลาย ๆ อย่าง ที่จุดดิ่งให้ลงสู่ห้วงแห่งความเลวร้าย ยกตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการใช้ความรุนแรง การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การเรียกค่าคุ้มครอง คอรัปชั่น เป็นต้น ซึ่งไม่เป็นผลดีแต่ประการใดต่อสังคมโดยรวม

เจมส์ โคลแมน (James Coleman, 1988) ทำการศึกษาพบว่า ทูทางสังคมในครอบครัวมีผลอย่างสำคัญใน การสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย โดยทูทางสังคมในครอบครัววัดจากการมีอยู่ของพ่อและแม่ ในครอบครัว จำนวนพี่น้อง ความคาดหวังในตัวลูกของ

แม่เรื่องการศึกษา เด็กที่มีทั้งพ่อและแม่ในครอบครัว จำนวนพี่น้องที่น้อยกว่า และแม่คาดหวังในเรื่องการศึกษา มีแนวโน้มที่จะสำเร็จการศึกษามากกว่า

โรเบิร์ต พัทนัม (Robert Putnam, 1988) ชี้ว่า ระดับความจำเริญทางเศรษฐกิจและคุณภาพของสถาบันในภาคเหนือของอิตาลีที่มีมากกว่าภาคใต้ เป็นผลมาจากการมีระดับความเชื่อถือไว้วางใจและการเกื้อกูลกัน (Norm of trust and reciprocity) และเครือข่ายชุมชน (Civic engagement) ที่มากกว่า ซึ่งพัทนัมนิยามมันว่าคือทุนทางสังคม

แคนท์ และ กีฟท์ (Knack and Keefer, 2000) สร้างตัวชี้วัดทุนทางสังคมขึ้นมาสองตัวคือระดับของความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) และแบบแผนพฤติกรรมร่วมกัน (Civic norms) แล้วนำไปศึกษาในประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบตลาด 29 ประเทศ พบว่า ประเทศที่มีระดับของตัวชี้วัดดังกล่าวมากกว่า มีแนวโน้มที่จะมีระดับประสิทธิผลทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศดีกว่า

นารยันต์ และ พิชต์ (Narayan and Pritchett, 1997) แสดงให้เห็นว่า ทุนทางสังคมเป็น "ทุน" เพราะสามารถเพิ่มระดับรายได้ของครัวเรือน โดยพวกเขาวัดทุนทางสังคมจากจำนวนกลุ่ม/องค์กรที่สมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิก ระดับการร่วมมือกันในกลุ่มนั้น และความหลากหลายทางลักษณะของสมาชิกในกลุ่มนั้นๆ ครัวเรือนที่มีระดับตัวชี้วัดดังกล่าวมากกว่า มีแนวโน้มที่จะมีรายได้มากกว่า

ดังนั้น สรุปได้ว่า ทุนทางสังคมเกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะทุนทางสังคมเป็นสถาบันที่เป็นทางการ ได้แก่ รัฐบาล กฎหมาย รัฐธรรมนูญ องค์กรของรัฐต่าง ๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบของการขับเคลื่อนทางการเมืองการปกครอง เพราะอำนาจหน้าที่ของสถาบันดังกล่าวมักถูกกำหนดจากตัวนักการเมือง หรือกำหนดทิศทางของนักการเมือง หรือ การเมืองการปกครองของประเทศ เป็นสถาบันที่สามารถสร้างประโยชน์หรือให้โทษกับนักการเมืองรวมทั้งประชาชนผู้อยู่ใต้การปกครอง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนคือการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของทุนทางสังคม เพื่อให้สถาบันเป็นทางการก็ต้องยอมรับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดรูปแบบของสถาบันเพราะประชาธิปไตย ไม่ใช่เพียงการเลือกตั้งเท่านั้น การมีสถาบันหลาย ๆ สถาบันเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประชาธิปไตย จึงถือว่าสถาบันเป็นทุนทางสังคม

4. แนวคิดที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง

4.1 ความหมายของพรรคการเมือง

กู๊ดแมน (Goodman, 2007, p. 11) ให้ความหมายว่า พรรคการเมือง คือ องค์กรซึ่งเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีความคิดเห็นที่ตรงกันหรือมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน โดยมีจุดประสงค์ร่วมกันคือการเอาชนะในการเลือกตั้ง เพื่อเข้าไปใช้อำนาจทางการเมืองในการเป็นรัฐบาลในด้านการปกครองประเทศและผลประโยชน์จากอำนาจนั้น

บรู๊ค (Burke, 2007, p. 11) ให้ความหมาย พรรคการเมือง คือ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งรวมกันโดยการยึดหลักการทางการเมืองที่เหมือนกัน เพื่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศชาติ

เวเบอร์ (Weber, 2007, p. 12) กล่าวว่า พรรคการเมืองเป็นการรวมตัวกันเป็นสมาคมภายในชุมชนทางการเมือง ซึ่งมีการเปิดรับสมาชิกอย่างเป็นทางการและทั่วไป โดยมีความต้องการ เพื่อจะเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารนโยบายสาธารณะหรือควบคุมนโยบายสาธารณะ

กราเซีย (Grazia, 2007, p. 12) ให้คำนิยามว่า พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาและส่งตัวแทนเข้าสมัครรับการเลือกตั้ง

แจ๊ค พลาโน และ มิลตัน กรีนเบิร์ก (Jack C. Plano และ Milton Greenberg อ้างถึงในรัฐสภาสาร 2548, น. 7) ให้คำนิยามว่า พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคล ซึ่งมีการตกลงกันในการกำหนดมาตรการทางอุดมการณ์บางประการ และจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กร เพื่อชนะการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล เพื่อดำเนินนโยบายสาธารณะ

มูริค ดูเวอร์เจอร์ (Maurice Duverger อ้างถึงใน รัฐสภาสาร 2548, น. 7) ให้คำนิยามพรรคการเมืองว่า เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มต่าง ๆ ของประชาชน เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มพ่อค้ายนายทุน ฯลฯ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) กลุ่มเหล่านี้ไม่มีความประสงค์จะไปเป็นรัฐบาล หากแต่สนับสนุนพรรคการเมือง เพื่อจะทำให้พรรคการเมืองรับเอาผลประโยชน์ และความต้องการของกลุ่มตนไปเป็นนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อที่จะเป็นรัฐบาลต่อไป ดังนั้น กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จึงมีส่วนทำให้เกิดพรรคการเมืองได้เป็นอย่างมาก

หยุด แสงอุทัย (2548, น. 8) อธิบายว่า พรรคการเมือง คือ คณะบุคคลซึ่งมารวมกันเพราะมีความเห็นตรงกันในหลักใหญ่ของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และมีความมุ่งหมายที่จะเป็นรัฐบาล อำนาจการปกครองประเทศตามแนวนโยบายของพรรคที่ประชาชนให้ความเห็นชอบเมื่อโอกาสอำนวย

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2548, น. 7) อธิบายคำจำกัดความของ พรรคการเมือง คือ สถาบันทางการเมืองซึ่งองค์ประกอบและสาระสำคัญ ดังนี้

1. เป็นที่รวมกันของกลุ่มบุคคลหนึ่ง จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่ม จะเป็นที่พอใจของคนมากน้อยเพียงใด

2. คนที่มารวมกันจะต้องมีอุดมการณ์ทางการเมือง หรือมีความเห็นในนโยบายหลักทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตรงกัน แม้จะมีความเห็นในรายละเอียด หรือสาระสำคัญปลีกย่อยที่แตกต่างกันก็ไม่เป็นปัญหา เพราะเป็นเรื่องที่สมาชิกควรจะได้ปรึกษาหารือ และแสวงหาข้อยุติที่เหมาะสมกับกาลสมัยต่อไป

3. การรวมตัวเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือพรรคจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ปราศจากการชักจูงด้วยกลอุบายต่าง ๆ นอกจากความนิยมในอุดมการณ์ หรือนโยบายของพรรคตรงกันเป็นปัจจัยสำคัญ

4. การรวมตัวกันเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง จะต้องมิจุดมุ่งหมายหลักในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างครบถ้วน

5. มีความประสงค์จะเป็นรัฐบาล เพื่อนำเอานโยบายของพรรคที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชน โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งไปบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนอย่างให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม

วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2550, น. 12) ให้คำนิยามว่า พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลหรือคณะบุคคลที่รวบรวมกันเป็นองค์กร ตามแนวความคิดเห็นหรือหลักการบางอย่างที่มีความคิดเห็นตรงกัน เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาและคัดเลือกบุคคลเข้ารับสมัครเลือกตั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปควบคุมการดำเนินงานและนโยบายของรัฐบาล

สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ (2550, น. 12) ให้ความหมายว่า พรรคการเมือง คือ การรวมกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตรงกัน รวมทั้งเพื่อจุดประสงค์ที่จะส่งบุคคลเข้ารับเลือกตั้งเพื่อให้ได้เป็นเสียงข้างมากในสภา เพื่อมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลและบริหารประเทศตามนโยบายที่สอดคล้องกันของทุกคนในพรรค

โกสินทร์ วงศ์สุวรรณ และนรนิติ เศรษฐบุตร (2550, น. 12) ให้ความหมายของ พรรคการเมือง คือ กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นตรงกัน มีความคิดอ่านตรงกัน มีความต้องการที่จะเข้ามาบริหารประเทศเพื่อให้บรรลุผลตามอุดมการณ์และผลประโยชน์ของตน

สรุปได้ว่า พรรคการเมือง หมายถึง องค์กรที่เป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่ตรงกัน มีความคิดหรือหลักการที่คล้ายกัน มีจุดประสงค์ในการจัดตั้งองค์กร เพื่อต้องการเข้าไปควบคุมการดำเนินงานและนโยบายของรัฐบาลในการปกครองประเทศ

ซึ่งนโยบายการพัฒนาประเทศมาจากนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งหรือการเสนอนโยบายจากประชาชน และพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นรัฐบาลจะทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ส่วนพรรคการเมืองที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง จะทำหน้าที่ตรวจสอบผลการดำเนินงานของรัฐบาล

4.2 ประเภทของพรรคการเมือง

คูเวร์เจอร์ (Duverger, 2007, p. 13) แบ่งประเภทของพรรคการเมือง ซึ่งพิจารณาจากการจัดตั้งพรรคการเมือง การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และพิจารณาจากที่มาของสมาชิกของพรรคการเมือง เป็น 3 ประเภท คือ

1. พรรคชนชั้น หรือพรรคดั้งเดิม เป็นพรรคของกลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่เกิดจากการรวมกลุ่มที่มีคนๆเดียวมีอำนาจและอิทธิเหนือทุกคนในพรรค มักจะเป็นกลุ่มขุนนางอำมาตย์ที่มีอำนาจ แม่ทัพที่เป็นผู้นำ เป็นพรรคการเมืองที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีฐานะดีในสังคมมีชื่อเสียง และมีอิทธิพลในทางเศรษฐกิจ

2. พรรคแบบมวลชน คือ พรรคการเมืองของกลุ่มสังคมนิยม หรือขบวนการสังคมนิยม จากกลุ่มและขบวนการได้พัฒนามาเป็นพรรคการเมือง และเป็นพรรคการเมืองที่ให้ความสำคัญกับมวลชน

3. พรรคแบบกึ่งมวลชน หรือแบบผสม หมายถึง พรรคการเมืองที่มีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน มักจะปรากฏอยู่ในพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นโดยทางอ้อม และพรรคการเมืองของประเทศกำลังพัฒนา

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน และ ธโรธร ตู้อทองคำ (2547, น. 45 – 47) แบ่งรูปแบบของพรรคการเมืองออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบพรรคการเมืองภายใต้ระบบการเมืองเผด็จการ มีลักษณะเป็นระบบพรรคเดียว คือ มีพรรคการเมืองเดียวในระบบการเมืองนั้น ๆ ได้แก่ รูปแบบพรรคการเมืองภายใต้ระบบการเมืองแบบเผด็จการอำนาจนิยม และรูปแบบพรรคการเมืองภายใต้ระบบการเมือง แบบเผด็จการเบ็ดเสร็จ

2. รูปแบบพรรคการเมืองภายใต้ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ รูปแบบพรรคการเมืองแบบระบบสองพรรค รูปแบบพรรคการเมืองแบบหลายพรรค และรูปแบบพรรคการเมืองแบบพรรคเด่นพรรคเดียว

สรุปได้ว่า ประเภทของพรรคการเมืองมีความแตกต่างกัน ตามการรวมกลุ่มของบุคคลในกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลหลากหลายอาชีพ หลากหลายช่วงอายุ ประสบการณ์ หรือคุณวุฒิทางการเมือง

4.3 หน้าที่ของพรรคการเมือง

อัลมอลด์ และ พาวเวลล์ (Almond และ Powell, 2001, น. 16-17) อธิบายถึงบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง มี 9 ประการที่สำคัญ คือ

1. หน้าที่ในกระบวนการกล่อมเกลາทางการเมือง
2. หน้าที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. หน้าที่คัดเลือกชนชั้นนำทางการเมือง
4. หน้าที่สื่อสารทางการเมือง
5. หน้าที่กำหนดประเด็นข้อเรียกร้องความต้องการและผลประโยชน์
6. หน้าที่รวบรวมข้อเรียกร้องความต้องการและผลประโยชน์
7. หน้าที่กำหนดนโยบาย
8. หน้าที่ปฏิบัตินโยบาย
9. หน้าที่พิจารณาวินิจฉัยกฎหมาย

กนก วงษ์ตระหง่าน (2536, น. 48) อธิบายว่า หน้าที่ของพรรคการเมืองเป็นการทำหน้าที่ที่สำคัญเพียง 2 ประการ คือ

1. การทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ในการเชื่อมความต้องการและบทบาทระหว่างประชาชนกับรัฐบาล โดยสะท้อนความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล หรือควบคุมให้รัฐบาลปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เพราะพรรคการเมืองสามารถติดตามกำกับ และผลักดันทางการเมืองเพื่อให้รัฐบาลนำไปปฏิบัติได้จริง และจะมีประสิทธิภาพกว่าตัวกลางอื่น ๆ

2. การทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมือง หมายความว่า พรรคการเมืองเข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศ หรือร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลโดยตรง ผ่านนโยบายต่าง ๆ ที่ได้แถลงไว้กับประชาชนจะถูกปฏิบัติผ่านกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานที่พรรคการเมือง หรือรัฐมนตรีในพรรคการเมืองนั้น โดยเป็นการใช้อำนาจในฐานะพรรคฝ่ายค้านซึ่งมีอำนาจในการตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลการใช้อำนาจของฝ่ายรัฐบาล เช่น การตั้งกระทู้ถามการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ การเสนอญัตติเพื่อให้รัฐบาลปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2518, น. 37 – 38) อธิบายบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดูแลสมาชิกในพรรคให้ถือปฏิบัติตามนโยบายของพรรคโดยเคร่งครัด และดำรงตนให้เหมาะสมกับการเป็นผู้แทนราษฎร ด้วยเหตุนี้ ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นประชาธิปไตย จึงจัดให้มีพรรคการเมืองเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัด เมื่อมีพรรคการเมือง ถ้าสมาชิกในพรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งเข้าไปในรัฐสภามากกว่าพรรคอื่น ก็ย่อมได้รับการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารงานของประเทศ บริหารราชการแผ่นดินและพัฒนาประเทศได้ตามแนวนโยบายที่วางไว้โดยสะดวกราบรื่น และมีเสถียรภาพเพราะพรรคการเมืองสามารถคุมคะแนนเสียงข้างมาก

ในรัฐสภานับสนุนอยู่ แต่กรณีที่มีพรรคการเมืองในรัฐสภาเป็นจำนวนมาก แม้ว่าพรรคของฝ่ายรัฐบาล และพรรคการเมืองอื่นที่สนับสนุนรัฐบาลจะมีเสียงข้างมากกว่าพรรคอื่น ๆ แต่ถ้ามากกว่าเล็กน้อย เสถียรภาพของรัฐบาลย่อมมีน้อย เพราะถ้าพรรคการเมืองฝ่ายข้างน้อยรวมกันได้ และมีเสียงข้างมากกว่าเสียงของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลและของพรรคอื่นที่สนับสนุนรัฐบาลแล้ว ย่อมมีทางช่วงชิงอำนาจทางการเมืองไปจัดตั้งรัฐบาลใหม่ได้ โดยชอบด้วยวิถีทางในระบอบประชาธิปไตย

ปรีชา หงส์ไกรเลิศ (2524, น. 14 – 17) สรุปหน้าที่ของพรรคการเมืองที่สำคัญไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. หน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน โดยทำหน้าที่เป็นตัวเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านการสร้างความสำนึกทางการเมืองให้แก่ประชาชน
2. หน้าที่สรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้แทนราษฎร โดยพรรคการเมืองต้องคัดเลือกบุคคลหรือกลั่นกรองบุคคลที่จะลงแข่งขันเลือกตั้ง
3. หน้าที่ประสานประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อช่วยลดความขัดแย้งและการเผชิญหน้าทางการเมือง
4. หน้าที่ในการระดมสรรพกำลังทางการเมืองจากทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งการรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำเข้าสู่ระบบการเมือง
5. หน้าที่ในฐานะฝ่ายค้าน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร
6. หน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางของกลุ่มผลประโยชน์และสมาชิกพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และประชาชน เพื่อให้ความคิดเห็นของคนเหล่านั้นได้รับการรับฟัง
7. หน้าที่สร้างผู้นำทางการเมือง

อานนท์ ภักดีวงศ์ (2530) รวบรวมและสรุปหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งมี 3 ประการ คือ

1. พรรคการเมืองมีหน้าที่คัดเลือกผู้ปกครอง โดยการเสนอชื่อบุคคลที่มีความเหมาะสมให้เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง
2. พรรคการเมืองมีหน้าที่เป็นตัวแทนของมติประชาชน โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำไปกำหนดนโยบายและการปฏิบัติต่อไป
3. พรรคการเมืองมีหน้าที่ดำเนินการทางการเมืองการปกครอง ซึ่งพรรคการเมืองจะเข้าไปทำหน้าที่ในฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2548, น. 16 – 17) อธิบายเกี่ยวกับหน้าที่ของพรรคการเมือง มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่แทนประชาชนในเบื้องต้น ในการคัดเลือกสมาชิกของพรรคที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีเกียรติประวัติอันดีงาม มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล ที่จะเข้ารับผิดชอบงานการเมืองที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อเสนอตัวสมัครรับเลือกตั้งให้ประชาชนได้พิจารณาเลือกตั้ง

2. ช่วยทำให้ประชาชนผู้เลือกตั้ง พิจารณาเลือกจากนโยบายของพรรค แทนที่จะเลือกจากตัวผู้สมัคร เพราะนโยบายของพรรคจะมีความยั่งยืนมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงง่ายเหมือนความรู้สึกนึกคิดของตัวบุคคล

3. ทำให้ผลการเลือกตั้งเป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจาย ทำให้พรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งอาจได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จนมีคะแนนเสียงเกินครึ่งหนึ่งในสภาผู้แทนราษฎร สามารถจัดตั้งรัฐบาลโดยมีพรรคการเมืองพรรคเดียวสนับสนุน หลีกเลี่ยงการเป็นรัฐบาลผสม ซึ่งเป็นรัฐบาลไม่พึงประสงค์ สำหรับประเทศประชาธิปไตยที่ต้องการความเป็นเอกภาพและมีความมั่นคง เพื่อนำนโยบายที่ประชาชนเห็นชอบไปบริหารให้เกิดผลได้อย่างแท้จริง

4. ทำให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะประชาชนมีอำนาจที่จะเปลี่ยนผู้ปกครอง โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เมื่อรัฐบาลบริหารราชการล้มเหลวและปฏิเสธความต้องการของประชาชน

5. พรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเป็นฝ่ายข้างมากในสภา จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน โดยการทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ของพรรคฝ่ายรัฐบาล

6. พรรคการเมือง เป็นสถาบันการเมืองที่มีหน้าที่ให้การศึกษาหรือให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวรรณ และ ธ โสธร ตู้อทองคำ (2547, น. 48 – 50) อธิบายเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทของพรรคการเมือง ดังนี้

หน้าที่หลักของพรรคการเมือง จำแนกได้ 3 ประการ คือ

1. หน้าที่ในการรวบรวมความต้องการและผลประโยชน์ที่หลากหลายในสังคมการเมืองมาทำการศึกษา วิเคราะห์และบูรณาการให้เกิดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของพรรคที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของพรรค ทำหน้าที่ที่สานต่อหน้าที่หลักของผลประโยชน์ต่าง ๆ

2. หน้าที่ในการแสวงหาอำนาจทางการเมืองโดยการแข่งขันการเลือกตั้งเพื่อให้ได้ชัยชนะของพรรคการเมืองและการได้เป็น รัฐบาล การแสวงหาอำนาจทางการเมืองจึงทำให้หน้าที่

ของพรรคการเมืองแตกต่างกันไปจากกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งไม่ได้ต้องการอำนาจทางการเมืองหรือต้องการเป็น รัฐบาลแต่อย่างใด

3. หน้าที่ที่ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อประชาชนหรือสาธารณชน หมายถึงเมื่อพรรคการเมืองใดได้รับความยินยอมของประชาชนให้ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลแล้ว รัฐบาลต้องมีภาระรับผิดชอบต่อประชาชน โดยทำหน้าที่เป็นรัฐบาลที่มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตฉ้อโกง ภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนนั้น หมายรวมถึง ความรับผิดชอบรายบุคคลและความรับผิดชอบทั้งคณะ

บทบาทของพรรคการเมือง แบ่งได้ 4 ประการ คือ

1. บทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมการเมือง สามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การจัดสัมมนาฝึกอบรม การให้ความรู้ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ

2. บทบาทในการสร้างผู้นำการเมืองรุ่นใหม่ ๆ เพื่อการสืบทอดภารกิจ อุดมการณ์ หน้าที่และบทบาทของพรรคการเมืองในอนาคต พรรคการเมืองจึงควรให้ความสำคัญต่อการสร้างผู้นำทางการเมืองที่มีความเพียบพร้อม ทั้งคุณธรรมและความรู้ความสามารถเพื่อรับใช้สังคม โดยส่วนรวม

3. บทบาทในการสร้างความเป็นเอกภาพ หรือ ความสมานฉันท์ ให้เกิดขึ้นในสังคมการเมือง ทั้งนี้ โดยหลักการพรรคการเมือง คือ สถาบันการเมืองที่เป็นกลไกเชื่อมกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

4. บทบาทในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เป็นอุดมคติของพรรคการเมือง และย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถ ความโปร่งใส ความรอบรู้ วิทยาศาสตร์ ความจริงใจและคุณธรรมของพรรคการเมืองเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ หากพรรคการเมืองดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กรอบแห่งอุดมการณ์ทางการเมืองที่พรรคยึดถืออย่างตรงไปตรงมาแล้ว สภาพการณ์แห่งความเป็นธรรมในสังคมย่อมบังเกิดขึ้นได้

อวยชัย ชะบา (2537, น. 691 – 695) อธิบายเกี่ยวกับ บทบาทของพรรคการเมืองไทย โดยทั่วไปแล้วมักประกอบด้วยหน้าที่ ดังนี้

1. การให้การศึกษาทางด้านการเมือง หมายถึง การที่พรรคการเมืองจัดการอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักถึง บทบาทในฐานะเจ้าของประเทศ และกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล โดยอาศัยพรรคการเมืองเป็นสถาบันกลาง

2. พรรคการเมืองต้องทำหน้าที่เป็นสถาบันที่สร้างผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองควรเป็นผลผลิตของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดจากการถ่วงดุล โดยเริ่มตั้งแต่เลือกผู้นำของพรรคระดับท้องถิ่นขึ้นมาแข่งขันกันเป็นผู้นำระดับตัวแทนของพรรค เพื่อเข้าดำรงตำแหน่งผู้นำของชาติตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตย

3. ทำหน้าที่ประสานผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ควรมีการประสานกัน โดยมีพรรคการเมืองเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ มีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มในการต่อรองสิทธิและผลประโยชน์ทางการเมือง

4. พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่จัดทำโครงการต่าง ๆ ให้เป็นนโยบายของรัฐบาล เพราะการเสนอโครงการต่าง ๆ จากพรรคการเมือง เป็นการสะท้อนจากความต้องการของประชาชนเจ้าของประเทศ

5. บทบาทในการเป็นรัฐบาล เนื่องจากพรรคการเมืองมีเป้าหมายเพื่อการจัดตั้งเป็นรัฐบาลปกครองประเทศ เมื่อพรรคใดได้รับการเลือกตั้งจากเสียงข้างมากของประชาชน ก็ย่อมจัดตั้งรัฐบาลได้ ถ้าไม่มีพรรคใดได้รับเลือกตั้งจากเสียงข้างมาก ก็อาจมีการจัดตั้งรัฐบาลในรูปแบบของสหพรรค คือ หลาย ๆ พรรครวมกันเป็นรัฐบาล

6. พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่อยู่ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เนื่องจากพรรคการเมืองควรเป็นผู้เชื่อมประสานกับรัฐบาลให้ใกล้ชิดกันอยู่เสมอ ศูนย์กลางที่รัฐบาลจะพบปะหรือทำความตกลงใด ๆ ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนกับรัฐบาล ก็คือ พรรคการเมือง

สรุปได้ว่า หน้าที่ของพรรคการเมือง คือ การทำหน้าที่ของนักการเมืองเพื่อตอบสนองนโยบายของพรรคการเมือง ตามที่พรรคได้แถลงนโยบายก่อนการเลือกตั้ง หรือการดำเนินกิจกรรมของนักการเมืองภายในพรรคการเมือง เพื่อตอบสนองของความต้องการของผู้นำทางการเมือง หรือตอบสนองความต้องการของประชาชนในการรักษาอำนาจทางการเมือง ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความมั่นคง

4.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

4.4.1 ความหมายของการเลือกตั้ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตนกรณีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

วิชรา ไชยสาร (2541, น. 8 – 9) ได้ให้ความหมายของการเลือกตั้งว่า เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นกลไกที่แสดงออกของเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือเป็นการสนับสนุนให้มี

การกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง หรือการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนและประชาชนจะเลือกนักการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มีวิสัยทัศน์ อุดมการณ์ และนโยบายที่สอดคล้องกับความคิดของตน และมีความต้องการให้นักการเมืองที่ตนเลือก หรือพรรคการเมืองที่เลือกไปนั้นจะใช้อำนาจธิปไตยแทนตน และสามารถนำอุดมการณ์ นโยบายในการบริหารประเทศมาปกป้องผลประโยชน์ให้กับประชาชน ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกของการเมืองการปกครองของประชาชน

วิสุทธิ โปธิแท่น (2524, น. 63) ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่า เป็นการที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลาย ๆ คน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อเพื่อให้ไปกระทำการอันใดอันหนึ่งแทนตน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532, น. 201) ให้ความหมายของการเลือกตั้ง หมายถึงเป็นกระบวนการทางการเมืองการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของเจตจำนงประชาชน ในการปกครองประเทศ และเจตจำนงดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะการเรียกร้อง หรือการสนับสนุนต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534, น. 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การที่ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ และการที่ประชาชนจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจธิปไตยบริหารการเมืองการปกครองของประเทศ ผู้ที่จะได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นบุคคลที่สมัครใจ เสนอตัวเพื่อให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศ และมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมดำเนินการบริหารและการปกครองประเทศ

เดวิด บัทเลอร์ (Devid Butler, and others, 1981, p. 216) ให้ความหมายของการเลือกตั้งว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมที่เปิด โอกาสให้แก่สามัญชนโดยทั่วไป และการมีสิทธิในกิจการสาธารณะของการเลือกตั้งได้เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง

คาร์เวิร์ด ปีเตอร์ (1993, p. 134) กล่าวไว้ว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการของการเลือก แต่การเลือกไม่จำเป็นต้องเลือกผู้สมัครคนเดียวในหลาย ๆ คน แต่การเลือกตั้งต้องการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้กระทำสองอย่างที่แตกต่างกัน คือ การเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเป็นการแสดงความพอใจต่อนโยบาย

แรนนี่ อัสดิน (1990, p. 159) กล่าวถึง การเลือกตั้งว่า หมายถึง กิจกรรมควบคุมเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องเลือกระหว่างผู้สมัคร 2 คน ขึ้นไป เพื่อเข้าไปเป็นตัวแทน

สรุปได้ว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นการเลือกบุคคลที่เป็นนักการเมือง พรรคการเมืองเพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารปกครองประเทศ การดำเนินนโยบายสาธารณะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และกิจการสาธารณะเป็นการแสดงออกของเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ ความเป็นพลเมืองของประชาชน ซึ่งผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกนั้นถือได้ว่าสามารถดำเนินการแทนประชาชนได้ตามกฎหมายและมีความชอบธรรมในการใช้สิทธินั้น

4.4.2 ทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

มูริช ดูเวอร์เจอร์ (Murice Duverger, 1971, p. 123) แยกประเภทของการเลือกตั้ง มี 2 วิธีการหลัก ได้แก่

1. การเลือกตั้งตามเสียงข้างมาก รวมถึงการเลือกตั้งโดยการกำหนดเลือกตั้งไว้เป็นการแน่นอนและตายตัว อาจเป็นการรวมเขตจังหวัดหรือแบ่งเขตจังหวัดก็ได้ และประชาชนที่อยู่ในเขตการเลือกตั้งจะลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งตามจำนวนที่ต้องการเลือก ผู้สมัครคนใดได้คะแนนสูงสุดคือผู้ได้รับเลือก และการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากแบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1) ระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากรอบเดียว ซึ่งกลไกหรือวิธีการของระบบการเลือกตั้ง คือ ผู้สมัครคนใดได้คะแนนสูงสุดจากคะแนนการเลือกตั้ง ผู้นั้นก็เป็นผู้ชนะระบบการเลือกตั้งนี้ผู้ที่ชนะอาจเป็นตัวแทนของคนเพียงกลุ่มน้อยเท่านั้น

2) ระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากเด็ดขาด โดยการเลือกตั้งลักษณะนี้กำหนดว่า ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จึงจะถือว่าเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าหากการเลือกตั้งรอบแรกไม่มีผู้สมัครคนใดได้คะแนนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง จะต้องจัดการเลือกตั้งเป็นครั้งที่สอง และผู้ที่มีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งในรอบที่สองจะต้องสมัครมาแล้วในรอบที่หนึ่งและได้คะแนนอย่างน้อย 10% ขึ้นไป

2. การเลือกตั้งแบบสัดส่วน จุดมุ่งหมายของการเลือกตั้งโดยวิธีนี้ ต้องการที่จะให้อัตราส่วนระหว่างคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองหนึ่งได้รับ กับจำนวนที่นั่งในระบบสภาของพรรคการเมืองเป็นไปอย่างถูกต้องใกล้เคียงกันที่สุด

ณัฐพร วรปัญญากุล (2548, น. 42) อธิบายว่าการเลือกตั้งอาศัยทฤษฎีอย่างน้อย 2 ทฤษฎี คือ

1. Unanimity Theory ถ้ายึดตาม Rousseau general will โดยถือหลักที่ว่า สังคมต้องแสดงออกตามทัศนคติทั่วไปของผู้คนที่อยู่ในสังคมนั้น โดยเฉพาะทัศนคตินี้เป็นการให้

ลัทธิบรรณก่อนโยบาย ซึ่งเห็นด้วยธรรมชาติ รวมถึง การเข้าถึงพื้นฐานทัศนคติโดยการเกี่ยวข้องกับทั้งหมด

2. Majority theory ยึดถือเสียงข้างมากและการตัดสินใจของบุคคลส่วนใหญ่ของสังคม แต่ทฤษฎีนี้มีผู้โต้แย้งว่า ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งโดยส่วนใหญ่จะสามารถทำงานกับคนที่เหลือของสังคมที่ไม่ปรารถนาตัวนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งหรือไม่

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527, น. 31 – 36) อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยเน้นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง 3 ประเด็น คือ

1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด หมายถึง ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และสถานภาพทางสังคมเป็นภูมิหลังของบุคคลในระดับกว้างและตีกลงมาจนถึงช่วงที่จะมีการตัดสินใจ มีอิทธิพลที่สำคัญต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล เป็นการเน้นที่ปฏิกิริยาของความสำนึกตรึงตรงของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงที่มีต่อการบริหารการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของพรรคการเมือง สถานภาพของนักการเมือง เป็นลักษณะกรอบความคิดเชิงเหตุผลของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เปรียบเสมือนการบริโภคในทางเศรษฐศาสตร์ เป็นแนวทางการศึกษาที่เกี่ยวกับตัวนักการเมือง พรรคการเมือง การแถลงนโยบายหาเสียง รวมถึง การบริหารการเลือกตั้ง

3. ทฤษฎีระบบ เน้นถึงปัจจัยเชิงสถานการณ์ของระบบซึ่งเป็นภาพรวม ในแง่ของเวลา (ระยะยาว) และขนาด (ทั้งระบบ) เป็นการเน้นอิทธิพลของปัจจัยที่อยู่ในระดับมหภาค ยกตัวอย่าง อิทธิพลของสถานการณ์ในแต่ละช่วงสมัยของการเลือกตั้ง นโยบายและประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามนโยบายของพรรค สถานการณ์ภายในและภายนอกของประเทศ เป็นการมองพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในแง่ของระบบ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดดุลภาวะ หรือทำให้เสียดุลภาวะในระบบที่มีผลต่อการเลือกตั้ง

สิริ เปรมจิตต์ (2515) อธิบายถึงสิทธิเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพราะการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ศูนย์อำนาจทั้งหมดอยู่ที่ประชาชน และเป้าหมายแห่งการปกครองในระบอบดังกล่าว ต้องเริ่มมาจาก การเลือกตั้ง และในเรื่องของการเลือกตั้ง มีอยู่ 2 นัยที่สำคัญ ดังนี้

1. สิทธิในการเลือกตั้ง หมายถึง การมีสิทธิตามคุณสมบัติที่กำหนดให้ประชาชนทุกคนในประเทศนั้นสามารถใช้สิทธิคนละ 1 เสียง ในการเลือกผู้แทนของตน ซึ่งสิทธิในที่นี้หมายถึงสิทธิที่เราจะไปใช้หรือไม่ใช้ก็ได้

2. หน้าที่ในการเลือกตั้ง หมายถึง ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องไปเลือกผู้แทนเมื่อมีวาระการเลือกตั้ง เพราะถ้าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งถือว่ามีความผิดตามกฎหมายการเลือกตั้ง

พงษ์เพ็ญ ศกุนตาทย์ (2515) กล่าวถึงสิทธิทั่วไปในการออกเสียงเลือกตั้งว่า โดยแท้จริงแล้ว ประวัติศาสตร์ของการเลือกตั้ง มิได้ให้สิทธิแก่ประชาชนทุกคนในประเทศโดยเท่าเทียมกันดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากแต่เราได้มีการจำกัดสิทธิทั่วไปในการออกเสียงเลือกตั้ง ฉะนั้นประเทศที่กำลังพัฒนาจะกำหนดแนวทางการเลือกตั้งตามหลักการของยุโรปและอเมริกา ควรต้องดูประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการเลือกตั้ง รวมถึงคุณภาพประชากรในประเทศด้วย

จรรยา สุภาพ อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุของการเลือกตั้ง หรือความจำเป็นที่ต้องมีการเลือกตั้ง ดังนี้

1. เป็นเรื่องของปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย เรื่องการเมืองระหว่างประเทศ เนื่องจากประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนแต่มีการเลือกตั้งผู้ปกครองประเทศ จึงส่งผลกระทบต่อประเทศโดยทั่วไปที่มองเห็นตัวอย่างการเลือกผู้ปกครองประเทศ และจำเป็นต้องมีการพิสูจน์ให้นานาชาติเห็นว่าประเทศของตนก็มีการพัฒนาเหมือนกัน

2. เป็นเรื่องของปัจจัยภายใน หมายถึง การเลือกตั้งเป็นการกระตุ้นให้มีสำนึกทางการเมืองให้กับประชาชน โดยเฉพาะหากมีการเลือกตั้งบ่อยครั้ง ก็เท่ากับเป็นการสอนประชาธิปไตยให้กับพลเมืองมากเท่านั้น ดังนั้น ในประเทศที่ใช้อำนาจการปกครองประกาศกฎอัยการศึกและไม่จัดให้มีการเลือกตั้งเป็นเวลานาน ย่อมส่งผลต่อการถูกมองว่าเป็นการปกครองแบบเผด็จการ เนื่องจากการตัดสิทธิของประชาชนในการเลือกผู้นำของตน

สรุปได้ว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นการใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกนักการเมืองที่ตนนิยมชมชอบ ไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกิดจากความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง เป็นความพึงพอใจจากผลการดำเนินงาน หรือความพึงพอใจต่อนโยบายการหาเสียงเลือกตั้ง

4.4.3 หลักเกณฑ์การเลือกตั้ง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532, น. 203) แบ่งหลักเกณฑ์การเลือกตั้งที่สำคัญ ดังนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง หมายถึง การออกเสียงการเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยอิสระ ปราศจากการบังคับหรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา โดยมีการกำหนดการเลือกตั้งที่แน่นอน

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม กล่าวคือ รัฐบาล มีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามกฎหมาย โดยจัดให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและใช้สิทธิการเลือกตั้งให้มากที่สุด รวมทั้ง การเปิดโอกาสให้ มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้หากการเลือกตั้งนั้น ไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง เว้นแต่การกำหนดข้อจำกัดที่เป็นการยอมรับในสังคม เช่น การไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก และบุคคล ที่จิตบกพร่อง

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค หมายถึง ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้งมีสิทธิคนละหนึ่งเสียง และทุกคะแนนเสียงมีน้ำหนักหนึ่งเสียงอย่างเท่ากัน

สมบูรณ์ สุขสำราญ และคณะ (2531, น. 2-5) อธิบายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การ เลือกตั้งที่ได้รับการยอมรับเป็นสากลว่าเป็นที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐและ ผู้ปกครอง ดังนี้

1. ความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง ซึ่งการแสดงเจตนารมณ์ในการเลือกตั้ง ต้องเป็นไปอย่างอิสระ ปราศจากการข่มขู่ บีบบังคับด้วยประการใด ๆ เช่น การใช้อิทธิพลบีบบังคับ การให้สินบน เพราะหลักความเป็นอิสระของการเลือกตั้งมีรากฐานมาจากความเชื่อว่าสิทธิของการ มีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชนทุกคน และสิทธิดังกล่าวเป็นผลมาจากการต่อสู้ ทางการเมือง วิชาการทางประวัติศาสตร์ และความเป็นอิสระของการเลือกตั้งนี้ยังรวมไปถึงการ ที่ประชาชนมีโอกาสที่จะเลือกบุคคล หรือพรรคการเมืองตามใจชอบจากหลาย ๆ คน หรือหลาย ๆ พรรคการเมืองที่เสนอตัวแข่งขันทางการเมืองจำนวนสองพรรคขึ้นไป และการที่ประชาชนต้อง เลือกผู้ปกครองจากการเมืองพรรคเดียว หรือบุคคลเพียงคนเดียวโดยไม่มีโอกาสเลือกจากแหล่งอื่น ถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่ปราศจากความหมายที่แท้จริง มิได้ชี้ถึงเจตนารมณ์ของประชาชนแต่อย่างใด

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา เป็นการจัดการเลือกตั้งตาม กำหนดระยะเวลา เช่น 3 ปี 4 ปี หรือ 5 ปี เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปกครองว่าได้ดำเนินการปกครองประเทศให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ เพื่อ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครองได้โดยสันติวิธี และผู้ปกครองที่ สามารถใช้อำนาจอย่างชอบธรรมย่อมมีโอกาสในการชนะการเลือกตั้งในสมัยต่อไป

3. การเลือกตั้งที่ยุติธรรม เป็นการเลือกตั้งที่เป็นไปตามกฎหมาย และ เจตนารมณ์ของกฎหมาย ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง ปราศจากการใช้อิทธิพลทาง การเมือง อิทธิพลทางสังคม หรือทางเศรษฐกิจ โดยที่การต่อสู้แข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง

หรือพรรคการเมือง จะต้องเป็นไปโดยอิสระภายในขอบเขตของกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีพื้นฐานอยู่บนความยุติธรรมและความเสมอภาค

4. หลักการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นการทั่วไป หมายความว่า เป็นการให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนโดยทั่วไป โดยไม่มีการกีดกัน การจำกัดสิทธิบุคคลใดเป็นพิเศษ อันเนื่องมาจากเพศ ศิพ สถานภาพทางสังคมหรือเศรษฐกิจ เพราะเงื่อนไขนี้มาจากเหตุผลว่า เมื่ออำนาจธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิในการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่แทนตน ตราบใดที่ประชาชนผู้นั้นไม่ขาดคุณสมบัติทางการเมือง และคุณสมบัติในการเลือกตั้งที่สำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1) อายุ ประเทศต่าง ๆ จะทำการกำหนดอายุขั้นต่ำของการเลือกตั้งด้วย เหตุผลว่า การกำหนดให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่ากำหนดไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง อาจทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ทางการเมือง

2) ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นสมาชิกในรัฐหนึ่ง ๆ นำมาซึ่งสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง และทุกประเทศจะสงวนสิทธิ์การเลือกตั้งไว้ให้แก่พลเมืองของตน เพราะเป็นคนในบังคับหรือสัญชาติของตน

3) การมีถิ่นที่อยู่ หมายถึง กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการมีถิ่นที่อยู่ในเขตการเลือกตั้ง เพื่อการอำนวยความสะดวกในการจัดทำและตรวจสอบทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเพื่อป้องกันการทุจริต

4) การรู้หนังสือ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขนี้เพราะเหตุผลว่าผู้ที่อ่านออกเขียนได้จึงจะรู้เรื่องการเมือง สามารถใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง แต่เงื่อนไขนี้ไม่เป็นการยอมรับกันทั่วไป เพราะการที่จะรู้หรือไม่รู้หนังสือนั้นขึ้นอยู่กับบริการของรัฐที่ให้แก่ประชาชน เนื่องจากการที่ประชาชนจะรู้หรือไม่รู้หนังสือนั้นขึ้นอยู่กับบริการของรัฐที่ให้แก่ประชาชน ถ้ารัฐไม่มีประสิทธิภาพในการบริการและประชาชนไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ก็ไม่ใช่ความผิดของประชาชน การที่รัฐจะอ้างเหตุผลดังกล่าวก็ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง

5) คุณสมบัติเกี่ยวกับความประพฤติ เป็นการกำจัดสิทธิบุคคลบางประเภทที่มีความประพฤติที่เสื่อมเสียอย่างร้ายแรงจนถูกศาลตัดสินลงโทษ หรือตัดสิทธิในการเลือกตั้ง

6) คุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ทางจิตใจ เพราะทุกสังคมจะมีบุคคลที่มีความเจ็บป่วยทางจิตใจ ทำให้บุคคลประเภทนี้ขาดความสำนึกที่ถูกต้อง เช่น บุคคลไม่สมประกอบบวิกลจริต ซึ่งการตัดสินใจของบุคคลกลุ่มนี้จะเป็นเจตนารมณ์ที่ขาดความสมบูรณ์ ประเทศต่าง ๆ จึงไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่บุคคลประเภทนี้

7) คุณสมบัติเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมบางประการ ถูกจำกัด เนื่องจากสถานภาพบางประการ เช่น พวกนักพรต นักบวช บุคคลกลุ่มนี้ถือว่าไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง เพราะจะส่งผลเสียต่อสถานภาพและนำมาซึ่งมลทินของสถาบันที่สังกัดอยู่

5. หลักความเสมอภาค หมายถึง สิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน ย่อมมีความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมการเมืองเป็นอย่างไร การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งมีคะแนนเสียงเพียงหนึ่งคะแนน เป็นหลักการที่ใช้เป็นมาตรการในการให้ความเสมอภาค คะแนนเสียงทุกคะแนนเสียงย่อมมีความเท่าเทียมกัน

6. หลักการลงคะแนนลับ หมายถึง การออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นเอกสิทธิของผู้เลือกตั้ง โดยเด็ดขาด จะได้รับการปกป้องพิทักษ์ก็โดยการออกเสียงลับ และผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกว่าตนเลือกนักการเมืองคนใด ทั้งนี้ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ปราศจากการบีบบังคับจากอิทธิพลใด ๆ ปราศจากการข่มขู่ที่จะมีผลต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เลือกตั้ง

ฉันทพร วรปัญญากุล (2548, น. 43 - 48) อธิบายเกี่ยวกับหลักการของระบบการเลือกตั้ง ดังนี้

1. ระบบเสียงข้างมาก หลักการที่ต้องการความหลากหลาย (Requiring pluralities) ซึ่งเป็นระบบที่ต้องการผู้สมัครที่มีคะแนนเหนือกว่าผู้อื่น ๆ แบ่งได้ 2 กรณี คือ

1) เขตเดียวคนเดียว (single-member Constituencies) คือแต่ละเขต ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้แทนได้ 1 คน โดยผู้สมัครคนใดได้รับคะแนนมากที่สุดถือว่าได้รับเลือกตั้ง

2) เขตเลือกตั้งเดียวแต่มีผู้แทนได้หลายคน (Multimember Constituencies) (The Block vote System) หลักการคือในแต่ละเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้แทนได้มากกว่า 1 คน อาจเป็น 2 คน หรือมากกว่านั้นตามที่แต่ละเขตพึงมีผู้แทนได้ โดยผู้สมัครคนใดได้คะแนนสูงสุด และเรียงลำดับลงมาตามที่แต่ละเขตพึงมีผู้แทนได้ ผู้สมัครที่อยู่ในเกณฑ์จะได้รับการประกาศ เป็นผู้ชนะการเลือกตั้งของเขตนั้น ๆ

2. ระบบกึ่งสัดส่วน

1) ระบบคะแนนเสียงที่ไม่ปิดให้ลำดับถัดไป (The Single Nontransferable Vote) โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนได้หลายคน แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกกาได้เพียง 1 คนเท่านั้น เป็นการป้องกันเสียงส่วนใหญ่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง เลือกเฉพาะผู้แทนของเขาในแต่ละเขตเลือกตั้ง และจะเป็นหลักประกันว่าจะมีผู้แทนของคนส่วนน้อยด้วย

2) การลงคะแนนเสียงแบบผสม (Cumulative Vote) ระบบนี้ในแต่ละเขตเลือกตั้งแต่ละพรรคสามารถส่งผู้สมัครได้ไม่เกิน 3 คน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้สมัครได้ไม่เกิน 3 คน เป็นหลักประกันสำหรับพรรคการเมืองเล็ก ๆ ในแต่ละเขตเลือกตั้งว่าอาจได้ผู้แทนหนึ่งในสามที่นั่ง

3. ระบบสัดส่วน

ระบบบัญชีรายชื่อ (Party-List System) ระบบนี้ใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหลากหลายจากเขตเลือกตั้งต่าง ๆ โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องเห็นด้วยกับบัญชีรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง ซึ่งจะรู้ว่าใครเป็นหัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองจำนวนของผู้แทนที่จะได้ จะได้ตามสัดส่วนตามที่ประชาชนลงคะแนนเสียงให้

ประหยัด หงส์ทองคำ (2549, น. 260 – 262) อธิบายเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์อันเป็นรากฐานของการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศที่ปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตย ควรพิจารณา 2 ประการ ดังนี้

1. หลักการเลือกตั้งโดยตรงและการเลือกตั้งโดยทางอ้อม การเลือกตั้งโดยตรงหมายถึง วิธีการเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรง โดยไม่ต้องมีคนกลางไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครอีกชั้นหนึ่ง ส่วนการเลือกตั้งทางอ้อมหมายถึง การเลือกตั้งที่มีบุคคลหรือคณะบุคคลชั้นหนึ่งก่อน แล้วบุคคลหรือสภา คณะบุคคลที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขึ้นมา จึงจะไปทำหน้าที่ลงคะแนนเสียงเลือกตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง

2. การเลือกตั้งโดยตรงและการเลือกตั้งโดยทางอ้อมต่างมีข้อดีและข้อด้อย คือข้อดีของการเลือกตั้งทางตรง ทำให้การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยที่ให้สิทธิการเลือกตั้งแก่พลเมืองอย่างทั่วหน้าและเสมอภาค ส่วนข้อด้อยคือถ้าพลเมืองยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ความเข้าใจในความสำคัญของสิทธิเลือกตั้ง หรือไปใช้สิทธิโดยขาดความรับผิดชอบ ไม่พิจารณาผู้สมัครที่ดีมีความรู้ความสามารถแก่การเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญแทนประชาชน การเลือกตั้งตามเหตุผลสภาพดังกล่าวล้วนส่งผลเสียต่อการเลือกตั้ง ส่วนการเลือกตั้งทางอ้อมเป็นผลดีสำหรับสังคมที่พึงเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สิทธิทางการเมืองในเรื่อง กระบวนการ วิธีการ รวมถึง ความสำคัญของสิทธิทางการเมือง ทำให้ต้องใช้วิธีการเลือกตั้งทางอ้อม เพราะการเลือกตั้งทางอ้อมจะทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองดีที่จะไปใช้สิทธิแทนประชาชนโดยทั่วไป ส่วนผลเสียของการเลือกตั้งโดยทางอ้อม คือ ไม่มีหลักประกันว่า คณะผู้

เลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น จะแสดงเจตนารมณ์สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และข้อเสียอีกประการ คือ จำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งมีน้อย ทำให้ยากต่อการบิดเบือนผลการเลือกตั้ง โดยวิธีการที่มีชอบหรือวิธีการทุจริตต่าง ๆ

2. หลักการเลือกตั้งโดยวิธีการนับคะแนนเสียงข้างมากและการเลือกตั้งโดยวิธีการนับคะแนนเสียงตามสัดส่วน การเลือกตั้งโดยวิธีการนับคะแนนเสียงข้างมากมีหลักการสำคัญคือ เขตเลือกตั้งเล็ก และโดยหลักการที่สากลนิยมใช้กัน คือ เขตเลือกตั้งที่มีผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียวหรือไม่ควรเกิน 3 คน ผู้ชนะการเลือกตั้งคือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด (ในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นมีผู้แทนราษฎรได้คนเดียว) และผู้ได้คะแนนสูงสุดรองลงมาเท่ากับจำนวนผู้แทนราษฎรที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ส่วนการเลือกตั้งโดยวิธีการนับคะแนนเสียงตามสัดส่วนหรือตามอัตราส่วน มีหลักการสำคัญคือ เป็นเขตเลือกตั้งขนาดใหญ่มีผู้แทนได้หลายคน โดยทั่วไปจะถือเขตการปกครองระดับจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง โดยเขตเลือกตั้งนั้นจะมีผู้แทนได้กี่คนก็ขึ้นอยู่กับจำนวนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นสำคัญ

ข้อดีของการเลือกตั้งโดยวิธีการนับคะแนนเสียงข้างมาก เป็นวิธีการที่ง่ายสะดวก สามารถใช้กับการเลือกตั้งทุกสภาพสังคม เนื่องจากง่ายต่อการบริหารการเลือกตั้ง การนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการตรวจสอบการเลือกตั้ง ส่วนข้อดีของการเลือกตั้งโดยวิธีการนับคะแนนเสียงตามสัดส่วนหรืออัตราส่วน คือความเป็นธรรมของการเลือกตั้ง เพราะผู้ได้รับการเลือกตั้งจะเป็นฝ่ายข้างมากและได้ผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนของคะแนนเลือกตั้ง แต่มีข้อด้อยคือความยุ่งยากในการคำนวณผลการนับคะแนนเสียง ในการจัดสรรที่นั่งให้แก่พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง อาจมองได้ว่าเป็นการจัดสรรที่นั่งให้ผู้ชนะการเลือกตั้งที่ไม่โปร่งใสไม่เป็นที่ยอมรับของผู้เสียประโยชน์

อวยชัย ชะบา (2537, น. 726) อธิบายเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง โดยทั่วไปการเลือกตั้งมีอยู่ 2 วิธี คือ การเลือกตั้งโดยตรงและการเลือกตั้งโดยอ้อม ดังนี้

1. การเลือกตั้งโดยตรง (Direct Election) หมายถึง การเลือกตั้งที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้ใช้วิจารณญาณของตนในการออกเสียงลงคะแนนผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละตำแหน่งโดยตรง คะแนนเสียงที่ได้รับจากการออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นเครื่องวัดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดจะชนะการเลือกตั้งในครั้งนั้น ๆ

2. การเลือกตั้งโดยอ้อม (Indirect Election) หมายถึง การที่ประชาชนไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะบุคคลหนึ่งเข้าทำหน้าที่เลือกตั้งแทนตน (Electoral college) เป็นการมอบหมายสิทธิในการเลือกตั้งให้แก่คณะบุคคลผู้ทำการเลือกตั้งโดยเด็ดขาด การเลือกตั้งแบบนี้ใช้ในกรณีที่เห็นว่าคณะบุคคลที่เข้าไปทำการเลือกตั้งนั้น จะมีสติปัญญาความรู้ความสามารถ

ในการใช้วิจารณ์ญาณได้ดีกว่า ซึ่งจะเป็นหลักประกันได้ว่าประชาชนจะได้ผู้แทนที่ดีมีความสามารถอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์การเลือกตั้ง เป็นการกำหนดแนวทางการใช้สิทธิทางการเมืองให้กับประชาชน และแนวทางการวิเคราะห์ รวบรวม ประเมินผลคะแนนเลือกตั้งว่ายึดหลักเสียงข้างมากอย่างไร เพื่อให้ได้นักรการเมืองเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ หรือเพื่อให้ นักรการเมืองที่ได้รับเสียงข้างมากไปจัดตั้งรัฐบาล

4.4.4 ความสำคัญของการเลือกตั้ง

กระมล ทองธรรมชาติ อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งว่า เป็นไปเพื่อแสวงหาความชอบธรรมในอำนาจการปกครองให้แก่ตน สรุปได้ดังนี้

1. การเลือกตั้งทำให้ได้ผู้ปกครองหรือผู้ที่จะมาทำการปกครอง เป็นกระบวนการเลือกสรรรัฐบาลที่จะมาทำการปกครองใช้อำนาจการปกครองบริหารกิจการภายในประเทศ

2. การเลือกตั้งเป็นการ “ห้ามล้อ” ทิศทางการเมือง

3. การเลือกตั้งเป็นกลไกเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนให้เข้ากับนโยบายสาธารณะ

4. การเลือกตั้งเป็นการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ผู้ปกครอง

5. การเลือกตั้งเป็นการลดความตึงเครียดและความขัดแย้งทางการเมือง

6. การเลือกตั้งทำให้เกิดบูรณาการทางการเมือง

7. การเลือกตั้งทำให้เกิดการระดมมวลชนเข้าสู่กระบวนการปกครองในระบบประชาธิปไตย และทำให้ประชาชนเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี

ประหยัด หงส์ทองคำ (2549, น. 244 – 247) อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ได้แก่

1. การเลือกตั้งทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองที่มีคุณภาพ ผลของการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ เกิดขึ้น ส่วนบุคลากรทางการเมืองที่ประชาชนเลือกขึ้นมา จะมีคุณภาพดีเลวอย่างไร ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้เลือกตั้งเป็นสำคัญ ซึ่งบุคลากรทางการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ประชาชนเลือกตั้งมานั้น มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างผลงานในอำนาจหน้าที่ ถ้าเป็นคนดีมีอุดมการณ์ที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอาประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง ผลงานย่อมดีมีคุณภาพและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

2. การเลือกตั้งจะสร้างมิติใหม่ทางการเมืองเกิดขึ้น หมายถึง ถ้าเป็นการเลือกตั้งการเมืองระดับชาติจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าประชาชนเป็นผู้เลือกรัฐบาล ถ้าเป็นการเลือกตั้ง

การเมืองระดับท้องถิ่น ประชาชนผู้เลือกตั้งจะเป็นผู้เลือกผู้บริหารท้องถิ่นมาปฏิบัติหน้าที่บริหารกิจการของท้องถิ่นสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

3. การเลือกตั้งจะส่งผลให้เห็นว่าประชาชนเป็นผู้เลือกนโยบายให้รัฐบาลใช้เป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน ประชาชนผู้เลือกตั้งตัดสินใจเลือกตั้งโดยยึดนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนพอใจเป็นหลัก มิใช่เลือกตั้งเพราะพอใจคำมั่นสัญญาหรือพอใจคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร

4. การเลือกตั้งจะยืนยันหลักการสำคัญของการเมืองระบอบประชาธิปไตยที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจนี้ เลือกและเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้ การใช้สิทธิของประชาชนดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเมืองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนย่อมเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในระบบการเมืองการปกครอง มิใช่เนักการเมืองหรือพรรคการเมืองแต่ประการใด

ธ โสธร ตู๋ทองคำ (2545, น. 93 – 94) อธิบายเกี่ยวกับ ความสำคัญของการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

1. การเลือกตั้ง เป็นการเลือกรัฐบาลเข้าทำหน้าที่ในการปกครองประเทศเปรียบเสมือนพิธีกรรมในการรักษาอำนาจของผู้มีอำนาจไว้ เพราะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐในการรักษา และปกป้องผลประโยชน์ส่วนตนได้ กระบวนการทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง ได้กลายเป็นช่องทางที่สร้างความชอบธรรมให้กับผู้มีอำนาจในการใช้เครื่องมือจากรัฐในการอำนวยประโยชน์ให้กับตน

2. การเลือกตั้ง เป็นการสร้างความตระหนักให้นักการเมือง เห็นความสำคัญ ความต้องการของประชาชน

3. การเลือกตั้งเปรียบเสมือนเป็นการเลือกตัวแทน เลือกบุคคลที่พึงปรารถนาเป็นตัวแทนของประชาชน

4. การเลือกตั้ง เป็นกระบวนการที่นำมาซึ่งการจัดตั้งรัฐบาล ตามความต้องการและความปรารถนาของประชาชน

5. การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างทัศนคติของประชาชนต่อกิจการสาธารณะของประชาชนกับนโยบายสาธารณะ

6. การเลือกตั้ง เปรียบเสมือนการแสดงออกซึ่งความต้องการของคน และกลุ่มคนทั้งหลายในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ที่มีความแตกต่างและมีความหลากหลาย

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการเลือกตั้งเป็นการใช้สิทธิทางการเมืองที่สำคัญของประชาชน เพื่อแสดงเจตจำนงทางการเมือง และการเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกันทางการเมือง เป็นการแสดงเสรีภาพทางความคิดด้านการเมือง เพราะความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้นักการเมืองของตนได้เข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในการบริหารประเทศ ล้วนมาจากการแสดงความต้องการผ่านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง

5. ประวัติและข้อมูลจังหวัดกาฬสินธุ์

5.1 สถานที่ตั้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางหรือตอนบนของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์จังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน มีเนื้อที่ประมาณ 6,946.744 ตร.กม. หรือประมาณ 4,314.715 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ระหว่างเส้นละติจูด (เส้นรุ้ง) ที่ 16 – 17 องศาเหนือ และลองติจูด (เส้นแวง) ที่ 103 – 104 องศาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดสกลนคร ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดมุกดาหาร ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงจนถึงที่ราบลุ่มมีน้ำเซาะขัง ดังนั้น ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. พื้นที่ที่เป็นภูเขา ได้แก่ เทือกเขาภูพาน ซึ่งมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200 - 500 เมตร อยู่ทางทิศตะวันออก และทิศเหนือของจังหวัดในพื้นที่ของอำเภอสมเด็จ, อำเภอเขาวง อำเภอภูผินารายณ์อำเภอห้วยผึ้ง บริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำป่าว, ลำน้ำพาน

2. สภาพที่เป็นหุบเขา อยู่ในเขตอำเภอเขาวง มีลักษณะเป็นที่ราบระหว่าง หุบเขาสภาพเป็นลูกคลื่น สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 175 - 250 เมตร มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น อยู่ในเขตอำเภอกันทรวิชัย อำเภอสหัสขันธ์ บริเวณทิศเหนือของอำเภอยางตลาด ทิศใต้ของอำเภอสมเด็จ และบางส่วนของอำเภอห้วยผึ้ง

3. สภาพเป็นลูกคลื่น สูงจากระดับน้ำปานกลาง 175 - 250 เมตร มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนตื้นอยู่ในเขตอำเภอท่าคันโท อำเภอสหัสขันธ์ บริเวณทิศเหนือของอำเภอยางตลาด ทิศใต้ของอำเภอสมเด็จและบางส่วนของอำเภอห้วยผึ้ง

4. สภาพค่อนข้างราบมีระดับน้ำทะเลปานกลาง 150 - 170 เมตร อยู่ในบริเวณอำเภอมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด บางส่วนของทิศใต้ของอำเภอสหัสขันธ์ ทางทิศตะวันออกของอำเภอสมเด็จ และอำเภอห้วยผึ้ง

5. สภาพพื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งน้ำเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำชี ลำน้ำป่าว ลำน้ำพาน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 140 - 150 เมตร อยู่ในอำเภอกมลาไสย บางส่วนของอำเภอเมืองกาฬสินธุ์และอำเภอยางตลาด (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2557)

5.2 ประวัติเมืองกาฬสินธุ์

ประวัติศาสตร์เมืองกาฬสินธุ์ ภูมิประเทศแห่งนี้ขึ้นอยู่กับเวียงจันทน์ สมัยกรุงธนบุรีประมาณ พ.ศ.2310 พระเจ้าองค์เวียงคานแห่งนครเวียงจันทน์ได้สิ้นพระชนม์ โอรสท้าวเพี้ยเมืองแสนได้ยกกองทัพเข้ายึดเมืองเวียงจันทน์และได้สถาปนาขึ้นเป็น พระเจ้าแผ่นดินสืบแทนทรงพระนามว่า "พระเจ้าศิริบุญสาร" พ.ศ. 2320 ท้าวโสมพะมิตร และ อุปราชเมืองแสนหนีไปเมืองแสนหน้าจ้ำเกิดขัดใจกับพระเจ้าศิริบุญสารจึงรวบรวมผู้คนอพยพจากดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ข้ามมาตั้งบ้านเรือนบริเวณลุ่มน้ำก่ำแถบบ้านพรรณา (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร) ต่อมาท้าวศิริบุญสารได้ยกกองทัพติดตามมา ท้าวโสมพะมิตรจึงอพยพต่อไปโดยแยกเป็น 2 สายคือ สายที่ 1 มี เมืองแสนหน้าจ้ำเป็นหัวหน้าอพยพไปทางทิศตะวันออกสมทบกับพระวอหลบหนีไปจนถึงนครจำปาศักดิ์ขอพึ่งบารมีของพระเจ้าหลวงแห่งนครจำปาศักดิ์ และตั้งบ้านเรือนดอนค้อนกอง ต่อมาเรียกว่า "ค่ายบ้านคูบ้านแก" (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2557)

พ.ศ. 2321 พระเจ้าศิริบุญสารให้เพี้ยสรรคสุโขย ยกกองทัพมาปราบพระวอตายในสนามรบ ผู้คนที่เหลือจึงอพยพไปอยู่ในเกาะกลางลำแม่น้ำมูล ชื่อว่า "ดอนมดแดง" (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี) สายที่ 2 มีท้าวโสมพะมิตรเป็นหัวหน้า ได้อพยพข้ามสันเขาภูพานลงมาทางใต้และตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านกลางหมื่น ต่อมาท้าวโสมพะมิตร ได้ส่งท้าวตรีและคณะออกเสาะหาชัยภูมิที่จะสร้างเมืองใหม่ใช้เวลาประมาณปีเศษจึงพบทำเลที่เหมาะสมคือ บริเวณลำน้ำป่าวและเห็นว่าแก่งสำโรงชายสงเปลือยมีดินน้ำอุดมสมบูรณ์ จึงอพยพผู้คนมาตั้งบ้านเรือนและได้จัดตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ต่อมา พ.ศ. 2336 ท้าวโสมพะมิตรได้นำเครื่องบรรณาการ คือ กาน้ำสัมฤทธิ์ เข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี และขอตั้งบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง ได้รับพระราชทานนามว่า "กาฬสินธุ์" และได้แต่งตั้งให้ ท้าวโสมพะมิตรเป็น "พระยาชัยสุนทร" เมืองกาฬสินธุ์ได้รับ

โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ.2376 โดยมีพระยาไชยสุนทร (เจ้าโสมพะมิตร) เป็นเจ้าเมือง และท้าวคำหาเป็นอุปฮาด ต่อมา พ.ศ.2450 เมืองกาฬสินธุ์ และเมืองกมลาไสย ถูกจัดอยู่ในมณฑลร้อยเอ็ด และ พ.ศ.2469 จังหวัดกาฬสินธุ์ก็ถูกโอนไปสังกัดมณฑลนครราชสีมา แล้วถูกยุบเป็นอำเภอหลุบ พ.ศ.2474 ไปสังกัดจังหวัดมหาสารคาม จนถึง พ.ศ.2490 จึงได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดอีกครั้งหนึ่ง (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2557)

ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่มา : <https://www.google.co.th/searchq=แผนที่กาฬสินธุ์>

5.3 สภาพทางด้านการเมือง

จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตการปกครองออกเป็นอำเภอ มีจำนวนอำเภอ 18 อำเภอ ตำบลมีจำนวน 135 ตำบล และหมู่บ้านมีจำนวน 1,584 หมู่บ้าน และยังมีการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แบ่งออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 2 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 77 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 71 แห่ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2529 จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอกมลาไสย, อำเภอสมเด็จ, อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, กิ่งอำเภอร่องคำ, อำเภอนามน และ อำเภอห้วยผึ้ง

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอขามเฒ่า, อำเภอท่าคันโท, อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอกำม่วง และ อำเภอหนองกุงศรี

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 คน (เขต 1 จำนวน 3 คน และเขต 2 จำนวน 2 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531 จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตเลือกตั้ง ออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอสมเด็จ, อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนามน และ กิ่งอำเภอห้วยผึ้ง

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอกมลาไสย, อำเภอขามเฒ่า, อำเภอท่าคันโท อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอกำม่วง, อำเภอหนองกุงศรี และ อำเภอร่องคำ

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 3 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตเลือกตั้ง ออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอสมเด็จ, อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนามน และ กิ่งอำเภอห้วยผึ้ง

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอกมลาไสย, อำเภอขามเฒ่า, อำเภอท่าคันโท อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอกำม่วง, อำเภอหนองกุงศรี และ อำเภอร่องคำ

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 3 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตเลือกตั้ง ออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอสมเด็จ, อำเภอ
กุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนามน, อำเภอห้วยผึ้ง และ อำเภอนาคู

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอภมกลาไสย, อำเภอขามเฒ่า, อำเภอท่าคันโท
อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอกำม่วง, อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอร่องคำ และอำเภอสามชัย
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 3 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2539 จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตเลือกตั้ง
ออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอสมเด็จ, อำเภอ
กุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนามน, อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอนาคู และอำเภอคอนจาน

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอภมกลาไสย, อำเภอขามเฒ่า, อำเภอท่าคันโท
อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอกำม่วง, อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอร่องคำ และ อำเภอสามชัย
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 3 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2548 จังหวัดกาฬสินธุ์
แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอสมเด็จ (เฉพาะตำบล
หนองแวง) และ อำเภอนามน (เฉพาะ ตำบลยอดแกง)

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอภมกลาไสย (เฉพาะ ตำบลเจ้าท่า และ
ตำบลธัญญา), อำเภอขามเฒ่า (ยกเว้น ตำบลเว่อ และตำบลเขาพระนอน) และอำเภอห้วยผึ้ง

เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอท่าคันโท, อำเภอห้วยเม็ก และ
อำเภอขามเฒ่า (เฉพาะ ตำบลเว่อ และ ตำบลเขาพระนอน)

เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบด้วย อำเภอสมเด็จ (ยกเว้น ตำบลหนองแวง), อำเภอ
สหัสขันธ์, อำเภอกำม่วง และ อำเภอสามชัย

เขตเลือกตั้งที่ 5 ประกอบด้วย อำเภอกุฉินารายณ์ (เฉพาะ ตำบลเหล่าใหญ่ และ
ตำบลแจนแลน), อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอนามน (ยกเว้น ตำบลยอดแกง), อำเภอร่องคำ อำเภอภมกลาไสย
(ยกเว้น ตำบลเจ้าท่า และ ตำบลธัญญา) และ อำเภอคอนจาน

เขตเลือกตั้งที่ 6 ประกอบด้วย อำเภอกุฉินารายณ์ (ยกเว้น ตำบลเหล่าใหญ่ และ
ตำบลแจนแลน), อำเภอเขาวง และ อำเภอนาคู

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 1 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2550 จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตเลือกตั้ง
ออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอยางตลาด, อำเภอท่าคันโท, อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอหนองกุงศรี และ อำเภอฆ้องชัย

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอกมลาไสย, อำเภอสมเด็จ, อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนามน, อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอร่องคำ, อำเภอคำม่วง, อำเภอนาคู, อำเภอสามชัย และ อำเภอดอนจาน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 3 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์

เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอยางตลาด อำเภอฆ้องชัย

เขต 3 ประกอบด้วย อำเภอหนองกุงศรี อำเภอห้วยเม็ก อำเภอท่าคันโท

เขต 4 ประกอบด้วย อำเภอสมเด็จ อำเภอคำม่วง อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสามชัย

เขต 5 ประกอบด้วย อำเภอกมลาไสย อำเภอนามน อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอดอนจาน

เขต 6 ประกอบด้วย อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอเขาวง อำเภอนาคู

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน (เขตละ 1 คน)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ผลปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้รับการเลือกตั้งจากการแถลงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2554)

เขตเลือกตั้งที่ 1 ได้แก่ นางบุญรัตน์ ศรีชเรศ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้แก่ นายวิระวัฒน์ โอทยานุเคราะห์ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 3 ได้แก่ นายคมเดช ไชยศิวิมมงคล พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 4 ได้แก่ นายพีระเพชร ศิริกุล พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 5 ได้แก่ นายนิพนธ์ ศรีชเรศ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 6 ได้แก่ นายประเสริฐ บุญเรือง พรรคเพื่อไทย

สรุปผลการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ตระกูลศรีชเรศ ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 2 คน ได้แก่ นางบุญรัตน์ ศรีชเรศ ลงรับสมัครเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 และนายนิพนธ์ ศรีชเรศ ลงรับสมัครเลือกตั้งในเขตที่ 5 ผลปรากฏว่าบุคคลของตระกูลศรีชเรศ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั้งสองคน ถือว่ายังคงรักษาอำนาจทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

5.4 สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดกาฬสินธุ์มีผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด 20,465 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีของประชากร 21,954 บาท ด้านการค้า มีผู้ประกอบการทั้งหมด จำนวน 1,476 ราย บริษัทจำกัด จำนวน 98 แห่ง ห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวน 825 แห่ง และมีการจดทะเบียนพาณิชย์ จำนวน 553 แห่ง การอุตสาหกรรม โรงงานในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง โรงงานน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว เป็นต้น อุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 2,701,256 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.22 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นพื้นที่ทำนา จำนวน 1,712,133 ไร่ (ร้อยละ 63.38 ของพื้นที่การเกษตร) พื้นที่ทำไร่ จำนวน 679,289 ไร่ (ร้อยละ 25.81 ของพื้นที่การเกษตร) นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ทำการเกษตรอื่นๆ จำนวน 32,781 ไร่ (ร้อยละ 1.21 ของพื้นที่การเกษตร) ปีการผลิต 2554/55 จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา และอื่นๆ ดังนี้ ข้าว จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่ปลูกข้าวในปีทั้งสิ้น 1,710,668 ไร่ บางส่วนเป็นพื้นที่ทำนาที่ถูกปล่อยว่างเปล่า ใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ และบางส่วนใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม การเลี้ยงปลา ฯลฯ และในช่วงฤดูแล้ง ยังมีการทำนาปรังในพื้นที่ รวม 353,007 ผลิตผลรวม 214,960 ตัน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2555)

5.5 สภาพทางสังคม

จังหวัดกาฬสินธุ์มีประชากรทั้งสิ้น 975,562 คน แยกเป็นชาย 486,309 คน หญิง 489,253 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอยางตลาด รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ และอำเภอกุฉินารายณ์ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2555)

ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ภาษาลาว และภาษาของชาวชาวภูไท

ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดกาฬสินธุ์นับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัดและสำนักสงฆ์ในพุทธศาสนา กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัด นอกนั้นเป็น คริสต์ศาสนิกชน และอิสลาม

การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ รับรองระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษาสายอาชีพ มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นใหม่ คือ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

การสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการในรูปแบบผสมผสาน คือ มุ่งเน้นในด้านรักษาพยาบาล การสุขภาพบาล สิ่งแวดล้อม การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพพร้อมทั้งสาธารณสุขมูลฐาน

ประเพณีและวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ สัมผัสวัฒนธรรมประเพณีสืบทอดมาจากบรรพบุรุษอย่างต่อเนื่อง ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ งานมหกรรมโปงลาง แพรวาและงานกาชาด

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดที่จัดเป็นประจำทุกปี เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศต่างให้ความสนใจกับงานเทศกาลนี้ วัตถุประสงค์หลักของงานนี้มุ่งเผยแพร่ฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น จุดเน้นสำคัญของงานคือขบวนแห่ในพิธีเปิดงานที่มโหฬารที่แสดงให้เห็นถึง ประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สร้างขึ้นจากคำขวัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ว่า "ไปกลางเลิศล้ำ วัฒนธรรม ผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี" ที่แสดงถึงความรักสามัคคี ความพร้อมเพรียง การรวมใจเป็นหนึ่งของผู้คนที่ช่วยกันจรรโลง เชิดชูเกียรติ ชื่อเสียง และเอกลักษณ์ของเมืองกาฬสินธุ์ให้เป็นที่รู้จักสืบไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสพ วงศ์หนองหว้า (2537) ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด กับการพัฒนาสู่ตระกูลการเมือง” พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด มีการสืบทอดอำนาจทางการเมืองในระบบของตระกูลทางการเมืองสองลักษณะ คือ ตระกูลแนวคิดทางการเมือง มีบทบาททางการเมืองอย่างสูง ทั้งในสภาผู้แทนราษฎร และบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมือง และนักการเมืองกลุ่มนี้จะมีแนวคิดในลักษณะของกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้าน เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับนโยบายการปกครองประเทศที่เน้นการพัฒนากองทัพ เพื่อรักษาอำนาจของรัฐบาล โดยจะแสดงแนวคิดคัดค้านการใช้อำนาจของรัฐบาลอย่างจริงจัง ซึ่งต่อมากจะถ่ายทอดประสบการณ์และแนวความคิดมายังนักการเมืองรุ่นหลังสืบทอดแนวความคิดต่อไป ส่วนตระกูลเชื้อสายทางการเมือง ส่วนใหญ่ มีแนวคิดไปในทางอนุรักษ์นิยม โดยมีบทบาททางการเมืองผ่านสภามาจากระดับท้องถิ่น และนักการเมืองกลุ่มนี้จะมีบทบาททางการเมืองมาจากสภาระดับท้องถิ่น และนักการเมืองรุ่นนี้ จะมีบทบาทที่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล โดยจะพยายามเข้าร่วมดำเนินการทางการเมืองกับรัฐบาลเมื่อมีโอกาสเพื่อถ่ายทอดอำนาจทางการเมืองมาสู่เชื้อสายของตระกูลในระบบเครือญาติ

ดวงกมล การไทย (2557) ทำการศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงบทบาทและอำนาจทางการเมืองของตระกูลอดิเรกสาร” พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในจังหวัดสระบุรีส่งผลต่อการลดอวยขอบทบาทและอำนาจทางการเมือง การสร้างและรักษาฐานเสียงของตระกูลอดิเรกสาร เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อผู้ที่เคยอยู่ได้ร่วมเงาของตระกูลอดิเรกสาร สามารถประกอบธุรกิจของตนจนกระทั่งสามารถสะสมทุนขึ้นมาส่งผลให้เกิดความสามารถของบุคคลเหล่านั้น ในการลงสนามการเมืองในจังหวัดสระบุรี

ทั้งในท้องถิ่นและระดับประเทศ บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าแทนที่ตระกูลอิเรกสาร์ในทุกเขตพื้นที่ได้อย่างสิ้นเชิง และในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2557 ไม่สามารถพบรายนามของบุคคลในตระกูลอิเรกสาร์ในการได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และตระกูลอิเรกสาร์ก็ถูกกล่าวถึงลดลงเป็นลำดับ

สุวรรณา แยม โสภี (2554) ทำการศึกษาเรื่อง “การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและบทบาททางการเมืองของพลตรีบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ” พบว่า การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและบทบาททางการเมืองของ พลตรี บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนเข้าสู่การเมือง โดยการมีกิจกรรมและมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางด้าน เช่น การเลือกตั้ง ช่วงการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง โดยเริ่มจากการสมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่น และทำให้มีโอกาสเข้าสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี และได้รับการยอมรับจากประชาชนทุกครั้ง จนทำให้มีโอกาสอยู่ในวงการเมืองได้อย่าง ต่อเนื่องและยาวนาน และช่วงการสังกัดพรรคการเมือง หรือ เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยผ่านการมีบทบาทหน้าที่นักการเมืองในสภา เช่น การเสนอกฎหมายต่าง ๆ การเสนอพระราชบัญญัติประกอบ โรคศิลป์ การเสนอพระราชบัญญัติประมง การยื่นคัดค้านจัดซื้อเรือประมง ทำให้ประหยัดงบประมาณ และสามารถนำเงินที่เหลือสร้างพิพิธภัณฑ์ปลาจังหวัดภูเก็ต การยื่นญัตติอภิปรายในสภา และในทุกช่วงเวลาได้มีการดำเนินบทบาทนอกสภาควบคู่ไปด้วย นั่นคือ การร่วมงานประเพณีต่าง ๆ การไปร่วมงาน บวช งานแต่ง งานศพของประชาชนในพื้นที่ และการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ และช่วงดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบทบาทที่สำคัญคือ การตั้งกระทู้ถาม การยื่นญัตติในสภา การประสานงานทางการเมืองระดับชาติบทบาทรัฐมนตรีที่สำคัญคือ การบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอกฎหมายนโยบายต่าง ๆ การผลักดันงบประมาณพัฒนาในพื้นที่ บทบาทรองนายกรัฐมนตรีที่สำคัญ คือ การกำกับดูแลหน่วยงานที่สำคัญ ๆ และการได้รับฉายาว่า “บัวในดงบอน” เป็นผลงานที่ได้ ยอมรับว่าซื่อสัตย์สุจริต และบทบาทประธานรัฐสภาที่สำคัญ คือ ตำแหน่งประธานรัฐสภา โดยใช้หลักความ ยึดหยุ่น ประนีประนอมบนพื้นฐานแห่งเหตุและผล และความเป็นกลางทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้าน

พระมหาภัทร เสนววรรณกุล (2554) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครพรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ 1 วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2553” พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประกอบด้วย ด้านการสังกัดพรรคการเมืองผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายดี เป็นปัจจัยที่มีผลมากต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ด้านเครือข่ายผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ญาติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองที่มีบทบาทและอิทธิพลในพื้นที่มาอย่างยาวนานให้การสนับสนุน เพราะว่าการกลุ่มเครือข่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีทั้งอดีต

นักการเมืองระดับประเทศและนักการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลในพื้นที่ได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัย มีผลงานในการพัฒนาท้องถิ่นหรือช่วยเหลือสังคมส่วนรวม บทบาทต่างๆ ของกลุ่มเครือข่ายของผู้สมัครฯ ที่มีต่อสังคมหรือประชาชน ก่อให้เกิดการตอบแทนบุญคุณกันในลักษณะระบบอุปถัมภ์และมีอิทธิพลต่อระบบการเลือกตั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้านสถานภาพทางสังคมของผู้สมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สมัครฯ เป็นผู้ที่มีพื้นฐานการเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นมาก่อน คือ เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองปราจีนบุรี จึงทำให้ให้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น แม้ว่าระดับการศึกษาจะไม่ได้สำเร็จถึงขั้นสูงก็ตาม แต่การมีประสบการณ์ในทางการเมือง ทำให้เกิดความรู้ความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชน จึงส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง เครือข่ายผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ สถานภาพทางสังคม ส่วนปัจจัยของสภาพแวดล้อมทางการเมืองในขณะที่มีการเลือกตั้ง ประกอบด้วย ด้านคู่แข่งทางการเมือง ด้านหัวหน้าคน และด้านผู้นำชุมชน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมปัจจัยที่ส่งผล มากที่สุด คือ คู่แข่งทางการเมือง เพราะคู่แข่งทางการเมือง ขาดคุณสมบัติที่ไม่สามารถสร้างกระแสหรือแรงจูงใจให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ได้ ได้แก่ คู่แข่งทางการเมืองขาดฐานอำนาจหรือผู้สนับสนุนที่ดี คู่แข่งทางการเมืองไม่ได้พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การเลือกตั้ง และคู่แข่งทางการเมืองสังกัดพรรคการเมืองที่มีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในขณะที่มีการเลือกตั้ง จึงทำให้แพ้การเลือกตั้งดังกล่าว

พัฒนาชัย สีนอกเพ็ญ (2552) ทำการศึกษาเรื่อง “ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล” พบว่า นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล มีฐานอำนาจในจังหวัดอ่างทองในส่วนฐานอำนาจทางสังคม วัฒนธรรม มีมากจากการนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ความเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาก ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจมีค่อนข้างน้อยเพราะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการทำกิจการของครอบครัว และฐานอำนาจทางการเมืองสูงตามความสามารถในการช่วยเหลือสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นให้ได้รับการเลือกตั้ง การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ส่วนวิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมือง คือ ช่วงก่อนเข้าสู่วงการเมืองโดยการเมืองมีกิจกรรมและมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วงการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยผ่านการมีบทบาทหน้าที่นักการเมือง และช่วงดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผ่านการทำหน้าที่ในบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทรัฐมนตรี และบทบาทรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และปัจจัยที่สนับสนุนฐานอำนาจทางการเมืองแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ความคิดความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมือง ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากพรรคการเมือง การสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่น การสนับสนุนจากข้าราชการในพื้นที่และการสนับสนุนจากประชาชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะประกอบไปด้วยขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ พ่อค้านักธุรกิจ สมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน, นักวิชาการ, เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เลขาธิการและหัวหน้าแผน และประชาชน มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ความเหมาะสม ความสมัครใจในการสัมภาษณ์ คุณวุฒิ ประสบการณ์ ประกอบด้วย

1.1 นักการเมือง คือ

1.1.1 นักการเมืองระดับประเทศ จำนวน 2 คน ได้แก่

- 1) นางบุญรัตน์ ศรีเรศ ตำแหน่ง อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- 2) นายพีระเพชร ศิริกุล ตำแหน่ง อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

กาฬสินธุ์ เขต 4

1.1.2 นักการเมืองระดับท้องถิ่น จำนวน 4 คน เป็นนักเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งหลายสมัยและเป็นเครือข่ายทางการเมืองที่สำคัญของตระกูลศรีเรศ ได้แก่

1) นายวิทยา บุญตาโลก ตำแหน่ง นายองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอฆ้องกลาง จังหวัดกาฬสินธุ์

2) นายกฤษดา แจ่มสุวรรณ อดีตนายกเทศมนตรีตำบลเหนือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3) นายธงชัย ศรีเสนา นายองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

4) นายศศรัณยู ฦ กาศสินธุ์ ตำแหน่งเลขานุการ นายก อบจ.กาฬสินธุ์

1.2 **เจ้าหน้าที่ของรัฐ** จำนวน 5 คน เป็นบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับตระกูลศรีษเรศ ตั้งแต่ นายสังข์ทอง ศรีษเรศเริ่มมีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ จนถึง การเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองของนางบุญรัตน์ ศรีษเรศ และนายนิพนธ์ ศรีษเรศ ได้แก่

1.2.1 นายวุฒินันท์ ภูโปรง อติตข้าราชการครูโรงเรียนบ้านนาทรายภู่อำนวย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 นางทวีพร ศิรินากุล ตำแหน่ง อติตข้าราชการครูโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.3 นายอุทัย สิงห์ทอง ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.4 นายรัชชัย ศรีซัดเค้า ตำแหน่ง กำนันตำบลหลักเมือง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.5 นางมะลิวัลย์ จันทรูปรี ตำแหน่ง นักวิชาการพัสดุ องค์การบริหารส่วนตำบลสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 **พ่อค้านักธุรกิจ** จำนวน 4 คน เป็นกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ เิงลบและเชิงบวกจากการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีษเรศ และนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจหลังจากตระกูลศรีษเรศได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ตั้งแต่ นายสังข์ทอง ศรีษเรศ นางบุญรัตน์ ศรีษเรศ และนายสังข์ทอง ศรีษเรศ จนถึง ปัจจุบัน ได้แก่

1.3.1 นายไชยพันธ์ ไชยคำมิ่ง ตำแหน่ง รักษาการประธานหอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3.2 นางสาวสุพัตรา ญาณสาร ตำแหน่ง ผู้จัดการ หจก.วรัญญากรู๊ป 2007

1.3.3 นางนวลอนงค์ ฤทธิเลิศวิริยะ ตำแหน่ง เจ้าของธุรกิจเบ็ดเตล็ด

1.3.4 นางเพลินจิต ชารีรักษ์ ตำแหน่ง แม่ค้าขายอาหารทั่วไป

1.4 **สมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง** จำนวน 4 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ เิงลบและเชิงบวกจากการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีษเรศ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ตระกูลศรีษเรศให้ความช่วยเหลือในการพัฒนากลุ่มให้มีความมั่นคง สัมผัสถึงนโยบายทางการเมืองด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ตระกูลศรีษเรศ เริ่มต้นมีบทบาททางการเมืองจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1.4.1 นางอรพิณ พรหมอาจ ตำแหน่ง ประธานกองทุนบทบาทสตรี จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.2 นายวรชาติ จำกอง ตำแหน่ง เครือข่ายโรงงานศรีตรัง อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.3 นางสมประสงค์ มูลอินทร์ ตำแหน่ง สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน บ้านม่วงนา อำเภอกอนจัน จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.4 นายประพาส ไชยหอม ตำแหน่ง ประธานชุมชนทุ่งศรีเมืองพัฒนา อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.5 สื่อมวลชน/นักวิชาการ/เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน

1.5.1 สื่อมวลชนจำนวน 2 คน เป็นบุคคลที่เคยร่วมงานและมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับตระกูลศรีธเรศ พร้อมทั้งนำเสนอข่าวการปฏิบัติงานในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ การลงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ได้แก่

- 1) นายสุระเดช เคราะห์ดี ตำแหน่ง นายกสมาคมนักข่าวจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) นายสุรพันธ์ คุณภักดี ตำแหน่ง นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการจังหวัดกาฬสินธุ์
- 3) นายเทิดศักดิ์ สิทธิจินดา ตำแหน่ง นักจัดรายการ สวท. จังหวัดกาฬสินธุ์

1.5.2 นักวิชาการ จำนวน 3 คน เป็นบุคคลที่ได้ร่วมงานและประสานงานนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่

- 1) พ.จ.อ.เบ็ญจมิน ทรงกระักษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานงานบุคคล สังกัด สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) นางพรรณณา ฆารไสว ตำแหน่ง นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์
- 3) นางสาวพัชรินทร์ วงษ์พิมพ์สร ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

1.5.3 เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของตระกูลศรีธเรศ จำนวน 2 คน ได้แก่

- 1) นายวีระวัฒน์ เชนโยธา ตำแหน่ง ประธานขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) นางประคำ ศรีสมชัย ตำแหน่ง หัวหน้าผู้ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.6 เลขานุการและห้วคณะ จำนวน 4 คน บุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดและร่วมต่อสู้ทางการเมืองร่วมกับตระกูลศรีธเรศ ตั้งแต่ นายสังข์ทอง ศรีธเรศ เริ่มมีบทบาททางการเมือง

ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จนถึงการเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองของนางบุญรัตน์ ศรีธเรศ และนาย นิพนธ์ ศรีธเรศ ได้แก่

- 1.6.1 นางพะเยาว์ จำเริญควร
- 1.6.2 นางพรทิพย์ ทับสมบัติ
- 1.6.3 นางเพ็ชรรุ่ง โครพัฒน
- 1.6.4 นางวนิดา ไชยภู

1.7 ประชาชน จำนวน 8 คน เป็นประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 1 พ.ศ.2526 ซึ่ง ช่วงเวลาดังกล่าว ตระกูลศรีธเรศเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองและการลงรับสมัครเลือกตั้งของ นายสังข์ทอง ศรีธเรศ และส่งผลต่อการมีเครือข่ายทางการเมืองที่มีผลต่อการได้รับชัยชนะทางการเมืองของตระกูลศรีธเรศจนถึง พ.ศ. 2557 ได้แก่

- 1.7.1 นางสาวพจมาน อนันตชัยพิชิต ประชาชนอำเภอเมืองกาฬสินธุ์
- 1.7.2 นางสาวละมุล ยุบลนิคย์ ประชาชนอำเภอกมลาไสย
- 1.7.3 นายระวี ศรีกุลจันทร์ ประชาชนอำเภอสมเด็จ
- 1.7.4 นายอภิชาติ พันธุ์โพธิ์ ประชาชนอำเภอกุฉินารายณ์
- 1.7.5 นางสาวสมหมาย วรสาร ประชาชนอำเภอเขาวง
- 1.7.6 นายรุ่งโรจน์ ผาสุก ประชาชนอำเภอร่องคำ
- 1.7.7 นางนลินี เถิดเจือ ประชาชนอำเภอนามน
- 1.7.8 นางกาญจนา ชัยลีหา ประชาชนอำเภอห้วยผึ้ง

รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสารร่วมกับและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลหลัก โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 7 แบบ คือ

แบบที่ 1 แบบสัมภาษณ์กลุ่มนักการเมือง มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยทางการเมืองของตระกูลศรีธเรศก่อนและหลังการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสังกัดพรรคการเมืองของตระกูลศรีธเรศในช่วง พ.ศ. 2526 – 2557 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำหนดนโยบายทางการเมืองเพื่อพัฒนา

จังหวัดกาฬสินธุ์ การแสดงบทบาททางการเมืองระดับประเทศและระดับจังหวัด และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบที่ 2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในการมีส่วนร่วมพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ การนำนโยบายทางการเมืองแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน การรับฟังความต้องการจากประชาชนในการพัฒนาจังหวัดทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด การขอรับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบที่ 3 แบบสัมภาษณ์กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ก่อนและหลังได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าด้านการเกษตรทั้งราคาข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นรายได้หลักของประชาชน บทบาทการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การสนับสนุนสินค้าที่เป็นผลผลิตของประชาชนเพื่อให้เกิดการมีรายได้อย่างยั่งยืน รวมถึงบทบาททางการเมืองในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบที่ 4 แบบสัมภาษณ์กลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยในการสนับสนุนกลุ่มผลประโยชน์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เป็นองค์กรที่เป็นเอกภาพ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนรวมถึงภาคส่วนราชการ สามารถเป็นองค์กรที่มีบทบาทแทนประชาชนในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบที่ 5 แบบสัมภาษณ์กลุ่มสื่อมวลชน, นักวิชาการ, เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยในการนำนโยบายไปสู่การพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ แนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน การกำหนดนโยบายในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับจังหวัด ภูมิภาค และระดับประเทศ บทบาทหน้าที่ ความรู้ที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบที่ 6 แบบสัมภาษณ์กลุ่มเลขานุการและหัวหน้างาน มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยในการสร้างเครือข่ายทางการเมือง การขอความร่วมมือ

ขอความช่วยเหลือในการหาเสียงกับกลุ่มหัวคะแนนก่อนการเลือกตั้ง บทบาทการหาเสียงเลือกตั้ง การกำหนดนโยบายก่อนการเลือกตั้ง และบทบาทการลงพื้นที่เพื่อรับฟังความต้องการของประชาชนก่อนและหลังการเลือกตั้ง และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

แบบที่ 7 แบบสัมภาษณ์กลุ่มประชาชน มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ที่เน้นถึงปัจจัยในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศก่อนและหลังการได้รับการเลือกตั้ง การลงพื้นที่หาเสียงการเลือกตั้ง การรับฟังความต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างไร ความถี่ในการลงพื้นที่ การร่วมงานประเพณีวัฒนธรรม และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จึงจัดแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) โดยอาศัยแหล่งข้อมูลจาก ผลงานวิทยานิพนธ์ ผลงานการค้นคว้าอิสระ และผลงานทางวิชาการอินเทอร์เน็ต (Internet) ข่าวสาร สื่อมวลชน นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ส่งผลกระทบต่อตระกูลศรีเรศอย่างไร จนนำมาสู่การลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในเส้นทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ และความโดดเด่นส่วนบุคคลของนายสังข์ทอง ศรีเรศ นางบุญรัตน์ ศรีเรศ และนายนิพนธ์ ศรีเรศ ส่งผลต่อการได้รับชัย

ชนะในการเลือกตั้งอย่างไร การเป็นตระกูลการเมืองที่โดดเด่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ การสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่นิยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหลายสมัยอย่างไร และบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศเป็นอย่างไรที่ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง และตระกูลศรีเรศสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างไรจนทำให้มีฐานะแน่นเสียงที่ถาวร และการมีคะแนนเสียงที่ถาวรส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างไร

ตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 ดังนี้

ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของตระกูลศรีเรศ ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งและการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างไร และฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มทางการเมืองมีผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศหลังจากที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง มีบทบาทในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และการคมนาคมในจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างไรจนสามารถทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเรื่อยมาและสามารถครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 ดังนี้

บทบาทในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศเป็นอย่างไร ให้ความสำคัญในการพัฒนาสังคมด้านใดเป็นพิเศษหรือไม่ที่ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จนสามารถครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และหลังจากที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างไร มีความแตกต่างกับช่วงเวลาก่อนการเลือกตั้งหรือไม่ และอย่างไร

ตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศหรือไม่ การเป็นตระกูลการเมืองที่โดดเด่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ และการสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่นิยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 มีผลต่อการเลือกตั้งอย่างไร ประชาชนจะให้ความสำคัญกับผลงานของตัวบุคคลมากกว่าการสังกัดพรรคการเมืองหรือไม่เพราะเหตุใด และการแสดงบทบาทในการสร้างฐานอำนาจของตระกูลศรีเรศ มีส่วนการช่วยให้นักการเมืองของตระกูลศรีเรศได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างไร

ตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศฯ อย่างไร มีผลต่อการกำหนดนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งหรือไม่ ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของตระกูลศรีเรศ และฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มคู่แข่งทางการเมือง ส่งผลต่อการแข่งขันทางการเมืองหรือไม่เพราะเหตุใด และตระกูลศรีเรศยังแสดงบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์หรือไม่

ตอนที่ 6 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศฯ อย่างไร และบทบาทในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไปหรือไม่เพราะเหตุใดการพัฒนาสังคมจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านใดจะส่งผลให้เกิดความนิยมในตัวบุคคลของนักการเมืองตระกูลศรีเรศมากที่สุด จนสามารถทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์

ในการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ค้นพบและข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมานำเสนอประกอบผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตามกรอบของการวิจัย ส่งผลให้ตระกูลศรีเรศได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหลายสมัยตั้งแต่ นายสังข์ทอง ศรีเรศ นางบุญรัตน์ ศรีเรศ และ นายนิพนธ์ ศรีเรศ จนสามารถทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 รวมถึง การนำเสนอให้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศและแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 เป็นการศึกษาถึงปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ซึ่งการศึกษาค้นคว้าแบ่งเป็นประเด็นออกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557
2. แนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

1. ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

จากการศึกษา การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 สามารถแยกปัจจัยที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ออกเป็น 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยทางการเมือง

ปัจจัยทางการเมือง ที่นำมาสู่การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 อธิบายดังต่อไปนี้

ตระกูลศรีเรศ บุคคลที่มีบทบาททางการเมืองคนแรกของตระกูล ได้แก่ นายสังข์ทอง ถือกำเนิดที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ในอดีตเคยรับราชการครูและขอสอบโอนย้ายมาเป็นข้าราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ในตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ การเป็นนักจัดรายการวิทยุเป็นจุดเริ่มต้นของการมีความคิดและความฝันที่อยากเป็นนักการเมือง โดยต้องการใช้อำนาจทางการเมืองในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความทุกข์ของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ นายสังข์ทอง

เข้ามามีบทบาททางการเมือง ใน พ.ศ. 2524 ผ่านการเรียกร้องให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาชาติ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ให้มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน และการพัฒนาเศรษฐกิจ จนนำมาสู่การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดกาฬสินธุ์ครั้งแรก ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2526 และความโดดเด่นของนายสังข์ทอง ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผ่านการทำหน้าที่นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ (รายการครูทองเที่ยวทุ่ง) เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของรัฐบาล และผลการดำเนินงานของนายสังข์ทองหลังจากได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเป็น ส.ส. อีกด้วย ทำให้ประชาชนได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รายการวิทยุครูทองเที่ยวทุ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการขอรับการช่วยเหลือจากนายสังข์ทองได้อย่างง่ายดาย เป็นความแตกต่างจาก ส.ส. คนอื่น ๆ

เมื่อนายสังข์ทองเข้ามามีบทบาททางการเมือง ดำรงตำแหน่ง ส.ส. จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังคงทำหน้าที่เป็นนักจัดรายการวิทยุเช่นเดิมและยังทำหน้าที่เขียนข่าวให้กับหนังสือพิมพ์เสียงภูพานของจังหวัดกาฬสินธุ์ใช้นามปากกา คือ เสียงจากครูทอง พร้อมกับการให้ความสำคัญของลงพื้นที่พบปะประชาชน เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เอกอัครราชทูตประจำตัวของนายสังข์ทองที่เป็นความโดดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง คือความสามารถด้านการพูด มีวาทะศิลป์การหาเสียงที่มีความออกอ้อนเข้าถึงใจประชาชนจนได้เป็นอย่างดี การโน้มน้าวให้ประชาชนคล้อยตามเห็นด้วยกับสิ่งที่นายสังข์ทองนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอผ่านการจัดรายการวิทยุ หรือการนำเสนอผ่านเวทีหาเสียงเลือกตั้ง ประชาชนที่ได้ฟังรายการ “ครูทองเที่ยวทุ่ง” ต่างหลงใหลในน้ำเสียงของนายสังข์ทอง และชื่นชอบวิธีการจัดรายการวิทยุจนนำมาสู่ ความต้องการที่อยากให้นายสังข์ทองลงแข่งขันทางการเมือง เพื่อเป็นกระบอกเสียงของประชาชน ในการขอรับความช่วยเหลือจากรัฐ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาความยากจนของประชาชน การพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการเกษตร พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาต่าง ๆ สะท้อนผ่านการจัดรายการวิทยุครูทองเที่ยวทุ่ง ส่งผลให้นายสังข์ทองได้รับทราบข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

จุดเริ่มต้นของการมีบทบาททางการเมืองของนางบุญรัตน์ ศรีธีระศ คือ ก่อนการลงรับสมัครเลือกตั้งเป็น ส.ส. นางบุญรัตน์ จะลงพื้นที่พบปะประชาชนร่วมกับนายสังข์ทอง ผู้เป็นสามีอย่างสม่ำเสมอ นายสังข์ทองลงพื้นที่ที่ใด ประชาชนจะพบเห็นการมีส่วนร่วมของนางบุญรัตน์ ในการทำกิจกรรมร่วมกับนายสังข์ทอง ทำให้ประชาชนเห็นภาพคู่กันในการทำงาน หรือการร่วม

กิจกรรมต่าง ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ การลงพื้นที่พบปะประชาชนร่วมกับนายสังข์ทองอย่างสม่ำเสมอและบทบาทของนายสังข์ทองที่มีความแตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง ส่งผลให้นางบุญรัตน์ แสดงบทบาททางการเมืองเช่นเดียวกับนายสังข์ทอง ทำให้มีความโดดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง โดยเฉพาะเอกลักษณ์ในการพูด การมีวาทีศิลป์ที่เป็นเสน่ห์ประจำตัวเช่นเดียวกับนายสังข์ทอง การใช้คำพูดที่สามารถโน้มน้าวขอคะแนนเสียง หรือการชี้แจงผลการทำงานตามที่ให้สัญญากับประชาชน ล้วนทำให้ประชาชนมีความประทับใจ และการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนให้ความสำคัญในการติดตามผลของการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นความแตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง จนนำมาสู่ชัยชนะทางการเมืองของนางบุญรัตน์ ความดีของนายสังข์ทองส่งผลต่อความนิยมชมชอบของประชาชนที่ส่งต่อมายังนางบุญรัตน์ด้วย เนื่องจากประชาชนยังรักนายสังข์ทอง การเสียชีวิตของนายสังข์ทองระหว่างที่ยังมีบทบาททางการเมือง ส่งผลให้นางบุญรัตน์เข้ามาแข่งขันทางการเมืองต่อจากนายสังข์ทองทันที ทำให้นางบุญรัตน์ได้รับความดีความชอบในฐานะภรรยาของนายสังข์ทอง จนสามารถได้รับชัยชนะทางการเมือง

ความโดดเด่นทางการเมืองของนางบุญรัตน์ หลังจากที่ได้รับตำแหน่ง ส.ส. มีการดำเนินงานตามแนวทางเดียวกับนายสังข์ทอง ภายหลังจากที่นายสังข์ทองเสียชีวิต นางบุญรัตน์ก็ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แทนที่ เพราะมีแนวความคิดคล้ายกับนายสังข์ทองว่าต้องการมีอำนาจในการให้ความช่วยเหลือประชาชน นางบุญรัตน์ได้รับทราบปัญหาความเดือดร้อนด้านต่าง ๆ ของประชาชนระหว่างการร่วมลงพื้นที่กับนายสังข์ทอง และประชาชนยังเรียกร้องและมีความต้องการอยากให้บุคคลในตระกูลศรีธเรศมีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และนายสังข์ทองได้ผูกเกี่ยวกับประชาชนในหลายพื้นที่ เมื่อถึงเวลาหาเสียงเลือกตั้งนางบุญรัตน์ก็หาเสียงผ่านสื่อหรือเพื่อนของนายสังข์ทองที่ได้ผูกเกี่ยวกับไว้ และเพื่อนหรือญาติที่มีเป็นจำนวนมาก เป็นสาเหตุที่ทำให้นางบุญรัตน์ได้รับชัยชนะทางการเมืองอีกด้วย

จุดเริ่มต้นในการมีบทบาททางการเมืองของนายนิพนธ์ ศรีธเรศ คือ ได้พบเห็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนของพี่ชายขณะที่เป็น ส.ส. เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้นายนิพนธ์สนใจและต้องการมีบทบาททางการเมือง เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ ทำให้นายนิพนธ์ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เอกลักษณ์ประจำตัวของนายนิพนธ์ที่เป็นความโดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง คือ การมีจิตใจที่นักเลงกล้าได้กล้าเสีย กล้าชนกับทุกปัญหา เมื่อประชาชนมาร้องขอความช่วยเหลือให้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ นายนิพนธ์จะติดตามขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว สามารถอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน และบารมีของนายสังข์ทองส่งผลต่อความนิยมชมชอบของประชาชนที่มีต่อนายนิพนธ์ด้วย ทำให้สามารถเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง

วิธีการแก้ไขปัญหาและการให้ความช่วยเหลือประชาชนของนายนิพนธ์ จะคล้ายกันกับนายสังข์ทอง และนางบุญรัตน์ การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างต่อเนื่อง และให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างทันที่ รับฟังปัญหาของประชาชน และชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามบทบาททางการเมืองให้ประชาชนทราบอย่างตรงไปตรงมา มีความจริงใจต่อประชาชนในการแก้ไข ทำให้ประชาชนให้การสนับสนุนนายนิพนธ์เช่นเดียวกับนายสังข์ทอง แนวคิด วิธีการดำเนินงาน การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่สืบทอดมาจากเมื่อครั้งเป็นข้าราชการของกระทรวงแรงงาน การทำงานในตำแหน่งดังกล่าวทำให้ทราบความต้องการพัฒนาอาชีพของประชาชน และนายนิพนธ์ ใช้จุดเด่นที่มีข้อมูลความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ เป็นกลยุทธ์ของการหาเสียงทางการเมือง ทำให้สามารถวางนโยบายในการหาเสียงจนได้รับความนิยมาจากประชาชน

ตระกูลศรีเรศ เป็นตระกูลทางการเมืองที่โดดเด่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากได้รับชัยชนะทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การลงแข่งขันทางการเมืองของนายสังข์ทอง ซึ่งได้รับชัยชนะทางการเมืองติดต่อกัน รวมทั้งสิ้น 7 สมัย ความโดดเด่นและประสบความสำเร็จในการทำงานทำให้ได้รับความไว้วางใจจนสามารถได้รับตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ส่งผลให้ตระกูลศรีเรศมีบทบาททางการเมืองครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และการดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญในระดับประเทศ การได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประชาชนถือว่านายสังข์ทองเป็น ส.ส. ของคนทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ ประชาชนนอกพื้นที่เขตการเลือกตั้งมาขอรับการสนับสนุนและขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย รวมทั้งการลงพื้นที่พบปะประชาชนเพื่อรับฟังความต้องการของประชาชน การดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองก็ครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ การใช้อำนาจทางการเมืองในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ตระกูลศรีเรศมีความโดดเด่นทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และการดำรงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการอีกครั้ง ในรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ส่งผลให้นายสังข์ทองมีบทบาททางการเมือง และสร้างผลงานในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างต่อเนื่อง

นางบุญรัตน์ ได้ลงแข่งขันทางการเมืองในปี พ.ศ. 2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเป็น รวมทั้งสิ้น 4 สมัย พร้อมทั้งได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้นางบุญรัตน์มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญมากกว่าคู่แข่งทางการเมืองในพื้นที่ ความต่อเนื่องของผลการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน และการมีอำนาจทางการเมืองที่สำคัญในระดับประเทศ ส่งผลให้ตระกูลศรีเรศมีความโดดเด่นในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนนายนิพนธ์ มีบทบาททางการเมือง

ที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ได้รับชัยชนะทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ว. กาฬสินธุ์ ใน พ.ศ. 2549 และได้ลงแข่งขันทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. ใน พ.ศ. 2550 บทบาททางการเมืองของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ ส่งผลต่อความโดดเด่นของตระกูลศรีธรรมะที่เป็นความแตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง เพราะการได้รับชัยชนะทางการเมืองอย่างต่อเนื่องของตระกูลศรีธรรมะสะท้อนถึงความนิยมของประชาชนที่มีต่อตระกูลศรีธรรมะ

บทบาททางการเมืองของนายสังข์ทอง หลังจากที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ได้สร้างผลงานทางการเมืองในระดับจังหวัด และระดับประเทศ โดยผลงานทางการเมืองในระดับจังหวัด ได้ใช้อำนาจทางการเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการส่งเสริมอาชีพให้กับราษฎรสนับสนุนงบประมาณให้กับกลุ่มอาชีพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนนสายต่าง ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการขอรับงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อดำเนินโครงการ และพัฒนาการศึกษา ของโรงเรียนต่าง ๆ ผ่านการให้ความช่วยเหลือตามอำนาจที่ และที่ได้รับแจ้งขอความช่วยเหลือจากเพื่อนครู นายสังข์ทองอาศัยการลงพื้นที่พบปะประชาชนเพื่อรับฟังความต้องการของประชาชน เป็นบุคคลที่เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนและติดตามผลการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีเอกลักษณ์ประจำตัวในการรับฟังความต้องการของประชาชน คือ จะมีสมุดพกติดตัวไปด้วยตลอดและจะจดรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับมาในแต่ละวัน จะคิดว่าต้องทำอะไรบ้างผ่านบันทึกจากสมุดพกประจำตัวและติดตามผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาพร้อมกับลงพื้นที่ชี้แจงผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ ชี้แจงผลการดำเนินงานผ่านทางสถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 2 กาฬสินธุ์ ขณะที่ทำหน้าที่นักจัดรายการด้วย ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ นายสังข์ทองมีบทบาทในการขอใช้พื้นที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ ในช่วงการดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นสถานที่การจัดตั้งสถานีวิทยุดังกล่าว

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ตระกูลศรีธรรมะมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ในขณะที่นางบุญรัตน์ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายสังข์ทองยังมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดการจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ผลงานทางการเมืองในระดับประเทศของนายสังข์ทอง ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาชาติ ผลักดันให้มีการพัฒนาการศึกษาในหลาย ๆ เรื่อง โดยใช้อำนาจทางการเมือง ภายหลังจากที่ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และก่อนการลงสมัครรับเลือกตั้งก็มีส่วนร่วมในการผลักดันให้มีการปฏิรูปการศึกษาร่วมกับกลุ่มครูประชาบาลในการเรียกร้องให้โรงเรียนและกลุ่มครู โยกย้ายการกำกับดูแลจากสังกัดกระทรวงมหาดไทย ไปสังกัด

กระทรวงศึกษาธิการ ผลักดันสิทธิประโยชน์ของครูให้ได้รับประโยชน์ที่มากขึ้น กลุ่มเครือข่ายข้าราชการครูจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มที่ชื่อว่า กลุ่มผู้พิทักษ์สิทธิครู ซึ่งแกนนำคนสำคัญในจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย นายชิงชัย มงคลธรรม นายวิวัฒน์ไชย ฒ กาฬสินธุ์ และ นายสังข์ทอง ศรีธเรศ

ผลงานทางการเมืองในระดับประเทศของนายสังข์ทอง สอดคล้องกับคำไว้อาลัยของนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา อดีตประธานรัฐสภาที่กล่าวว่า “ส.ส.สังข์ทอง ศรีธเรศ เป็นนักการเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ มีอุดมการณ์ และต่อสู้ด้วยระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ยังอุทิศตนเพื่อสังคมอย่างแท้จริง มีผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไปจนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ ถึง 7 สมัย และได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ใน พ.ศ. 2535 – 2537” และสอดคล้องกับคำไว้อาลัยของนายสัมพันธ์ทองสมัคร อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่กล่าวว่า “ท่านสังข์ทอง เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ เข้าใจปัญหาของประชาชนและชาติบ้านเมืองเป็นอย่างดี คุณสมบัติอย่างนี้กระมังที่ทำให้ท่านได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกตั้งเข้าสภาถึง 7 สมัย งานของกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงนั้นก้าวไปได้ด้วยดี ยิ่ง สิ่งที่เราร่วมกันทำในขณะนั้นได้บังเกิดเป็นมรรคเป็นผลในเวลาต่อมาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนการศึกษาระยะ 15 ปี การขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น”

นายสังข์ทองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างต่อเนื่อง เห็นความสำคัญของการศึกษาเพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ โดยมีเรื่องราวของการสนับสนุนทุนการศึกษาของเด็กยากจนในจังหวัดกาฬสินธุ์จนสามารถเรียนจบปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศิลปากร และเด็กนักเรียนยากจนคนนั้นได้รับการศึกษาจนสามารถประกอบอาชีพและประสบความสำเร็จในชีวิตจนถึงปัจจุบัน และยังคงระลึกถึงคุณงามความดีที่นายสังข์ทองมีความเมตตาให้ทุนการศึกษาจนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเพราะไม่คิดว่านายสังข์ทองจะมีความเมตตาอย่างมากเช่นนี้ คือ นายโชติค คงสมของ เจ้าของธุรกิจร้านอาหารสวนคอนธรรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ บทบาททางการเมืองของนางบุญรัตน์ หลังจากที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับจังหวัด และระดับประเทศ เช่นเดียวกับนายสังข์ทอง ดำเนินงานทางการเมืองสานต่อจากที่นายสังข์ทองเคยทำไว้ ในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขอรับสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ การสนับสนุนและพัฒนาการศึกษา ด้วยอาศัยประสบการณ์จากที่เคยเป็นครูมาก่อน และเครือข่ายเพื่อนครูที่มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา

การเข้ามามีบทบาททางการเมืองของนางบุญรื่น ช่วงแรกของการได้รับชัยชนะทางการเมืองนางบุญรื่นได้รับคำสับสนุนจากประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เกี่ยวกับการทำงานว่าจะสามารถดำเนินงานได้ตามที่นายสังข์ทองเคยทำไว้หรือไม่ ซึ่งผลการทำงานในการให้ความช่วยเหลือประชาชน และการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์จนถึงปัจจุบันเป็นการพิสูจน์ตัวของนางบุญรื่นจนสามารถได้รับชัยชนะทางการเมืองต่อเนื่องจากนายสังข์ทอง รวมทั้งสิ้น 4 สมัย และยังได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในรัฐบาลที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่างที่นางบุญรื่นเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณางบประมาณใน พ.ศ. 2546 ได้ผลักดันงบประมาณการก่อสร้างอาคารตึกอุบัติเหตุฉุกเฉินของโรงพยาบาลกาฬสินธุ์ และนางบุญรื่นได้จัดตั้งมูลนิธิอัสวิน ศรีนคร ชื่อมูลนิธิเป็นชื่อของบุตรชายที่เสียชีวิต ตามประกาศจัดตั้งมูลนิธิจังหวัดกาฬสินธุ์ ฉบับที่ 2 ง เลขที่ 000137816 ซึ่งต้องการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการกุศล และการให้ความช่วยเหลือประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ตามที่ได้รับเรื่องขอความช่วยเหลือและงานบุญที่ประชาชนได้จัดขึ้น

บทบาททางการเมืองของนายนิพนธ์ มีบทบาททางการเมืองในการเป็น ส.ว. และ ส.ส. ผลการดำเนินงานในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ และมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติผ่านการทำหน้าที่ ส.ว. ซึ่งผลงานในระดับชาติมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองและพิจารณากฎหมาย เพื่อให้เกิดการประกาศใช้กฎหมายต่าง ๆ ในประเทศไทยตามอำนาจหน้าที่ของ ส.ว. ส่วนบทบาททางการเมืองในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ตามแนวทางที่นายสังข์ทอง ผู้เป็นพี่ชาย และที่นางบุญรื่นเคยทำไว้เช่นกัน โดยเฉพาะการสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมกลุ่มอาชีพในพื้นที่ และการผลักดันงบประมาณพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสนับสนุนกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ บทบาทในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ของนายนิพนธ์ไม่โดดเด่นเทียบเท่ากับ นายสังข์ทอง และนางบุญรื่น เนื่องจากเส้นทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลให้นายนิพนธ์ไม่มีความโดดเด่นในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเพียงการร่วมสนับสนุนงานประเพณี งานบุญของประชาชนทั่วไปเท่านั้น แต่ภายหลังจากการได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ใน พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2554 จึงอาศัยงบประมาณการพัฒนาจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ ส.ส. มาพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ผ่านการสนับสนุนโครงการที่เสนอมาจากส่วนราชการ โดยมีผู้ว่าราชการเป็นผู้พิจารณาโครงการในเบื้องต้น

การลงแข่งขันทางการเมืองของนายสังข์ทอง คู่แข่งทางการเมืองของนายสังข์ทองต่างหมุนเวียนสลับไปมาในการได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เขต 1 จะมีเพียงนายสังข์ทองคนเดียวเท่านั้นที่สามารถครองพื้นที่ทางการเมืองใน เขต 1 อย่างต่อเนื่อง และการลงแข่งขันทางการเมืองของนางบุญรื่น ใน พ.ศ. 2544 จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถมี ส.ส.แบบแบ่งเขต รวมทั้งสิ้น 6 เขตๆ ละ 1 คน

นางบุญรัตน์ ได้ลงแข่งขันในเขตที่ 5 พื้นที่การเลือกตั้งดังกล่าวเป็นพื้นที่ทางการเมืองเดิมที่ นายสังข์ทอง ได้สร้างผลงานไว้มากมายรวมถึงการครองพื้นที่ทางการเมืองอย่างยาวนานจนวาระสุดท้ายของชีวิต เป็นสาเหตุของการสืบทอดพื้นที่ทางการเมือง เนื่องจากต้องการสานต่อทำให้ ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ให้กับประชาชน พื้นที่อำเภอ กุฉินารายณ์ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนามน เป็นพื้นที่ทางการเมืองที่นายสังข์ทองสร้างผลงานทาง การเมืองและครองพื้นที่ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสิ้น 7 สมัย การลงแข่งขันทางการเมืองใน ครั้งแรกของนางบุญรัตน์ได้รับชัยชนะทางการเมือง สาเหตุสำคัญมาจากเป็นพื้นที่ทางการเมืองเดิม ของนายสังข์ทอง ผลงานทางการเมืองที่นายสังข์ทองเคยสร้างไว้ และนางบุญรัตน์เองเป็นผู้สนับสนุน อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในฐานะภรรยาของนายสังข์ทอง การสานต่อการแข่งขันทางการเมือง ของนางบุญรัตน์ย่อมได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างมากมาย การหมดวาระทางการเมือง ของนายสังข์ทองเป็นการหมดวาระด้วยเหตุสุดวิสัยไม่ใช่เพราะการลาออกจากตำแหน่งทาง การเมือง ความรักความผูกพันของประชาชนที่มีต่อนายสังข์ทองยังคงมีมากมาย โดยเฉพาะการลง พื้นที่เพื่อขอคะแนนเสียงกับวลีที่ว่า เป็นภรรยาครูทอง ส่งผลต่อความนิยมและนำมาสู่การได้รับชัย ชนะในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าว ส่วนนายนิพนธ์ ได้ลงแข่งขันทางการเมืองครั้งแรกใน พ.ศ. 2544 การเลือกตั้งครั้งแรกของนายนิพนธ์พ่ายแพ้ให้กับนายสุขุมพงษ์ โง่นคำ และการลงแข่งขันทางการเมืองครั้งที่สองนายนิพนธ์ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. กภาพสินธุ์ ใน พ.ศ. 2549 นายนิพนธ์ ได้รับ ชัยชนะของการเลือกตั้งดังกล่าว ได้ลำดับที่ 2 รองจากนางชะม้อย วรามิตร ส่วนการเลือกตั้งใน ตำแหน่ง ส.ส. ใน พ.ศ. 2550 และการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2554 นายนิพนธ์ สามารถเอาชนะคู่แข่ง ทางการเมืองจนสามารถครองพื้นที่ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง 2 สมัยของการลงแข่งขันทางการเมือง

พันมิตรทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ก็มีผลต่อการได้รับชัยชนะในทาง การเมือง โดยเฉพาะเครือข่ายข้าราชการครูของนายสังข์ทอง และนางบุญรัตน์ มีส่วนสำคัญในการ สนับสนุนฐานเสียงทางการเมือง เนื่องจากนายสังข์ทอง และนางบุญรัตน์เป็นคนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนครู ทุกคนให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูทุกคนทั้งก่อนและหลังการได้รับตำแหน่งทางการเมือง ขยายฐาน เสียงไปยังผู้ปกครองของเด็กนักเรียนในสังกัด รวมทั้งลูกศิษย์ด้วยที่ให้การสนับสนุนจนสามารถ ครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่องหลายสมัย ฐานคะแนน เสียงทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ช่วงแรกของการลงแข่งขันทางการเมือง คือ เครือข่าย ข้าราชการครู เนื่องจากนายสังข์ทอง และนางบุญรัตน์เคยรับราชการครู รวมทั้ง นายนิพนธ์ ก่อนการ โอนมารับราชการของกระทรวงแรงงาน ก็เคยรับราชการครูเช่นเดียวกัน การลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็น ส.ส. จึงใช้เครือข่ายข้าราชการครูช่วยให้การสนับสนุนให้ได้รับชัยชนะ และเครือข่ายครู ทั้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีสมาชิกเพื่อนครูเป็นจำนวนมาก ขยายฐานเสียงไปยังผู้ปกครองของนักเรียน รวมทั้งลูกศิษย์อีกด้วย

ฐานคะแนนเสียงของนายสังข์ทองที่มีส่วนผลักดันให้นายสังข์ทองได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในครั้งแรกและต่อเนื่องรวมทั้งสิ้นเจ็ดสมัยจนวาระสุดท้ายของชีวิต ฐานคะแนนเสียงจากประชาชนผู้ติดตามรายการครูทองเที่ยวทุ่ง เปรียบเสมือนแม่ยก, แฟนเพลง หรือ แฟนคลับที่ติดตามผลงานอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งมีความต้องการอยากให้นายสังข์ทองมีบทบาททางการเมือง ฐานคะแนนเสียงกลุ่มนี้เป็นเครือข่ายที่กระจายครอบคลุมทั้งจังหวัดและขยายไปยังจังหวัดที่ใกล้เคียงในพื้นที่ภาคอีสานตามกำลังแรงส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น การลงพื้นที่หาเสียงในแต่ละอำเภอเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สร้างความประหลาดใจให้กับนักการเมืองที่เป็นคู่แข่งอย่างมาก เนื่องจากในการลงพื้นที่หาเสียงแต่ละครั้งประชาชนจะมารอบพบเพื่อให้ได้เห็นหน้าตาและตัวจริงของนายสังข์ทองนักจัดรายการชื่อดัง ประชาชนในหลายพื้นที่ให้การสนับสนุนจนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและสามารถเอาชนะรุ่นพี่นักการเมืองภายในพรรคที่สังกัดและนายสังข์ทองมีเสี่ยวในหลายพื้นที่ จากประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ต่าง ๆ การลงพื้นที่ติดตามบิดาไปการรักษาประชาชนตามวิธีการแพทย์แผนไทย จึงทำให้นายสังข์ทองมีเสี่ยวมากมาย และด้วยกลยุทธ์ทางการเมือง นายสังข์ทองได้ขอผูกเสี่ยวกับผู้นำชุมชนหรือกำนันผู้ใหญ่บ้านในแต่ละท้องที่ เพื่อใช้เป็นฐานคะแนนเสียงการหาเสียงเลือกตั้งในสมัยต่อ ๆ มา เมื่อนายสังข์ทองต้องการความช่วยเหลือและต้องการได้รับชัยชนะทางการเมือง จึงหาเสียงและขอความช่วยเหลือจากเสี่ยวในการหาเสียงเพื่อให้ตนเองได้รับชัยชนะทางการเมือง และคะแนนเสียงที่ได้รับไม่เพียงได้จากเสี่ยวเท่านั้น ยังได้คะแนนเสียงจากคนในครอบครัว เครือญาติของเสี่ยว หรือจากประชาชนผู้อยู่ใต้การกำกับดูแลของเสี่ยวกำนันและผู้ใหญ่บ้าน จนนำมาสู่ชัยชนะทางการเมืองอย่างต่อเนื่องหลายสมัย เป็นฐานคะแนนเสียงที่สำคัญของตระกูลศรีเรศพัฒนามาเป็นหัวคะแนนเสียงจนถึงปัจจุบัน

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางการเศรษฐกิจ ที่นำมาสู่การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 อธิบายดังต่อไปนี้

ประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื่องจากความต้องการของรัฐบาลอยากให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศตามแนวทางระบบทุนนิยม ที่ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดกลุ่มพ่อค้า และนักธุรกิจมากมาย เกิดการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากประชาชนทุกคนมีโอกาสในการดำเนินธุรกิจของตนเองตามความสามารถ ผลกระทบจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ จังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมทางเกษตรเชิงพาณิชย์เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนหันมาปลูกมันสำปะหลังและอ้อยเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง ประชาชนมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรนอกจากการปลูกข้าวแล้วยังมีรายได้จากการทำไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อยจนถึงทุกวันนี้ และจังหวัดกาฬสินธุ์ประชาชนให้ความสนใจในการเกษตรเชิงพาณิชย์เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการจัดตั้งโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง และผลิตน้ำตาลในพื้นที่ เพื่อรับซื้อสินค้าทางการเกษตรจากประชาชน

ตระกูลศรีเรศเป็นตระกูลที่มีบรรพบุรุษประกอบอาชีพทางการเกษตร รายได้เกิดจากการขายสินค้าทางการเกษตร บิดาและมารดาของนายสังข์ทอง และนายนิพนธ์มีอาชีพหลักคือ อาชีพทำนา และบิดามีรายได้เสริมจากการเป็นหมอชาวบ้านหรือหมอธรรม หมอชาวบ้านหรือหมอธรรมในที่นี้ คือ การให้ความช่วยเหลือรักษาพยาบาลตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ผ่านการจ่ายยาสมุนไพรตามความรู้ที่มีเท่านั้น ไม่ได้เป็นครอบครัวที่มีรายได้มากมายนัก รายได้หลักของครอบครัวมาจากการขายข้าวและผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น ส่วนตระกูลของนางบุญรัตน์ บิดาของนางบุญรัตน์ประกอบอาชีพข้าราชการครู มารดาเป็นแม่บ้าน บิดาของนางบุญรัตน์เป็นครูในพื้นที่อำเภอภูผินารายณ์ถือได้ว่าเป็นชนชั้นนำทางสังคมในพื้นที่อำเภอดังกล่าว เพราะข้าราชการครูและข้าราชการตำแหน่งอื่นๆ คือ ผู้นำความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมให้มีความเจริญ

นายสังข์ทอง และนายนิพนธ์ ได้มาศึกษาเล่าเรียนในตัวเมืองกาฬสินธุ์ โดยอาศัยอยู่ที่วัดจนจบการศึกษาระดับมัธยมและไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยทำงานระหว่างเรียนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวรวมถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาของตนเองและน้องชาย เมื่อนายสังข์ทองจบการศึกษาสามารถสอบบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งครู พร้อมทั้ง นายนิพนธ์ก็สามารถสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งครูเช่นเดียวกัน ก่อนจะขอโอนย้ายมาเป็นนักวิชาการแรงงาน สังกัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งรายได้ภายหลังจากการรับราชการของนายสังข์ทองและนายนิพนธ์มีเพียงเงินเดือนประจำตำแหน่งเท่านั้น ไม่ได้มีรายได้มากมายหรือประกอบธุรกิจเพิ่มเติม จนกระทั่งนายสังข์ทองได้สมรสกับนางบุญรัตน์ ซึ่งรับราชการครูเช่นเดียวกับ

รายได้ของตระกูลศรีเรศที่เพิ่มขึ้นจากการได้รับราชการที่มีเงินเดือนประจำทุกเดือน การเริ่มต้นเข้ามามีบทบาททางการเมืองก็อาศัยเพียงเงินเดือนเท่านั้นในการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยให้ความช่วยเหลือผ่านการทำหน้าที่นักจัดรายการวิทยุที่เป็นเหมือนเสียงสะท้อนของสังคมให้รัฐและผู้มีอำนาจได้เข้าใจปัญหาความทุกข์ของประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จนกระทั่งการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เพราะเข้าใจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จึงอยากมีอำนาจทางการเมือง เพื่อที่จะได้ใช้อำนาจนั้นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ให้กับประชาชน รวมถึง การพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ การลงแข่งขันทางการเมืองของนายสังข์ทอง ครั้งแรกใน พ.ศ. 2526 ช่วงเวลาดังกล่าว นายสังข์ทองสอบ โอนย้ายจากข้าราชการครูมาเป็น ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ ตำแหน่งนักจัดรายการวิทยุ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ และไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนนางบุญรัตน์ ภรรยาที่รับราชการครู ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่มแต่อย่างใด การลงแข่งขันทางการเมืองใน ครั้งแรกจึงเป็นการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการหาเสียงผ่านการทำหน้าที่นักจัดรายการวิทยุ การลงพื้นที่ หาเสียงกับเครือข่ายทางการเมืองหรือหัวคะแนนจากการขอรับความช่วยเหลือมากกว่าการติดสินบน ด้วยสิ่งของหรือเงินทอง และการได้รับชัยชนะทางการเมืองในครั้งแรก สาเหตุสำคัญมาจากการ สนับสนุนของประชาชนที่มีความต้องการให้นายสังข์ทองมีบทบาททางการเมือง เพื่อใช้อำนาจทาง การเมืองในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และการได้รับชัยชนะ ทางการเมืองในสมัยต่อมาก็เพราะผลการทำงานของการช่วยเหลือประชาชนด้วยความจริงใจ ความดีความซื่อสัตย์ของนายสังข์ทองสามารถเอาชนะใจประชาชนเรื่อยมา จนสามารถครองใจ ประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์จนถึงปัจจุบัน

การลงแข่งขันทางการเมืองของนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ สาเหตุสำคัญเพราะ ต้องการทำตามอุดมการณ์ทางการเมืองที่นายสังข์ทองได้ขอไว้ก่อนเสียชีวิต เนื่องจากนายสังข์ทอง เห็นว่าประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ยังต้องการความช่วยเหลือมากมายและจังหวัดกาฬสินธุ์ ต้องได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ เรื่อง จึงขอให้มีการสืบทอดทายาททางการเมืองเป็นเหตุผลสำคัญ ในการตัดสินใจลงแข่งขันทางการเมืองของนางบุญรัตน์ โดยได้ลาออกจากตำแหน่งข้าราชการครู ในช่วงอายุ 58 ปี ซึ่งต้นทุนทางการเมืองในการแข่งขันครั้งแรกของนางบุญรัตน์เมื่อเทียบกับคู่แข่ง ทางการเมือง คือ นายชัย อุตกุลรัตน์ ที่มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง ถือเป็นความแตกต่างด้านฐานอำนาจ ทางเศรษฐกิจที่ต่างกันมาก การลงแข่งขันทางการเมืองในครั้งแรกในนามพรรคไทยรักไทย จึงมี เพียงเงินสนับสนุนการหาเสียงจากพรรคตามสัดส่วนที่พรรคกำหนดเท่านั้น เป็นการใช้กลยุทธ์ทาง การเมืองในการลงพื้นที่หาเสียงเลือกตั้งตามแนวทางที่นายสังข์ทองได้ดำเนินการไว้ โดยการขอ ความช่วยเหลือจากเครือข่ายข้าราชการครู หัวคะแนนเสียงที่เป็นฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูล ศรีธีรเศจาก การสร้างบารมีของนายสังข์ทองในระหว่างการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นส่วนผลักดันให้ได้รับชัยชนะทางการเมือง และนายนิพนธ์ก็เช่นเดียวกัน ได้ลาออกจากตำแหน่ง ข้าราชการนักวิชาการแรงงาน เพื่อลงแข่งขัน ทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของพี่ชาย และประสบการณ์ทำงานทางการเมืองร่วมกับพี่ชาย ทำให้ได้ทราบกลยุทธ์ของในการทำงานทาง การเมือง ส่วนฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของนายนิพนธ์มีเพียงรายรับจากเงินเดือนเท่านั้น ค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้งจึงมาจากเงินสนับสนุนจากพรรคเช่นเดียวกันกับนางบุญรัตน์

คู่แข่งทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ มีคู่แข่งทางการเมืองที่สำคัญหลายคน เช่น นายชิงชัย มงคลธรรม นายวิวัฒน์ ไชย ฌ กาฬสินธุ์ นายพิชัย มงคลวิรุฑ หรือนักการเมืองรุ่นพี่สังกัดพรรคกิจสังคมเช่นเดียวกัน ได้แก่ นายพิชญ์ แคนวงศ์ คู่แข่งทางการเมืองเหล่านี้ล้วนเป็นอดีต ส.ส. กาฬสินธุ์เขต 1 คู่แข่งทางการเมืองของนายสังข์ทอง ที่เป็นอดีต ส.ส. มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่มากกว่า นายสังข์ทอง เนื่องจากงบประมาณการสนับสนุนของพรรคการเมืองที่สังกัด เมื่อได้รับตำแหน่ง ส.ส. จะมีมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง รวมทั้งการให้งบประมาณในการพัฒนาจังหวัดจากรัฐบาลตามอำนาจหน้าที่ด้วย ถือได้ว่าอดีต ส.ส.ดังกล่าวที่เป็นคู่แข่งทางการเมือง มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าตระกูลศรีเรศ การได้รับชัยชนะทางการเมืองของนายสังข์ทอง ในครั้งแรก ทำให้นายสังข์ทองได้รับงบประมาณจากรัฐบาลตามสัดส่วนเพื่อการพัฒนาและการให้ความช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่การเลือกตั้ง และรายได้ของนายสังข์ทองก็มีเพียงเงินรายได้ประจำตำแหน่ง ส.ส.เท่านั้น แต่ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของคู่แข่งทางการเมืองที่มากกว่า นายสังข์ทอง และฐานอำนาจทางเศรษฐกิจจากการเป็นอดีตนักการเมืองไม่มีผลต่อการแข่งขันทางการเมืองของนายสังข์ทอง เห็นได้จากชัยชนะของทางการเมืองอย่างต่อเนื่องของนายสังข์ทอง

คู่แข่งทางการเมืองของนายสังข์ทองล้วนแต่มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการลงแข่งขันทางการเมืองที่เหนือกว่านายสังข์ทอง และฐานอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ในการแข่งขันทางการเมือง เพราะในการแข่งขันทางการเมืองหรือการลงพื้นที่หาเสียงเลือกตั้ง เงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานดังกล่าว แต่ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่น้อยกว่า คู่แข่งทางการเมืองของนายสังข์ทอง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันทางการเมือง เนื่องจาก การเลือกตั้งในสมัยแรกจนถึงสมัยสุดท้าย นายสังข์ทองได้รับชัยชนะทางการเมืองเป็น ส.ส. กาฬสินธุ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนการลงแข่งขันทางการเมืองของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ คู่แข่งทางการเมืองของทั้งสองคนล้วนมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า คู่แข่งทางการเมืองคนสำคัญของนางบุญรัตน์ ได้แก่ นายชัย คุสกุศลรัตน์ มีอาชีพรับเหมาก่อสร้างเป็นนักธุรกิจแนวหน้าในจังหวัดกาฬสินธุ์ และภรรยาของนายชัย เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (ส.อบจ.กาฬสินธุ์) ส่วนนายวิรัช พิมพะนิตย์ นักธุรกิจผู้สัมปทานตัวแทนจำหน่ายแก๊ส ปตท. LPG เจ้าเดียวของจังหวัดกาฬสินธุ์ และภรรยาของนายวิรัช เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (ส.อบจ.กาฬสินธุ์)

คู่แข่งทางการเมืองของนายนิพนธ์ในการลงแข่งขันทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. ได้แก่นางสาวภัทรา วรามิตร ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของนางสาวภัทราและตระกูลวรามิตร ถูกจัดอันดับให้เป็นเศรษฐีแนวหน้าของนักธุรกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีธุรกิจโรงไฟฟ้าชีวมวลส่งออกต่างประเทศ และธุรกิจโรงสีข้าวกาฬสินธุ์รุ่งเรือง จำนวน 2 โรงสี เป็นธุรกิจของ

ตระกูลวรามิตร บิดาของนางสาวภัทราเคยดำรงตำแหน่ง ส.ว. กาฬสินธุ์ เช่นเดียวกับมารดาที่เคยดำรงตำแหน่ง ส.ว. กาฬสินธุ์ และตำแหน่งนายก อบจ.กาฬสินธุ์ ซึ่งนางชะม้อย มารดาของนางสาวภัทรา เป็นอดีตนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ความแตกต่างของฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของตระกูลศรีเรศกับคู่แข่งทางการเมืองมีความแตกต่างกันมาก แต่ความแตกต่างดังกล่าวไม่มีผลต่อการแข่งขันทางการเมือง เพราะนางบุญรัตน์ยังคงได้รับชัยชนะทางการเมืองอย่างต่อเนื่องรวม 4 สมัย ส่วนนายนิพนธ์ก็สามารถเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองที่มีทุนทางการเมืองมากกว่าอย่างนางสาวภัทราได้เช่นกัน

บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านคมนาคมในจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศ มีผลงานที่ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมอย่างมาก โดยเฉพาะหลังจากการได้รับตำแหน่งทางการเมืองของนายสังข์ทอง ได้ขอรับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลในการก่อสร้างถนนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงบประมาณอุดหนุนที่ทำการปกครองจังหวัดส่งโครงการให้กับที่ว่าการอำเภอต่างๆ และนายสังข์ทองจะติดตามงบประมาณดังกล่าวเพื่อผลักดันให้เกิดการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจรวมถึงโครงการก่อสร้างถนน ถนนในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่นายสังข์ทองมีส่วนในการผลักดันงบประมาณการก่อสร้าง เช่น สายที่ 1 เส้นทางจากอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ – อำเภอสมเด็จ – อำเภอนาคู – อำเภอห้วยผึ้ง และอำเภอภูผินารายณ์ สายที่ 2 เส้นทางจากเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ – ตำบลลำพาน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ สายที่ 3 เส้นทางจากอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ – อำเภอดอนจาน สายที่ 4 เส้นทางจากอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ – อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนถนนภายในหมู่บ้านนายสังข์ทองผลักดันงบประมาณการก่อสร้างให้กับกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ในสมัยอดีต ซึ่งปัจจุบันปรับเปลี่ยนเป็นกรมทางหลวงชนบท

นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ เมื่อได้รับตำแหน่งทางการเมืองก็ยังให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการก่อสร้างเส้นทางคมนาคมเช่นเดียวกัน ซึ่งงบประมาณการดำเนินงานเป็นงบประมาณจังหวัดที่รัฐบาลจัดสรรตามจำนวนให้กับ ส.ส. เพื่อนำไปจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อการเดินทางของประชาชนสะดวกขึ้น การขนส่งสินค้าทางการเกษตรจากอำเภอต่าง ๆ เพื่อนำมาค้าขายให้กับนักธุรกิจหรือโรงงานจะสะดวก ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นักธุรกิจจากภายนอกก็จะมารับสินค้าจากจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรเชิงพาณิชย์เป็นจำนวนมาก ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมดังกล่าว บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศ มีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมของประชาชน หลังจากการได้รับตำแหน่งทางการเมืองของนายสังข์ทอง การลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาทางการเกษตรของประชาชน รวมทั้ง กลุ่มอาชีพทาง

การเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพทำนา กลุ่มอาชีพทำไร่อ้อย และไร่มันสำปะหลัง ซึ่งถือเป็นรายได้หลักของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนแล้ว นายสังข์ทองจะสะท้อนปัญหาให้กับรัฐบาลทราบ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ ตระกูลศรีเรศมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลกับนักธุรกิจต่อการผลักดันการจัดตั้งโรงงานเพื่อรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ตั้งแต่การมีบทบาททางการเมืองของนายสังข์ทอง จนกระทั่งการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ซึ่งภายใต้การบริหารประเทศของอดีตนายกทักษิณที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของรากหญ้า รวมทั้งการเกษตรที่มีฐานผลิตในจังหวัดกาฬสินธุ์ นำมาสู่การจัดตั้งฐานการผลิตอยู่ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ โรงงานน้ำตาล จำนวน 2 แห่ง และโรงงานแป้งมันสำปะหลัง จำนวน 5 แห่ง และตระกูลศรีเรศ ยังมีบทบาทสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ และการท่องเที่ยวในภูมิภาค

บทบาทการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศในการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ประกอบการ ถ้าได้รับการเรียกร้องขอความช่วยเหลือ นายสังข์ทอง หรือ นางบุญรัตน์จะนำเรื่องรายงานหัวหน้าพรรค หรือตัวนายกรัฐมนตรีเพื่อให้การช่วยเหลือโดยตรง ซึ่งภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย อุตสาหกรรมการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว การทำแป้งมันสำปะหลัง การทำมันเส้น อุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ การทำน้ำตาลดิบ น้ำตาลทราย การทำน้ำแข็งก้อนเล็ก และการผลิตเม็ดสาคู การทำเส้นก๋วยเตี๋ยว โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ส่งผลทำให้ประชาชนผู้ขายแรงงานมีอาชีพที่มั่นคง และไม่ต้องเดินทางไปทำงานในต่างท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคงและเพิ่มมากขึ้น การผลักดันและสนับสนุนของตระกูลศรีเรศหลังจากที่ได้รับตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญในระดับชาติ ทำให้มีอำนาจในการเรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมืองผ่านการสนับสนุนผู้ประกอบการดังกล่าว ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์มีความมั่นคงมากขึ้น

1.3 ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคม ที่นำมาสู่การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 อธิบายดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475 ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพราะประเทศไทยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง การได้รับสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจังหวัดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในจังหวัดกาฬสินธุ์ในหลาย ๆ ด้าน วิธีการดำรงชีวิตของ

ประชาชนในด้านเกษตรกรรมที่แต่เดิมการผลิตเพื่อการดำรงชีพด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าขายเป็นจำนวนมากโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกไปตามบริเวณต่าง ๆ และส่งผลกระทบต่อการทำลายสภาพแวดล้อมในพื้นที่ สาธารณประโยชน์ในบางส่วน การผลิตแบบเกษตรอุตสาหกรรมที่ประชาชนทั่วไปไม่มีศักยภาพในด้านเงินทุน จึงส่งผลให้บุคคลที่ร่ำรวยที่เป็นนายทุนเข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่ทางการเกษตรมากขึ้น โดยเฉพาะเกษตรเชิงพาณิชย์ในการทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และการปลูกยางพาราในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ชาวนาแต่ก่อนเคยมีที่ดินทำการเพาะปลูกด้วยตนเองนั้นมีเป็นจำนวนมากที่ขายที่ดินให้กับนายทุน เพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง หรือไม้ก็เพื่อทำการเพาะปลูกพืชไร่ในลักษณะที่เป็นเกษตรอุตสาหกรรม ชาวนาบางส่วนจึงต้องเปลี่ยนสภาพและฐานะตนเองเป็นกรรมกรรับจ้างทำงานให้กับกิจการทางอุตสาหกรรมเหล่านั้น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการศึกษา ประชาชนมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น เพราะรัฐบาลกำหนดให้มีการจัดระเบียบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนที่เน้นการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ทำให้ประชาชนมีความรู้มากขึ้น ประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่ว่าพื้นฐานครอบครัวจะเป็นอย่างไรต่างมีสิทธิทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อประชาชนมีความรู้และได้รับการศึกษามากขึ้น ส่งผลต่อการมีงานทำและการเพิ่มขึ้นของรายได้ ประชาชนมีทางเลือกในการทำงานที่หลากหลาย รวมถึง ใช้ความรู้ที่มีในการเลือก ส.ส. ให้ได้คนที่ทำงานเพื่อประชาชน ทำงานเพื่อการพัฒนาจังหวัดและนำงบประมาณมาพัฒนาจังหวัดให้มีความเจริญ และสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความหลากหลายเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น สถาบันการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมอาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความหลากหลายของหลักสูตรการเรียนการสอนของราชภัฏกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ และเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกาฬสินธุ์ ความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านสาธารณสุข ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้มีรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสาธารณสุข โดยการจัดตั้งสถานีอนามัยในทุกตำบลเพื่อรองรับอัตราการเจ็บป่วยของประชาชนในทุกพื้นที่ การแต่งตั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในทุกชุมชน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับประชาชน การบริการสาธารณสุขที่ดำเนินการโดยประชาชนด้วยตนเอง จังหวัดกาฬสินธุ์รับนโยบายดังกล่าว โดยสามารถกระทำได้ในระดับชุมชนเป็นงานสาธารณสุขแบบผสมผสานทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค

การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ วิทยาการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่ใช้ไม่สูงมากนัก ซึ่งเหมาะสมและสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งตอบสนองความต้องการของชุมชนในทุกพื้นที่

ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475 วัฒนธรรม ประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ประชาชนยังคงรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามไว้เช่นเคย การดำรงวิถีชีวิตของเผ่าผู้ไทก็ยังคงอยู่จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ปัจจุบันเมื่อคนรุ่นใหม่บางส่วนได้ย้ายไปทำงานที่อื่นหรือไปศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างจังหวัดมากขึ้น ได้เล่าเรียนความรู้ใหม่ ๆ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีพร้อมกันนั้นก็รับเอาความทันสมัยหลายอย่างมาจากภายนอก จึงทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมที่หลากหลายเข้ามาในชุมชนตามชนบทของอำเภอต่างๆ การอยู่ร่วมกันที่ไม่มีความแตกต่างในเรื่องของชนชั้นก็หมดไป สังคมใหม่ที่เกิดขึ้นในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นสังคมที่ซับซ้อนแบบมีชนชั้น และความรู้สึกในเรื่องการเป็นปัจเจกบุคคลก็มีปรากฏทั่วไป เนื่องจากการศึกษาและการรับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาในชุมชน

การมีบทบาทในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศ ภายหลังจากที่นายสังข์ทองได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2526 นายสังข์ทองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในระดับประเทศ และระดับจังหวัดกาฬสินธุ์หลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการศึกษาที่นายสังข์ทองอาศัยประสบการณ์จากเป็นข้าราชการครู นายสังข์ทองให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการศึกษา เมื่อได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ใน พ.ศ. 2539 นายสังข์ทองได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ซึ่งมีความต้องการให้มีการก่อสร้างในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ แต่ติดปัญหาเรื่องของที่ดินที่เป็นที่สาธารณะต้องได้รับการอนุญาตและได้รับความยินยอมจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ แต่ปัญหาดังกล่าวไม่เป็นอุปสรรคต่อนายสังข์ทอง นายสังข์ทองสามารถต่อผู้จมนำมาสู่การจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ใน พ.ศ. 2540 และจัดตั้งในเขตพื้นที่อำเภอนามน มีระยะห่างจากตัวอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ 47 กิโลเมตร หลังจากนั้นใน พ.ศ. 2554 นางบุญรัตน์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการผลักดันให้มีการควบรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์เข้าด้วยกัน นำมาสู่การจัดตั้งมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ในวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2558 โดยนางบุญรัตน์ได้มีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ร่วมกับนายเดชา ตันติยวงศ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ในสมัยนั้น และนางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท แก้วสนิท อดีต ส.ส.บัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์

บทบาทการพัฒนาสังคมด้านการศึกษาของตระกูลศรีเรศ ภายหลังจากที่นายสังข์ทองได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ผลักดันงบประมาณในการก่อสร้างโรงเรียนในพื้นที่ตำบลต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชาชน ได้แก่ โรงเรียนเมืองเหนือวิทยาคม ตำบลเหนือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ โรงเรียนเหล่านาแกวิทยานุสรณ์ ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ โรงเรียนแก่นางาจารย์พิทยาคม ตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ โรงเรียนลำปาววิทยาคม ตำบลอุ่มเม่า อำเภอขามเฒ่า วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง วิทยาลัยเทคนิคเขาวง อำเภอเขาวง วิทยาลัยการอาชีพคำม่วง อำเภอคำม่วง วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ และศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนนางบุญรื่น เมื่อได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนร่วมต่อการผลักดันการควมรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์เป็นมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน

บทบาทการพัฒนาสังคมด้านสาธารณสุข ตระกูลศรีเรศได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางสาธารณสุขที่เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพราะนายสังข์ทองมีบิดาเป็นหมอชาวบ้าน จึงเห็นความทุกข์ของประชาชนและเข้าใจประชาชน ตระกูลศรีเรศมีส่วนผลักดันในการจัดสวัสดิการสาธารณสุข คือ นโยบายการรักษาสุขภาพ 30 บาทรักษาทุกโรค (บัตรทองรักษาสุขภาพของประชาชนผู้มีรายได้น้อย) ส่งผลต่อความนิยมและการสนับสนุนทางการเมืองจนสามารถครองพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ บทบาทการพัฒนาสังคมด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตระกูลศรีเรศมีส่วนร่วมต่อการผลักดันระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพ เดือนละ 500 บาท สาเหตุของการผลักดันสวัสดิการเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ เนื่องจากนายสังข์ทองมีความต้องการช่วยเหลือประชาชนผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในพื้นที่ต่างๆ เพราะประสบการณ์ชีวิตที่พบเห็นผู้สูงอายุตามชนบทของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ไม่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง เนื่องจากอายุที่มากและวัยชราเกินกว่าที่จะประกอบอาชีพใดๆ จึงคิดหาวิธีการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยการให้รัฐบาลสนับสนุนสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุโดยการให้เงินเบี้ยยังชีพดังกล่าว ปัจจุบันประชาชนผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและเป็นหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุ

บทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ทุกประเพณี โดยเฉพาะงานมหกรรมโปงลาง วิจารณ์แพรวกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นประเพณีคู่บ้านเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มาอย่างยาวนาน ยังคงสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนี้ทุกปี

และบทบาทในการพัฒนากิจกรรมทางสังคมของตระกูลศรีเรศ ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะประเพณีบุญคูณลานหรือประเพณีบายศรีสู่ขวัญ ข้าวของตำบลเหนือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ นายสังข์ทองมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ประเพณี ดังกล่าวเป็นประเพณีประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จนปัจจุบันประเพณีดังกล่าว ททท. ได้ส่งเสริมและ สนับสนุนให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ และตระกูล ศรีเรศยังได้จัดตั้งมูลนิธิอัสวิน ศรีเรศ เพื่อเป็นองค์กรการกุศลของตระกูล ต้องการให้ความ ช่วยเหลือประชาชนที่มีความลำบาก การทำนุบำรุงศาสนา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด กาฬสินธุ์ตามศักยภาพของมูลนิธิ และยังเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับ มูลนิธิ ผ่านการบริจาคงบประมาณในการทำบุญให้กับมูลนิธิอีกด้วย และการทำบุญของตระกูล ศรีเรศในทุครั้งจะทำบุญตามกำลังศรัทธาไม่เน้นการทำบุญเพื่อหวังชื่อเสียง เป็นความแตกต่าง จากนักการเมืองคนอื่น ๆ งบประมาณที่ช่วยงานบุญประชาชนในแต่ละครั้งจะมากกว่าบุคคลใน ตระกูลศรีเรศในหลายๆ ครั้ง เพราะทุกครั้งของการทำบุญธรรมเนียมของคนอีสานต้องประกาศให้ ทุกคนได้ทราบว่าแต่ละคนร่วมทำบุญด้วยเงินจำนวนเท่าไร เรียกว่าเป็นการบอกบุญของคนอีสาน

2. แนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

จากการศึกษาการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 สามารถแยกแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเมือง

ปัจจัยด้านการเมือง ที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูล ศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา อธิบายดังต่อไปนี้

เหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อาศัยอำนาจกฎหมายตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์การเมืองไทย เพื่อยุติความรุนแรงและเป็นคน กลางในการหาทางออกให้แก่ประเทศ โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ การเมืองการปกครองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายหลังการรัฐประหารดังกล่าว ส่งผลให้ ส.ส. หมุดอำนาจหน้าที่ทางการเมือง บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในสถานะเดียวกันกับ

ประชาชน มีเพียงนักการเมืองท้องถิ่นเท่านั้น ที่ยังคงรักษาการในตำแหน่งต่อไปจนกว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญและจัดให้มีการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมด้านการเมือง การปกครองของประชาชนยังสามารถดำเนินการได้เช่นเดิม แต่ต้องเป็นไปโดยสงบไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ห้ามมิให้พรรคการเมืองดำเนินการประชุมหรือทำกิจกรรมใด ๆ ทางการเมืองตามกฎหมายการเลือกตั้ง และประกาศที่ 57/2557 กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ไม่สามารถดำเนินการได้เพราะถือเป็นสิ่งต้องห้าม และกฎหมายการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นข้อจำกัดในการแสดงบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ เช่น การลงพื้นที่หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมทางการเมือง หรือการจัดกิจกรรมทางการเมืองด้านอื่น ๆ ซึ่งตระกูลศรีเรศทำได้เพียงการลงพื้นที่เพื่อรักษาฐานอำนาจทางการเมืองเท่านั้น

การคุกคามเสรีภาพสื่อช่วงหลังรัฐประหาร เป็นการใช้อำนาจของ คสช.ควบคุมสื่อโดยตรง การควบคุมสื่อท้องถิ่นเป็นไปอย่างเข้มงวด ระวังการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย การควบคุมสื่อท้องถิ่นส่งผลให้สถานีวิทยุชุมชนหลายแห่งได้ปิดตัวลง สถานีวิทยุชุมชน เคเบิลท้องถิ่น และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางแห่งถูกทหารเข้าตรวจสอบอยู่เป็นระยะ เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐต้องดำเนินตามนโยบายเพื่อรักษาภาพลักษณ์การคืนความสุขของ คสช. ไว้ให้เหนียวแน่นที่สุด การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ระหว่างการปฏิรูปประเทศเพื่อกลับไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย คสช.เปิดโอกาสให้ทุกองค์กร และประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นต่อการปฏิรูปประเทศ ซึ่ง คสช.อาศัยแรงขับเคลื่อนจากทุกฝ่ายและประชาชนทุกคน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำรัฐธรรมนูญ แก้ไขกฎหมาย และการปรับปรุงออกแบบ โครงสร้างสถาบันการเมือง ดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิรูป ด้านอื่น ๆ เช่น การปฏิรูปด้านการศึกษา การปฏิรูปภาคการเกษตร การปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการปฏิรูปประชาชนในประเทศด้วย โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการขัดเกลาพฤติกรรมของบุคคล ในสถาบันการเมืองและประชาชนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีและวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

บทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศภายหลังจากการรัฐประหาร นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์มีสิทธิเท่าเทียมกันกับประชาชน เมื่อหมดอำนาจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถทำได้เพียงการร่วมผลักดันการปฏิรูปประเทศผ่านข้อเสนอนโยบายที่จะบรรจุในรัฐธรรมนูญ ตามช่องทางที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดไว้เท่านั้น กล่าวได้ว่าเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติยึดอำนาจจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และให้ ส.ส.ทุกคนพ้นจาก

ตำแหน่งทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อนางบุญรื่น นายนิพนธ์ ที่ดำรงตำแหน่ง ส.ส. กาฬสินธุ์ต้อง
หมดอำนาจทางการเมืองด้วย

บทบาททางการเมืองของนางบุญรื่น และนายนิพนธ์ หลังจากถูกคำสั่งจากคณะ
รักษาความสงบแห่งชาติให้ยุติการทำหน้าที่ ส.ส. ของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีอำนาจทาง
การเมืองที่จะดำเนินงานในเรื่องทางการเมืองได้เช่นเดิม การมีส่วนร่วมทางการเมืองทำได้เพียงตาม
แนวทางที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้กำหนดไว้เท่านั้น คือ การเสนอแนะร่างรัฐธรรมนูญผ่าน
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ไม่สามารถจัดให้มีกิจกรรมการชุมนุมทางการเมืองได้
เพราะรัฐบาลหัวนักรบจะมีการก่อความไม่สงบจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว นางบุญรื่น
และนายนิพนธ์ ถึงแม้ถูกตัดอำนาจทางการเมือง แต่การดำรงชีวิตในปัจจุบันยังดำเนินการตามปกติ
เหมือนที่เคยได้รับตำแหน่ง ส.ส. ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามที่ประชาชนร้อง
ขอความช่วยเหลือตามศักยภาพที่สามารถดำเนินการได้ ร่วมกิจกรรมของชุมชนและกิจกรรมระดับ
จังหวัดตามที่ได้รับเชิญ ลงพื้นที่ที่พบปะประชาชนเช่นเดิม ถึงแม้ไม่มีอำนาจทางการเมือง นางบุญรื่น
และนายนิพนธ์ ก็ใช้ความสามารถและเงินทุนของตน ในการมีส่วนร่วมพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์
เพื่อรักษาฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูล

เอกลักษณ์ประจำตัวของนางบุญรื่นที่เป็นคนมีเมตตา ใจดีและชอบทำบุญเป็น
กิจวัตร ปัจจุบันนางบุญรื่นยังคงให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคม ร่วมงานบุญ
ประเพณีต่างๆ ทำบุญและทำนุบำรุงศาสนาอย่างต่อเนื่อง และมูลนิธิอัสวิน ศรีนคร ที่ตระกูลศรีนคร
ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อการกุศลยังคงดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มี
ความเดือดร้อน การมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กยากจนแต่เรียนดี การทำบุญของเทศกาลประเพณีที่
จัดขึ้นในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งนางบุญรื่นยังคงให้ความสำคัญต่อการไปร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง
เอกลักษณ์ประจำตัวของนางบุญรื่นในด้านนี้ยังเป็นความโดดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง
และในการร่วมงานศพของประชาชน สิ่งที่นางบุญรื่นกระทำอย่างต่อเนื่อง จนเป็นความแตกต่าง
จากคู่แข่งทางการเมือง คือ เมื่อได้รับเชิญให้ไปร่วมงานศพนางบุญรื่นจะถวายผ้าไตรจีวรและเงิน
ทำบุญร่วมกับเจ้าภาพทุกงาน นางบุญรื่นนำผ้าไตรจีวร ไปถวายพระสงฆ์ด้วยตนเองทุกครั้ง
โดยเตรียมผ้าไตรจีวรไปด้วยไม่ได้ขอจากเจ้าภาพ เป็นภาพติดตาของประชาชนที่จะเห็นนางบุญรื่น
ได้ถวายผ้าไตรจีวรพร้อมกับเงินทำบุญถวายให้กับพระสงฆ์ทุกครั้ง ประชาชนและนักการเมืองโดย
ส่วนใหญ่เมื่อได้รับเชิญให้ไปร่วมงานศพ อาจมีการเตรียมผ้าไตรจีวรไปถวายพระสงฆ์บ้างใน
บางครั้ง แต่ส่วนมากจะถวายเงินเพื่อร่วมทำบุญกับเจ้าภาพ

จุดเด่นของนางบุญรื่นในการทำบุญทำนุบำรุงศาสนา โดยการบริจาคทรัพย์ และไป
ร่วมทำบุญที่วัดด้วยตนเอง ส่งผลต่อความนิยมของประชาชนและพระสงฆ์ รวมถึงแม่ชีตามวัดต่าง ๆ

เมื่อพระสงฆ์และแม่ชีเห็นว่าการกระทำสิ่งใดที่เป็นสิ่งที่ดีงามน่ายกย่องหรือควรเอาเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต พระสงฆ์และแม่ชีก็นำมาสั่งสอนประชาชนให้ยึดถือและปฏิบัติตาม และการทำนุบำรุงศาสนาของนางบุญรื่นที่ทำอย่างต่อเนื่อง เป็นจุดเด่นที่พระสงฆ์และแม่ชี ยกตัวอย่างแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีให้กับประชาชน โดยให้ประชาชนในพื้นที่ดูแบบอย่างของนางบุญรื่น การกระทำดังกล่าวมาจากผลของการทำความดี ส่งผลให้ประชาชนมีความนิยมนางบุญรื่นมากขึ้นด้วย ถือได้ว่าความนิยมของประชาชนที่มีต่อนางบุญรื่นเพิ่มขึ้นจากการช่วยประชาสัมพันธ์จากพระสงฆ์และแม่ชี ส่วนความโดดเด่นของนายนิพนธ์ในการรักษาฐานอำนาจทางการเมืองให้ความสำคัญต่อการลงพื้นที่พบปะประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งการให้คำปรึกษาหรือให้การช่วยเหลือเวลาประชาชนต้องการจนถึงปัจจุบัน ซึ่งความโดดเด่นในการลงพื้นที่และการให้ความสำคัญในการพบปะประชาชนของนายนิพนธ์มีความแตกต่างอย่างมากเมื่อเทียบกับการลงพื้นที่เพื่อหาเสียงเลือกตั้งใน พ.ศ. 2557 เพราะช่วงเวลาดังกล่าวนายนิพนธ์ไม่ให้ความสำคัญในการลงพื้นที่จนทำให้พ่ายแพ้การเลือกตั้ง ซึ่งพ่ายแพ้ให้กับนายชานูวัฒน์ วรามิตร คู่แข่งคนสำคัญจากตระกูลวรามิตร แต่การเลือกตั้งครั้งดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้เป็นโมฆะเปรียบเสมือนว่าไม่มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น

ภายหลังจากการรัฐประหารของ คสช. ใน พ.ศ. 2557 นายนิพนธ์เริ่มลงพื้นที่พบประชาชนมากขึ้นและให้ความสำคัญต่อการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพราะทราบถึงทิศทางการเมืองไทยแล้วว่าจะมีการเลือกตั้งในอนาคตอย่างแน่นอน และจะมีรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองที่บริหารประเทศ เป็นสาเหตุสำคัญในการลงพื้นที่พบปะประชาชน และนายนิพนธ์ได้ใช้บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอภูผินารายณ์ โดยนายนิพนธ์เรียกว่าเป็นบ้านสวนเป็นอาคารรองรับประชาชนในการเข้าพบเพื่อปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ประชาชนโดยทั่วไปจะทราบว่าถ้าต้องการเข้าพบนายนิพนธ์เพื่อขอรับการช่วยเหลือหรือการขอคำปรึกษาจากนายนิพนธ์ จะต้องไปพบนายนิพนธ์ที่บ้านสวน นายนิพนธ์ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในบ้านสวนดังกล่าว การที่นายนิพนธ์ให้ประชาชนเข้าถึงและเข้าพบได้ง่ายเป็นความโดดเด่นของนายนิพนธ์ที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวที่จะมีเวลาว่างน้อยกว่านายนิพนธ์

ความโดดเด่นของนางบุญรื่น และนายนิพนธ์ ที่ยังดำเนินชีวิตเช่นเดิมเหมือนเคยที่มีอำนาจทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. ถือเป็นความโดดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง เพราะคู่แข่งทางการเมืองให้ความสำคัญในการลงพื้นที่เฉพาะช่วงที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งเท่านั้น หรือการร่วมงานบุญประเพณีบางครั้งมอบหมายให้เลขานุการมาร่วมกิจกรรมแทน ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ตระกูลศิริเรศรักษาฐานอำนาจทางการเมือง โดยการดำเนินวิถีชีวิตเช่นเดิมเหมือนที่เป็น ส.ส. ยังคงลงพื้นที่พบปะประชาชนเช่นเดิม ร่วมกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่นด้วยตนเองทุกงานตามที่

ได้รับทราบข่าวการจัดกิจกรรม ไม่ละทิ้งการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามที่ได้รับร้องขอ การทำนุบำรุงศาสนาอย่างต่อเนื่อง และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ร่วมกับประชาชน ถือเป็นความโดดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง เพราะให้ความสำคัญกับ เรื่องดังกล่าวเฉพาะก่อนการเลือกตั้งเท่านั้น

บทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ภายหลังจากการถูก คำสั่งให้ยุติหน้าที่ทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ตระกูลศรีเรศยังคงทำหน้าที่ การให้ความช่วยเหลือประชาชน หรือร่วมกิจกรรมทางสังคมเหมือนเช่น ตระกูลศรีเรศยังคงมี บทบาทในจังหวัดกาฬสินธุ์ บทบาทต่อส่วนราชการ เมื่อส่วนราชการจัดงานรัฐพิธีที่สำคัญก็จะ เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะประชาชน หรือส่วนราชการขอให้มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมที่ ได้จัดตระกูลศรีเรศก็ให้ความร่วมมือ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนและประชาชนยังคงให้ ความสำคัญกับตระกูลศรีเรศ เพราะเป็นตระกูลทางการเมืองที่มีบทบาทในการพัฒนาจังหวัด กาฬสินธุ์อย่างยาวนาน นับตั้งแต่การมีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ของนายสังข์ทอง ส่งต่อมายังนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ การสร้างคุณงามความดีให้กับประชาชนในหลายด้าน รวมทั้งมีส่วนในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งผลให้ประชาชนยังคงนิยมชมชอบต่อตระกูลศรีเรศ

นางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ได้สร้างผลงานทางการเมืองตามแนวทางที่นายสังข์ทอง ได้ทำไว้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา การให้ความช่วยเหลือประชาชนโดยการลงพื้นที่ เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ การร่วมกิจกรรมทางสังคม การร่วมงานบุญของประชาชน ถึงแม้จะถูกคำสั่งจาก คสช.ให้ยุติบทบาททางการเมือง แต่นางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ยังคง ดำเนินงานตามที่เคยทำไว้ในช่วงดำรงตำแหน่ง ส.ส.ของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสาเหตุที่ทำให้ทุกภาค ส่วนของสังคมและประชาชนยังคงเห็นว่าตระกูลศรีเรศยังเป็นตระกูลทางการเมืองที่สำคัญใน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพราะผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ สืบเนื่องอย่างสม่ำเสมอเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแต่นางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ก็ยังคงดำเนินวิถีชีวิตเหมือนกับ เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ตระกูลศรีเรศเป็นตระกูลทาง การเมืองที่โดดเด่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ และทายาททางการเมืองของนายสังข์ทองและนางบุญรัตน์ที่ เริ่มมีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ นายสุรทิน ศรีเรศ ซึ่งเป็นบุตรชายคนที่สองได้ เริ่มเข้ามามีบทบาทในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการร่วมกิจกรรมทางสังคม การร่วมทำบุญตามประเพณี ร่วมงานบุญของประชาชนในพื้นที่ และร่วมลงพื้นที่พบประชาชนร่วมกับนางบุญรัตน์หรือนาย นิพนธ์ตาม โอกาสต่าง ๆ ส่งผลให้ประชาชนมองเห็นถึงความเคลื่อนไหวของการทำงานให้กับ ประชาชนนำมาสู่การเป็นตระกูลทางการเมืองที่โดดเด่นจนถึงปัจจุบัน

ตระกูลทางการเมืองคู่แข่งของตระกูลศรีเรศ ตระกูลแรกได้แก่ ตระกูลของนายชัย คุสกุรัตน์ บทบาททางการเมืองของตระกูลคุสกุรัตน์ ปัจจุบันนายชัยและภรรยายังคงแสดงบทบาททางสังคมให้ความสำคัญในการร่วมงานบุญของประชาชน ส่วนการแสดงบทบาทต่อส่วนราชการในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีส่วนร่วมน้อยกว่าตระกูลศรีเรศ เพราะนายชัย ตั้งแต่ลงแข่งขันทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. กาฬสินธุ์ ไม่เคยได้รับชัยชนะทางการเมืองเลย จึงทำให้ส่วนราชการบางส่วนให้ความสำคัญต่อตระกูลศรีเรศมากกว่า ภรรยาของนายชัยยังคงรักษาการในตำแหน่ง ส.อบจ.ของจังหวัดกาฬสินธุ์ (อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ เขต 3) ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ยังคงให้นักการเมืองท้องถิ่นอยู่ในตำแหน่งเดิมจนกว่าจะจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ การลงพื้นที่ร่วมกับส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายชัยจะใช้พื้นที่ทางการเมืองของภรรยาในการทำกิจกรรมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์เท่านั้น เพราะเป็นฐานเสียงทางการเมืองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญของภรรยา แตกต่างกับตระกูลศรีเรศที่สร้างฐานเสียงจากส่วนท้องถิ่นในช่วงที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับประเทศ ครอบคลุมเกือบทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ และปัจจุบันนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับชัยชนะทางการเมืองโดยอาศัยบารมีตระกูลศรีเรศหลายคนยังคงมีบทบาททางการเมืองเช่นเดิม เช่น นายนาถ ปรีวาสนา นายกเทศมนตรีตำบลภูดิน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ นายสุนทร บุญไชว นายเทศมนตรีตำบลหุบ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ นายธงชัย ศรีเสนา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย ถือได้ว่าเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่น สามารถเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไปของตระกูลศรีเรศ

ตระกูลที่สองที่เป็นคู่แข่งทางการเมืองของนางบุญรัตน์ คือ ตระกูลของนายวิรัช พิมพะนิตย์ การแสดงบทบาททางการเมืองในระดับจังหวัดกาฬสินธุ์ นายวิรัช เคยได้รับชัยชนะทางการเมืองตำแหน่ง ส.ว.จังหวัดกาฬสินธุ์ การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2557 ก่อนการรัฐประหารของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในเดือนพฤษภาคม 2557 และภรรยาของนายวิรัช ปัจจุบันรักษาการในตำแหน่ง ส.อบจ. อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ เขต 4 การแสดงบทบาททางการเมืองของตระกูลพิมพะนิตย์ มีเพียงนายวิรัชเท่านั้นยังคงให้ความสำคัญต่อการลงพื้นที่ร่วมงานประเพณีร่วมงานบุญของประชาชน ในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ที่เป็นพื้นที่ฐานเสียงของภรรยา ส่วนภรรยาของนายวิรัชให้ความสำคัญต่อการบริหารธุรกิจมากกว่าการแสดงบทบาททางการเมืองในระดับจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งตระกูลพิมพะนิตย์ เป็นตระกูลที่สามารถสัมปทานธุรกิจป้อนแก๊สหุงต้ม LPG เครือข่ายบริษัท ปตท.จำกัด มหาชน รายใหญ่เพียงเจ้าเดียวของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นธุรกิจที่สำคัญของตระกูลการลงพื้นที่พบปะประชาชนหรือการแสดงบทบาททางการเมืองจะมีเพียงบางครั้งเท่านั้น

ตระกูลคู่แข่งทางการเมืองของนายนิพนธ์ คือ ตระกูลวรามิตร บุคคลในครอบครัววรามิตรที่มีบทบาททางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ เริ่มตั้งแต่ นางชะม้อย วรามิตร มีบทบาททางการเมือง ในตำแหน่ง ส.ว. กาฬสินธุ์ และตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนนายสมบัติ วรามิตร ก็เคยดำรงตำแหน่ง ส.ว. กาฬสินธุ์ มีบุตร 4 คน คือ นางปาริชาติ กัลป์ยากฤต อดีตนายกเทศมนตรีตำบลกมลาไสย นายชานูวัฒน์ วรามิตร เคยลงแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่น ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ใน พ.ศ. 2555 นายขวัญชัย วรามิตร รองนายกเทศมนตรีตำบลกมลาไสย และนางสาวภัทรา วรามิตร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 กาฬสินธุ์ ซึ่งนางสาวภัทราเคยเป็นอดีตผู้พิพากษาสมทบ ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว, รองประธานสหพันธ์สมาคมนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, นายกสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย-กาฬสินธุ์, อดีตประธานชมรมลูกเสือชาวบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์, ประธานคณะกรรมการพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอกมลาไสย และอดีตคณะกรรมการ กต.ตร. ตำรวจภูธร จังหวัดกาฬสินธุ์ ตระกูลวรามิตรเป็นคู่แข่งทางการเมืองที่สำคัญของตระกูลศรีเรศ เห็นได้จากการมีบทบาททางการเมืองในระดับจังหวัดและระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิกฤตการณ์การเมืองไทย ใน พ.ศ. 2556 – 2557 ก่อนเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร นางบุญรื่นและนายนิพนธ์ ลงแข่งขันทางการเมืองในนามพรรคเพื่อไทย พรรคการเมืองดังกล่าวเป็นพรรคที่ได้รับความนิยมสูงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันถึงแม้คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งให้พรรคการเมืองยุติบทบาท แต่ประชาชนยังรู้จักนางบุญรื่นและนายนิพนธ์ภายใต้การสังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดิม เมื่อความไม่สงบทางการเมืองได้ถูกยุติลงจากการรัฐประหารของ คสช. สถานการณ์ทางการเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในสภาวะปกติภายใต้การควบคุมทางการเมืองโดยกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเรียกร้องทางการเมือง หรือรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางการเมืองได้ บทบาทของแกนนำทางการเมืองกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดกาฬสินธุ์ และนักการเมืองมีบทบาททางการเมืองเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป ที่สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศตามช่องทางที่ คสช.กำหนดไว้เท่านั้น

ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 บทบาทของนางบุญรื่น และนายนิพนธ์ ไม่มีบทบาททางการเมืองในระดับประเทศ หรือบทบาทในตำแหน่ง ส.ส. แต่การแสดงบทบาทในจังหวัดกาฬสินธุ์ยังคงมีบทบาทในการรักษาฐานอำนาจทางการเมือง โดยการลงพื้นที่เพื่อพบปะประชาชน บทบาททางลงพื้นที่พบปะประชาชนในอำเภอต่าง ๆ ของนางบุญรื่นและนายนิพนธ์ มีลักษณะแบบการเยี่ยมบ้านเพื่อสอบถามความเป็นอยู่ทั่วไป รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน บทบาทในการให้

ความร่วมมือกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อได้รับการร้องขอความร่วมมือ นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์จะให้ความร่วมมือทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย หรือกำลังทรัพย์ตามความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ องค์กรต่าง ๆ เมื่อมีการจัดกิจกรรมนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ก็จะสนับสนุนงบประมาณตามกำลังทรัพย์ นางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ไม่สามารถแสดงบทบาททางการเมืองในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ของนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์จึงมีสถานะเช่นเดียวกันกับประชาชน โดยการให้ข้อมูลของความต้องการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ผ่านหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานเมื่อหมดอำนาจทางการเมือง นางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ ให้ความสำคัญในการลงพื้นที่เพื่อพบประชาชนตามอำเภอที่เป็นเขตเลือกตั้งเดิมของตน พื้นที่ทางการเมืองในปัจจุบันของนางบุญรัตน์ คือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ส่วนพื้นที่ทางการเมืองในปัจจุบันของนายนิพนธ์ คือ อำเภอกมลาไสย อำเภอนามน อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอดอนจาน และอำเภอร่องคำ บทบาทด้านการใช้อำนาจทางการเมืองไม่สามารถดำเนินการในลักษณะดังกล่าวได้ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 57/2557 โดยห้ามชุมนุมทางการเมืองหรือทำกิจกรรมทางการเมือง

ก่อนการรัฐประหารของ คสช. ใน พ.ศ. 2557 จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่ของกลุ่มคนเสื้อแดงเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักการเมืองที่ได้รับชัยชนะทางการเมืองล้วนสังกัดพรรคเพื่อไทย ที่เป็นพรรคแกนนำหลักของกลุ่มคนเสื้อแดง ประชาชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มคนเสื้อแดงให้การสนับสนุนนักการเมืองที่สังกัดพรรคเพื่อไทยจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ แต่หากจัดให้มีการเลือกตั้งครั้งต่อไป นักการเมืองที่สังกัดพรรคเพื่อไทยย่อมใช้ฐานเสียงของกลุ่มคนเสื้อแดง ให้การสนับสนุนเพื่อให้ได้รับชัยชนะทางการเมืองอย่างแน่นอน ตระกูลศรีเรศสร้างปฏิสัมพันธ์กับฐานคะแนนเสียงได้เพียงการร่วมกิจกรรมทางสังคมเท่านั้น ส่วนคู่แข่งทางการเมืองที่ส่วนมากประกอบธุรกิจส่วนตัวใช้เวลาใหญ่กับการบริหารธุรกิจมากกว่าลงพื้นที่สร้างปฏิสัมพันธ์กับฐานคะแนนเสียงที่เป็นหัวคะแนนเสียงในช่วงเวลาการเลือกตั้งเท่านั้น หากประเทศไทยจัดให้มีการเลือกตั้งคู่แข่งทางการเมืองของตระกูลศรีเรศอาจมีฐานคะแนนเสียงที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม เพราะเป็นฐานคะแนนเสียงที่มาจากพื้นฐานของการให้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน ซึ่งแตกต่างจากตระกูลศรีเรศที่มีฐานคะแนนเสียงมาจากความผูกพันทางการเมืองมากกว่า

ฐานคะแนนเสียงที่มีจากเครือข่ายข้าราชการครู เลี้ยวของนายสังข์ทองที่พัฒนามาเป็นหัวคะแนนให้กับตระกูลศรีเรศ และประชาชนผู้ที่ชื่นชอบผลงานการจัดการรายการวิทยุและการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ของนายสังข์ทอง การสร้างฐานคะแนนเสียงกับเครือข่ายข้าราชการครูของนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ จึงเป็นเพียงการรักษาความสัมพันธ์และมิตรภาพของการเคยร่วมงาน

ทางการเมืองเท่านั้น เนื่องจากการหมดอำนาจทางการเมืองทำให้ไม่สามารถใช้อำนาจเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษา หรือใช้บารมีทางการเมืองเพื่อช่วยเหลือเพื่อนครูในเรื่องสวัสดิการ การโอน การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่การงานได้

สถานะทางการเมืองตั้งแต่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กำหนดให้ประชาชนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือร่วมชุมนุมทางการเมืองได้ หัวคะแนนของตระกูลศรีเรศจึงให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพเพื่อการเลี้ยงชีพมากกว่าการร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับตระกูลศรีเรศ การรักษาฐานคะแนนเสียงดังกล่าวทำได้เพียงการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสังคม โดยการร่วมงานประเพณี การร่วมงานบุญของประชาชนเท่านั้น แต่การใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่สามารถดำเนินการได้ ส่งผลให้เยาวชนที่สามารถเลือกตั้งได้ในสมัยต่อไปไม่รู้จักนายสังข์ทองในฐานะนักการเมืองคนสำคัญในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ เยาวชนที่ติดตามข่าวการเมืองอาจรู้จักก็เป็นบางส่วนว่าเป็นอดีต ส.ส.ของจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่เยาวชนบางส่วนอาจไม่รู้จักนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ เพราะการลงพื้นที่ร่วมทำกิจกรรมของสังคมจะเป็นมีเพียงประชาชนบางส่วนหรือเป็นกลุ่มเป้าหมายเพียงบางกลุ่มเท่านั้น แตกต่างจากการหาเสียงทางการเมืองที่ประชาชนสามารถรับรู้โดยทั่วไปได้

ฐานคะแนนเสียงจากเครือข่ายข้าราชการครูของตระกูลศรีเรศ ซึ่งก่อนการรัฐประหารของ คสช. ใน พ.ศ. 2557 บทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศที่สามารถครองพื้นที่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยอาศัยฐานเสียงที่มาจากเครือข่ายข้าราชการครู ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 จนถึงการเลือกตั้งสุดท้ายใน พ.ศ. 2557 ฐานคะแนนเสียงจากเครือข่ายข้าราชการครูในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังคงให้การสนับสนุนตระกูลศรีเรศอย่างต่อเนื่อง สาเหตุสำคัญมาจากตำแหน่งทางการเมืองของตระกูลศรีเรศที่มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา และการใช้อำนาจทางการเมืองในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการของนายสังข์ทอง และนางบุญรัตน์ ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูในการแต่งตั้ง โยกย้าย ล้วนทำให้ผู้ที่เคยได้รับการช่วยเหลือยังคงระลึกถึงความดีของตระกูลศรีเรศ บทบาทพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ที่เป็นผลงานเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะการก่อตั้งโรงเรียนตามตำบลต่างๆ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชน ส่งผลให้ครูและผู้ปกครองยังมีความนิยมต่อตระกูลศรีเรศมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ในปัจจุบันนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ไม่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษา หรือใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อพัฒนาการศึกษา แต่ยังคงร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานทางการศึกษาตามที่ได้รับเชิญไปร่วมงาน เช่น กิจกรรมกีฬาของโรงเรียน กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ เป็นต้น โดยการสนับสนุนงบประมาณทำกิจกรรม และไปร่วมเป็นเกียรติกิจกรรมดังกล่าวด้วย

2.2 ด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีธรรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา อธิบายดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย ใน พ.ศ. 2557 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจหลายด้าน เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองอยู่ในสภาวะผันผวนอย่างต่อเนื่อง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีอำนาจตามมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญชั่วคราว พ.ศ. 2557 การรัฐประหารของ คสช. ใน พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อเศรษฐกิจไทย และเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คสช. กระตุ้นเศรษฐกิจโดยการคืนเงินให้แก่ชาวนา แก้ไขปัญหาการรับจำนำข้าวที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหา ก่อนการถูกรัฐประหาร และ คสช. ให้ความสำคัญในเรื่องงบประมาณในด้านสาธารณูปโภค ด้านขนส่ง ด้านน้ำ ตามโครงการกองทุนประชารัฐ ทำให้เงินไหลเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงแม้จะยังมีความเสี่ยงจากภาวะทางการเมืองทำให้นักธุรกิจไม่กล้าตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ ภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร หากการเมืองมีเสถียรภาพมากขึ้น การลงทุนตามมาก็จะมากขึ้น เศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นอยู่กับเสถียรภาพทางการเมือง ถ้าความเสี่ยงทางการเมืองเพิ่มขึ้น ตัวเลขเศรษฐกิจจะลดลง แต่ถ้าการเมืองหลังการปฏิรูปจะเข้าสู่การจัดการเลือกตั้ง มีรัฐบาลใหม่ การเมืองจะทำให้เศรษฐกิจกลับเข้าสู่ภาวะปกติได้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่องการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน กำลังซื้อของเกษตรกรลดลง จากภาวะผลผลิตของราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ แต่ภายหลังจากการปรับตัวดีขึ้นของสถานการณ์ทางการเมืองที่มีความชัดเจนขึ้น ทำให้การใช้จ่ายใช้สอยของประชาชนเริ่มปรับตัวดีขึ้น โดยการใช้จ่ายในหมวดสินค้าอุปโภคบริโภค เริ่มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป การลงทุนของภาคเอกชน เริ่มปรับตัวดีขึ้นตามความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจหลังจากสถานการณ์ทางการเมืองมีความชัดเจน แต่แรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายของภาครัฐโดยรวมยังคงลดลง ทั้งนี้ ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองดังกล่าว เศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังอยู่ในเกณฑ์ปกติ (นายชาญชัย บุรณาร, 2557)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากรายได้ของประชาชนโดยส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม ประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำไร่อ้อย การทำไร่มันสำปะหลัง ผลผลิตทางการเกษตรเป็นตัวกำหนดรายได้ของประชาชน เมื่อภาวะผลผลิตของราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำส่งผลต่อรายได้ของประชาชน

และส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชนที่ลดลง แต่ภายหลังจากที่สถานการณ์ทางการเมืองมีความชัดเจนขึ้น นักธุรกิจมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารประเทศของ คสช. ทำให้ราคาสินค้าทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้ง ประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่เกิดการกระตุ้นมากขึ้นจากกำลังซื้อของประชาชน

เศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นอยู่กับเสถียรภาพทางการเมือง เนื่องจากนักธุรกิจต้องการความเชื่อมั่นทางการเมืองจากรัฐบาลต่อการบริหารประเทศ ความเสี่ยงทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนดำเนินธุรกิจหากรัฐบาลสร้างความเชื่อมั่นทางการเมือง อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจก็เพิ่มขึ้น และสาเหตุดังกล่าวจะนำมาสู่การตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนในการสนับสนุนตระกูลศรีเรศให้มีบทบาททางการเมือง และต้องการให้นักการเมืองมีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และมีบทบาททางการเมืองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับประเทศ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วย รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมีความจำเป็นต้องดำเนินงานตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ แตกต่างกับรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศตามความต้องการของผู้นำมากกว่าให้ความสำคัญต่อความต้องการของประชาชนหากรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารให้ความสำคัญต่อความต้องการของประชาชน ทิศทางการพัฒนาประเทศก็สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เช่นเดียวกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งทางการเมืองที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ซึ่งคู่แข่งทางการเมืองมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของนางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ที่มาจากเงินบำนาญรายเดือนเท่านั้น ปัจจุบันนางบุญรัตน์ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ เป็นเพียงข้าราชการบำนาญเท่านั้น รายได้ของนางบุญรัตน์มีเพียงเงินบำนาญรายเดือนในตำแหน่งอดีตข้าราชการการเมือง ส่วนนายนิพนธ์ มีรายรับจากเงินบำนาญเช่นเดียวกับนางบุญรัตน์ ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของนางบุญรัตน์ คือ เงินบำนาญเป็นเงินเดือนที่คงที่ไม่สามารถปรับขึ้นได้มากกว่านี้ นอกจากรัฐบาลจะมีมติให้มีการปรับฐานเงินเดือนของข้าราชการใหม่จึงจะส่งผลต่อการปรับขึ้นของเงินเดือนข้าราชการบำนาญ โอกาสในการปรับฐานเงินเดือนของข้าราชการมีน้อยมาก เพราะการปรับฐานเงินเดือนในแต่ละครั้ง สำนักงาน ก.พ. ต้องใช้เวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากภาวะเศรษฐกิจและการดำรงชีพด้านอื่น ๆ ของข้าราชการประกอบด้วย

ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของนายนิพนธ์ รายได้ที่นายนิพนธ์ได้รับต่อเดือนเป็นรายได้ข้าราชการบำนาญเช่นเดียวกันกับนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ก็ไม่ได้ทำอาชีพเสริมแต่อย่างใด มีเพียงรายรับจากเงินเดือนที่รัฐจัดสรรให้ตามตำแหน่งเท่านั้น แต่เป็นรายได้ที่มีความมั่นคงตลอด

ชีวิต และหากเกิดการแข่งขันทางการเมือง เงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการหาเสียงเลือกตั้งในการทำป้ายประชาสัมพันธ์ และค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่หาเสียง เป็นความเสียเปรียบทางการเมืองของนายนิพนธ์ ที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง โดยเฉพาะคู่แข่งทางการเมืองที่มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่มากกว่านายนิพนธ์ สามารถใช้เงินทุนเพื่อบริหารจัดการหาเสียงเลือกตั้งได้อย่างราบรื่นกว่านายนิพนธ์

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง พ.ศ.2557 คู่แข่งทางการเมืองที่ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ก็กลับมาทำธุรกิจส่วนตัวของตัวเองเหมือนเช่นเคย และรายได้จากการประกอบธุรกิจเป็นรายรับที่มากกว่าเงินบำเหน็จบำนาญของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ คู่แข่งทางการเมืองของนางบุญรัตน์ คือ นายชัย คุสกุศลรัตน์ อดีตสังกัดพรรคภูมิใจไทย เป็นคู่แข่งทางการเมืองคนสำคัญของการเลือกตั้ง ใน พ.ศ. 2554 ของนางบุญรัตน์ นายชัย ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างเป็นนักธุรกิจรายใหญ่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และภรรยาเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (ส.อบจ.กาฬสินธุ์) และนายวิรัช พิมพะนิตย์ เป็นนักธุรกิจเจ้าของกิจการปั๊มแก๊สหุงต้ม LPG ในจังหวัดกาฬสินธุ์ (หจก.พิมพะนิตย์แก๊ส) ภรรยาของนายวิรัช เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (ส.อบจ.กาฬสินธุ์) ตระกูลพิมพะนิตย์ เป็นตระกูลเดียวที่สามารถสัมปทานแก๊สหุงต้ม LPG เครือข่าย บริษัท ปตท.จำกัดมหาชน มีเพียงรายเดียวในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตระกูลพิมพะนิตย์อย่างมหาศาล ทำให้กิจการของตระกูลพิมพะนิตย์มีความมั่นคงด้านรายได้ และธุรกิจแก๊สหุงต้มของนายวิรัชยังส่งขายไปทั่วทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของคู่แข่งทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 มีมากกว่าตระกูลศรีเรศ เนื่องจากคู่แข่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวที่มีรายรับต่อเดือนเป็นจำนวนมาก เป็นรายรับที่สามารถวางแผนเพื่อให้มีรายรับที่มากขึ้นกว่าเดิมได้อีก เพราะธุรกิจสามารถเติบโตได้จากการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเอง แตกต่างกับตระกูลศรีเรศที่มีรายรับจากเงินบำนาญรายเดือนที่รัฐบาลจัดให้เท่านั้น และการที่รายรับของตระกูลศรีเรศจะเพิ่มขึ้นนั้นจึงมีโอกาสน้อยมาก เพราะเงินบำนาญ สวัสดิการของข้าราชการต้องมาจากนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น ไม่สามารถกำหนดอัตราเงินเดือนได้ตามที่ต้องการเหมือนกับนักธุรกิจที่สามารถวางแผนการพัฒนารายได้ด้วยตนเอง ถือได้ว่าเป็นความได้เปรียบหากเกิดการแข่งขันทางการเมือง เพราะเงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง และการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ ในด้านคมนาคม ได้มีบทบาทร่วมกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่พบปะประชาชน

ให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณพัฒนาท้องถิ่น ด้านคมนาคม เพราะนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ มีเครือข่ายทางการเมืองร่วมกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่เขตการเลือกตั้งทางการเมือง ตระกูลศรีเรศอาศัยเครือข่ายทางการเมืองส่วนท้องถิ่นเสนอข้อมูลความต้องการของประชาชนในพื้นที่จากที่ได้รับทราบมา เพื่อให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจัดสรรงบประมาณพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน ถึงแม้จะไม่มีอำนาจในการของบประมาณจากรัฐ แต่มีเครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่แสดงบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์

บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ ด้านเกษตรกรรม ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เมื่อไม่มีอำนาจทางการเมืองแล้วแต่นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ ยังให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่พบปะประชาชน เพื่อรับฟังปัญหาของประชาชน และนำปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามศักยภาพ โดยเสนอข้อมูลให้กับข้าราชการของส่วนราชการที่เป็นเครือข่ายทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ การพัฒนาเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรม การช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยจากขายสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นสินค้าหลักทางการเกษตรที่สร้างรายได้ให้กับประชาชน ตระกูลศรีเรศอาศัยเครือข่ายของผู้ประกอบการทางธุรกิจ โดยการขอให้ผู้ประกอบการพิจารณาราคาการรับซื้อสินค้า ผ่านการให้ข้อมูลกับสมาคมหอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อไม่มีอำนาจทางการเมือง ตระกูลศรีเรศก็ไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม เป็นเพียงการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้น้อยจากสินค้าทางการเกษตรผ่านการลงพื้นที่พบปะประชาชน ส่วนภาคอุตสาหกรรมด้านอื่น ๆ นอกจากอุตสาหกรรมทางการเกษตร นางบุญรัตน์และนายนิพนธ์ ไม่สามารถแสดงบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจตามกลไกการตลาดหรือการสนับสนุนขอสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 ด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคม ที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา อธิบายดังต่อไปนี้

ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง จังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับผลกระทบทางสังคมด้านการเมือง คือ ส.ส. ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ถูกลดบทบาททางการเมืองให้มีสถานะเดียวกันกับประชาชน จะมีเพียงนักการเมืองท้องถิ่นที่ยังคงมีบทบาทด้านการบริหารงานท้องถิ่น ความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนส่วนมากที่เคยพึ่งพิง ส.ส. ในการ

ขอรับการช่วยเหลือหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการช่วยเหลือตนเองมากขึ้น หรือการรวมกลุ่มของประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน มาจากการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก่อนการรัฐประหารใน พ.ศ. 2557 นักการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาสังคม และประชาชนถือว่านักการเมืองเป็นที่พึ่งของประชาชน เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ประชาชนจะนึกถึงนักการเมืองให้มีความบทบาทต่อการแก้ไขปัญหา หลังจากนักการเมืองหมดอำนาจมีสถานะเช่นเดียวกับประชาชน ส่งผลให้ประชาชนต้องพึ่งตนเองให้มากขึ้น และการขอรับความช่วยเหลือจากผู้มีอำนาจรัฐหรือจากรัฐบาล คสช.ตามช่องทางที่กำหนดผ่านศูนย์ดำรงธรรมของจังหวัดและอำเภอ เป็นช่องทางในการขอรับความช่วยเหลือที่ประชาชนยังไม่รู้จักมากนัก การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบถึงหน่วยงานดังกล่าวยังมีน้อยเกินไป ประชาชนยังมีความเคยชินต่อการเข้าถึงนักการเมืองมากกว่าการขอรับความช่วยเหลือจากภาคราชการ และการเข้าพบนักการเมืองสะดวกมากกว่าการติดต่อราชการ เพราะนักการเมืองส่วนใหญ่ใช้บ้านพักอาศัยเป็นพื้นที่สำหรับการทำงาน ทำให้สะดวกต่อการเข้าพบ ส่วนราชการแต่ละหน่วยงานมีการกำหนดหน้าที่ของการทำงานที่แตกต่างกัน แตกต่างจากนักการเมืองที่สามารถรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนได้ในทุกเรื่อง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประชาชนด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการติดตามข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ มีมากขึ้น รวมทั้งการส่งข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ทำได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกให้ประชาชนมีหลายช่องทาง เช่น โซเชียลมีเดีย เฟสบุ๊ก ไลน์ หรือช่องทางที่ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 หรือพระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ส่งผลต่อรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ความรู้ที่สามารถรับรู้เพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลที่มีมากขึ้นทำให้สามารถพัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต รวมทั้ง การตัดสินใจในทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการเสนอแนะข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามช่องทางติดต่อสื่อสารที่มีมากขึ้น

วัฒนธรรม ประเพณี อันติงามของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประชาชนยังคงรักษาไว้ เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ไม่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมประเพณีที่เคยจัดยังคงมีการจัดกิจกรรมเช่นเคย รูปแบบวิถีชีวิตของประชาชนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นงานประจำจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น

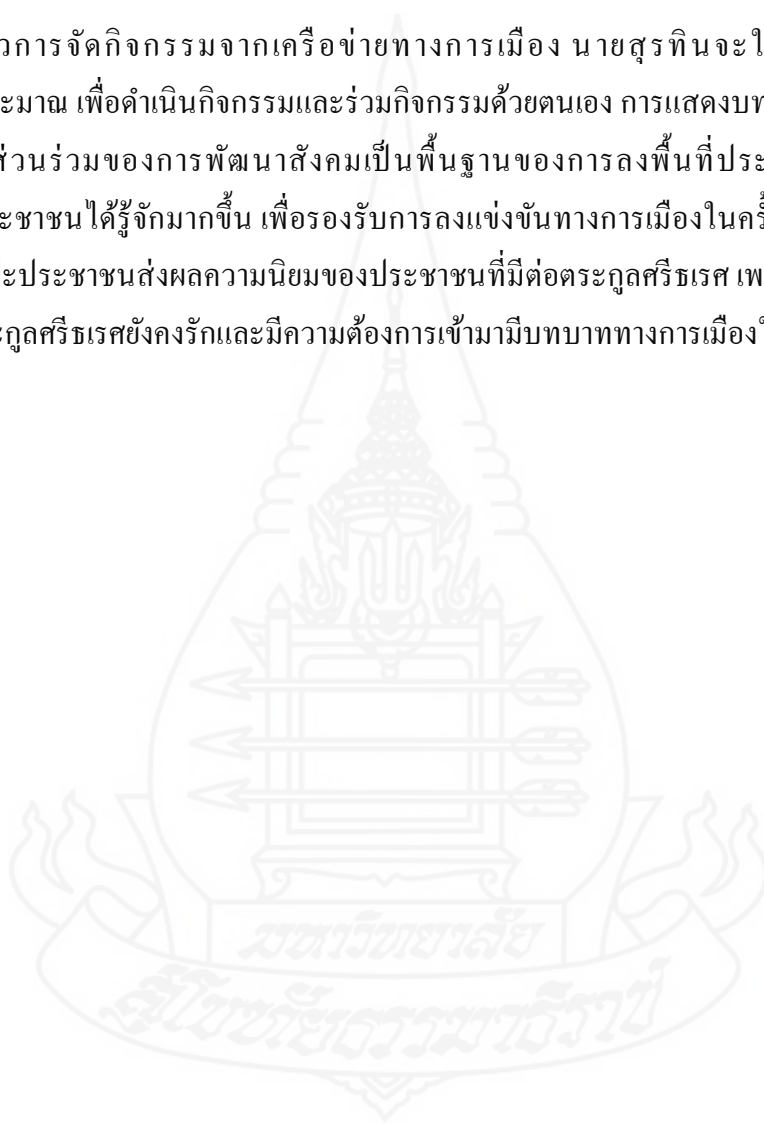
จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดีย สังคมออนไลน์ ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมประเพณีของทุกกลุ่มอายุ ทุกเพศทุกวัย มีจำนวนมากขึ้น กล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้สะดวกมากขึ้น ส่งผลต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ต่างจังหวัด รวมทั้งประชาชนทุกเพศ ทุกวัยในจังหวัดมีโอกาสมและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามมากขึ้น

เมื่อตระกูลศรีเรศ ถูกยุติบทยาททางการเมืองตามคำสั่งของ คสช. บทบาทในการพัฒนาสังคมตามอำนาจหน้าที่ของ ส.ส. ก็หมดลงด้วย แต่การพัฒนาสังคมในฐานะประชาชนของจังหวัดกาฬสินธุ์ นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ ยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วมรักษาวินัยวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากจังหวัดกาฬสินธุ์มีวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่หลากหลาย การสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวตามกำลังที่มีเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตระกูลศรีเรศ ในด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์มีบทบาทร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรนั้นกำหนด

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้านการศึกษา นางบุญรัตน์ ยังคงให้ความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ถึงแม้ว่าจะไม่มีอำนาจทางการเมืองในการสนับสนุนและพัฒนาศึกษา แต่นางบุญรัตน์ ใช้จิตอาสาในการมีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา เช่น การร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา การร่วมงานกิจกรรมกีฬาของโรงเรียน การสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวในการทำบุญทอดผ้าป่าเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา บริจาคเงินและสิ่งของในงานวันเด็ก งานปีใหม่ โดยโรงเรียนจะขอสนับสนุนงบประมาณจากทุกภาคส่วนรวมทั้ง ขอความร่วมมือในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมจากตระกูลศรีเรศเช่นกัน

นายนิพนธ์ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเช่นเดียวกับนางบุญรัตน์ แต่จะเป็นการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และการร่วมเป็นเกียรติในงานต่างๆ เท่านั้น ถึงแม้ว่านางบุญรัตน์และนายนิพนธ์จะหมดอำนาจทางการเมืองแต่ปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเหมือนกับที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง เครือข่ายข้าราชการครูยังคงระลึกถึงและต้องการให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมการพัฒนาการศึกษาเช่นเดิม เพราะ โรงเรียนในพื้นที่เขตการเลือกตั้ง ล้วนแต่เป็นเครือข่ายทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ฉะนั้น เมื่อมีโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นที่ต้องขอรับสนับสนุนงบประมาณจากทุกภาคส่วน รวมทั้ง นักการเมืองในพื้นที่ที่มีจิตอาสาในการทำงานเพื่อประชาชนด้วย

บทบาทในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศ ปัจจุบันบุตรชายของนางบุญรื่นได้เริ่มมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมเช่นเดียวกับมารดา นายสุรทิน ศรีเรศ คือทนายทนายทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ที่นางบุญรื่นมีส่วนผลักดันให้เข้ามามีบทบาทด้านต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะบทบาทการพัฒนาสังคมด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณี การร่วมงานบุญของประชาชน และการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา การลงพื้นที่ร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับเชิญหรือทราบข่าวการจัดกิจกรรมจากเครือข่ายทางการเมือง นายสุรทิน จะให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ เพื่อดำเนินกิจกรรมและร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง การแสดงบทบาทของนายสุรทินในการมีส่วนร่วมของการพัฒนาสังคมเป็นพื้นฐานของการลงพื้นที่ที่ประชาสัมพันธ์ตนเองเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักมากขึ้น เพื่อรองรับการลงแข่งขันทางการเมืองในครั้งต่อไป และการลงพื้นที่ที่พบปะประชาชนส่งผลความนิยมของประชาชนที่มีต่อตระกูลศรีเรศ เพราะทำให้ประชาชนเห็นว่าตระกูลศรีเรศยังคงรักและมีความต้องการเข้ามามีบทบาททางการเมืองในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยการค้นคว้าและรวบรวมหลักฐานข้อมูลจาก เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของเมืองกาฬสินธุ์ และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นการศึกษาถึงปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ รายละเอียดของการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

1.1.1 ปัจจัยด้านการเมืองที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 คือ ความต้องการมีอำนาจทางการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บุคคลในตระกูลศรีเรศมีบทบาททางการเมือง ผ่านการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งความโดดเด่นทางการเมืองของตระกูลศรีเรศที่ต่างจากคู่แข่งทางการเมือง คือการลงพื้นที่พบประชาชนอย่างต่อเนื่อง รับฟังปัญหาของประชาชน ให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างทันท่วงที และชี้แจงแนวทางดำเนินงานตามบทบาททางการเมืองให้ประชาชนทราบอย่างตรงไปตรงมา มีความจริงใจต่อประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และการสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่นิยมของประชาชนส่งผลต่อคะแนนความนิยมที่เพิ่มขึ้น รวมทั้ง การมีฐานคะแนนเสียงที่ถาวรและเครือข่ายทางการเมืองที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้การสนับสนุน ล้วนเป็นสาเหตุที่สำคัญของการได้รับชัยชนะทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ

1.1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนิน

กิจกรรมทางเกษตรเชิงพาณิชย์เช่นเดียวกับ จังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อประชาชนประสบปัญหาราคาสินค้าทางการเกษตร จึงมีความต้องการให้นักการเมืองในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภายหลังจากตระกูลศรีเรศได้รับชัยชนะทางการเมืองได้ใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชน กลุ่มเกษตรกรจึงเป็นฐานคะแนนเสียงที่สำคัญต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เพราะนอกจากให้การสนับสนุนเรื่องราคาสินค้าของเกษตรกรที่เพิ่มมากขึ้น ตระกูลศรีเรศยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการขอรับงบประมาณก่อสร้างคลองส่งน้ำสำหรับทำการเกษตร การก่อสร้างเส้นทางคมนาคมอำนวยความสะดวกต่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตร ส่งผลต่อการได้รับความนิยมนอกจากประชาชนจนสามารถได้รับชัยชนะทางการเมืองและครองอำนาจทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1.3 ปัจจัยด้านสังคม ที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 คือ บทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศต่อการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อพัฒนาการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการเรียกร้องของเครือข่ายข้าราชการเพือนครู การเรียกร้องเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในอดีตนายสังข์ทอง นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ล้วนแต่เคยรับราชการในตำแหน่งครู จึงรู้แนวทางการพัฒนาการศึกษาได้อย่างตรงความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ บทบาทการพัฒนาสังคมด้านสาธารณสุข ตระกูลศรีเรศมีส่วนผลักดันนโยบายการรักษาสุขภาพ 30 บาทรักษาทุกโรค (บัตรทองของประชาชนผู้มีรายได้น้อย) และสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมประเพณีที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งไปร่วมประเพณีต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นสาเหตุที่ทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งจนสามารถครองพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 แนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

1.2.1 ปัจจัยด้านการเมืองที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา คือ ภายหลังจากการสิ้นสุดอำนาจทางการเมืองตามคำสั่งของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตระกูลศรีเรศยังให้ความสำคัญต่อการลงมือลงพื้นที่เพื่อพบประชาชนอย่างต่อเนื่องและรับฟังปัญหาของประชาชน พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือประชาชนตามความสามารถและศักยภาพที่มี ซึ่งนางบุญรัตน์ นายนิพนธ์ รวมทั้งบุคคลในตระกูลศรีเรศยังลงพื้นที่เพื่อร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับประชาชน ส่วนราชการตามที่ได้รับเชิญและร่วมกิจกรรมกับนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นเครือข่ายทางการเมืองจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นความแตกต่างจากคู่แข่งทางการเมืองที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ต่างจากนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์

ที่เป็นข้าราชการบำนาญเท่านั้น จึงมีเวลาในการทำกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า ส่งผลต่อความนิยมของประชาชนจนถึงปัจจุบัน รวมทั้ง เครือข่ายทางการเมืองที่ยังเป็นกลุ่มข้าราชการครูที่ยังให้การสนับสนุน ล้วนเป็นสาเหตุที่สำคัญต่อแนวโน้มต่อการได้รับชัยชนะทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา คือ ภายหลังจากเหตุการณ์รัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มาจากความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจต่อสถานการณ์ทางการเมืองกระทบต่อภาวะราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ และสาเหตุดังกล่าวจะนำมาสู่การตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนในการสนับสนุนตระกูลศรีเรศให้มีบทบาททางการเมือง เพื่อให้เข้ามาทำหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วย ส่วนฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของนางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ มีเพียงรายได้จากบำนาญข้าราชการเท่านั้น ไม่ได้มีรายได้เสริมจากการทำธุรกิจ เหมือนกับคู่แข่งทางการเมือง เป็นความเสียบเปรียบของการแข่งขันทางการเมืองแต่ตระกูลศรีเรศอาศัยความดีที่เคยให้การช่วยเหลือประชาชนภาคการเกษตรที่เป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

1.2.3 ปัจจัยด้านสังคม ที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนกับนักการเมืองที่เปลี่ยนไป การขอรับการช่วยเหลือจากนักการเมืองมาเป็นช่วยเหลือตนเองมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศในฐานะประชาชนของจังหวัดกาฬสินธุ์ นางบุญรัตน์ และนายนิพนธ์ ยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วมรักษาวัดธรรม ประเพณีอันดีงามของจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้ง การสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวตามกำลังที่มีเพื่อสนับสนุนการจัดกรรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนผ่านมูลนิธิของตระกูล ส่งผลต่อความมั่นคงในการร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง จะเป็นสาเหตุของการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 พบว่าปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมนำมาสู่

การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ และส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ พบข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 และส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

2.1.1 ด้านการเมือง ได้แก่ คุณสมบัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้งและการลงแข่งขันทางการเมืองที่ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองได้อย่างยาวนานของตระกูลศรีเรศ และส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากนักการเมืองเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีทักษะด้านการหาเสียงและประชาสัมพันธ์ผลการทำงาน หรือชี้แจงนโยบายการทำงานให้ประชาชนเข้าใจอย่างแท้จริง มีความจริงใจในต่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับประชาชน และมีบทบาททางการเมืองต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีเครือข่ายทางการเมืองหรือห้วคณะเนนที่ให้การสนับสนุนให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง การสืบทอดอำนาจทางการเมือง หรือการเป็นตระกูลทางการเมืองที่โดดเด่นส่งผลต่อการได้รับชัยชนะของทายาททางการเมือง และส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ นำมาสู่การเป็นตระกูลชนชั้นนำทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ สอดคล้องกับชวงส์ ฉายบุตร (2535, น. 71 – 72) อธิบายเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่ามีบทบาททางการเมืองในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน การหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชนโดยส่วนรวม หมายถึง การแสดงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการสร้างความรู้สึกร่วมกันอันเดียวกันของประชาชนในสังคม การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน บทบาททางการเมืองในการสะท้อนความทุกข์ยากของประชาชนให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายต่าง ๆ ได้รับรู้และดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และคอยให้ความสนใจและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนทั่วประเทศ ไม่เฉพาะประชาชนในเขตรับผิดชอบเท่านั้น และสอดคล้องกับธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล (2556, น. 117-118) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของตระกูลทางการเมือง นักการเมืองที่มาจากตระกูลทางการเมือง สามารถอาศัยความได้เปรียบจากนักการเมืองรุ่นก่อนทั้งอำนาจบารมีและความศรัทธาจากประชาชน เพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติทันทีโดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมาก่อน ซึ่งแตกต่างกับนักการเมืองที่ไม่มีสายสัมพันธ์ทางการเมือง และสอดคล้องกับ สีนาค ตรีวรรณไชย (2546) ให้ความหมายของทุนทางสังคมที่เป็นปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคม เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจกัน เครือข่าย สถาบัน ทุนทางสังคมเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมากเพียงใดก็ยิ่งเป็นผลดีเพราะก่อให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้ และส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

ก่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถยึดโยงและยอมรับร่วมกัน และสอดคล้องกับพินิจจรรยา นามวัฒน์ (2534, น. 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ และการที่ประชาชนจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารการเมืองการปกครองของประเทศ และผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศ และมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมดำเนินการบริหารและการปกครองประเทศ และสอดคล้องกับประหยัด หงส์ทองคำ (2548, น. 16 – 17) ที่กล่าวว่า หน้าที่ของพรรคการเมือง คือ การคัดเลือกสมาชิกของพรรคที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีเกียรติประวัติอันดีงาม มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล ที่จะเข้ารับผิดชอบงานการเมืองที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อเสนอตัวสมัครรับเลือกตั้งให้ประชาชนได้พิจารณาเลือกตั้ง ทำให้พรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งอาจได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เพื่อนำนโยบายที่ประชาชนเห็นชอบไปบริหารให้เกิดผลดีอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับการศึกษาของประสพ วงศ์หนองหว้า (2537) ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด กับการพัฒนาสู่ระบอบการเมือง” พบว่า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองในระบบของระบอบการเมืองสองลักษณะ คือ ระบอบแนวคิดทางการเมือง มีบทบาททางการเมืองอย่างสูง ทั้งในสภาผู้แทนราษฎร และบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมือง ส่วนระบอบเชื้อสายทางการเมือง ส่วนใหญ่มีแนวคิดไปในทางอนุรักษนิยม โดยมีบทบาททางการเมืองผ่านสภาจากระดับท้องถิ่น และนักการเมืองกลุ่มนี้จะมิบทบาททางการเมืองมาจากสภาระดับท้องถิ่นมีบทบาทที่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล โดยจะพยายามเข้าร่วมดำเนินการทางการเมืองกับรัฐบาลเมื่อมีโอกาสเพื่อถ่ายทอดอำนาจทางการเมืองมาสู่เชื้อสายของตระกูลในระบบเครือญาติ

2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ การได้รับชัยชนะทางการเมืองของตระกูลศรีเรศจนสามารถครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และส่งผลต่อแนวโน้มของการครองอำนาจทางการเมืองมาจากบทบาททางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ส่งเสริมการมีรายได้ให้กับประชาชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดกาฬสินธุ์ล้วนส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้กับประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพ และทุนทางการเมืองที่ใช้ในการแข่งขันทางการเมือง นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของพรรคการเมืองที่สังกัด การให้ความช่วยเหลือเครือข่ายทางการเมืองด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต ล้วนเป็นสาเหตุต่อการได้รับชัยชนะทางการเมือง สอดคล้องกับอวยชัย ชะบา (2534, น. 763) ที่กล่าวว่าบทบาทและหน้าที่ของนักการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และวิถีทางการเมือง ในการเป็นตัวแทนของ

ประชาชน คือ การเลือกสรรผู้นำฝ่ายบริหาร เพื่อการควบคุมการบริหารกิจการของประเทศ ความคิดและความต้องการของประชาชนจะเป็นแนวทางในการเสนอข้อมูลและการต่อสู้ทางการเมืองในสภา และการพัฒนาความรู้ทางการเมืองของประชาชน ผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน ผู้แทนราษฎรจึงมีบทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องกับประชาชน และสอดคล้องกับวิวัฒน์ เอี่ยมไพรวรรณ และ ฐิโสธร ผู้ทองคำ (2547, น. 48) อธิบายเกี่ยวกับ การเงินของพรรคการเมือง (Party finance) พรรคการเมืองต้องมีการกิจสำคัญในการรณรงค์ทางการเมืองให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง การเลือกตั้งในทุกๆ ระดับ และทุกครั้งย่อมต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์) พรรคการเมืองจำเป็นต้องมีเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ที่มาของการเงินของพรรค ได้แก่ ค่าบำรุงการเป็นสมาชิกพรรค เงินที่ได้มาจากการให้หรือบริจาคจากกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมือง รวมทั้ง การได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามสัดส่วนจำนวนสมาชิกของพรรค เป็นต้น การเงินของพรรคต้องมีการบริหารและจัดการอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของพรรค รวมทั้ง ข้อกำหนดตามกฎหมายด้วย และสอดคล้องกับปัญญา เกสรทอง (2530, น. 133) อธิบายว่า บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า การได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าประชาชนได้เลือกเพื่อให้เป็นตัวแทนของประชาชน และต้องมีบทบาททางการเมือง ในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน และการทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎรในรัฐสภาตามความสามารถที่ทำได้ และต้องทำหน้าที่ในบางส่วนให้แก่ประชาชน และสอดคล้องกับพิมลจรณ์ นามวิวัฒน์ (2534, น. 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ และการที่ประชาชนจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยโดยบริหารการเมืองการปกครองของประเทศ ผู้ที่จะได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นบุคคลที่สมัครใจ เสนอตัวเพื่อให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศ และมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมดำเนินการบริหารและการปกครองประเทศ และสอดคล้องกับอวยชัย ชะบา (2537, น. 691 – 695) ที่กล่าวว่าบทบาทของพรรคการเมืองไทย ประกอบด้วยหน้าที่ การให้การศึกษาด้านการเมือง ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย ให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทในฐานะเจ้าของประเทศ และกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล ดยอาศัยพรรคการเมืองเป็นสถาบันกลาง ทำหน้าที่ประสานผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ สะท้อนจากความต้องการของประชาชนเจ้าของประเทศ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงกมล การไทย (2557) ทำการศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงบทบาทและอำนาจทางการเมืองของตระกูลดิเรกสาร” พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองใน

จังหวัดสระบุรีส่งผลต่อการลดรอยขอบเขตและอำนาจทางการเมือง การสร้างและรักษาฐานเสียงของตระกูลดิเรกสาร เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อผู้ที่เคยอยู่ใต้วงเงาของตระกูลดิเรกสาร สามารถประกอบธุรกิจของตนจนกระทั่งสามารถสะสมทุนขึ้นมา ส่งผลให้เกิดความสามารถของบุคคลเหล่านั้นในการลงนามการเมืองในจังหวัดสระบุรี ทั้งในท้องถิ่นและระดับประเทศ

2.1.3 ด้านสังคม การได้รับชัยชนะทางการเมืองของตระกูลศรีเรศจนสามารถครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และส่งผลต่อแนวโน้มของการครองอำนาจทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ การให้ความรู้กับประชาชนผ่านกระบวนการทางการเมืองของการเลือกตั้งและการสนับสนุนงบประมาณของการพัฒนาสังคม และการร่วมกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานของจังหวัดกาฬสินธุ์จากบทบาททางการเมืองก่อนและหลังการแข่งขันทางการเมือง ล้วนเป็นสาเหตุของการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์ สอดคล้องกับกนก วงศ์ตระหง่าน (2530, น. 127 – 305) อธิบายเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เพราะประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งคาดหวังผู้แทนของตน ต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือตน ประชาชนจะยึด ส.ส.เป็นที่พึ่ง ซึ่ง ส.ส.ต้องตอบสนองด้วยการพยายามให้ความช่วยเหลือ และสภาพความใกล้ชิดระหว่าง ส.ส.กับประชาชนก็มีส่วนกำหนดให้ต้องช่วยเหลือประชาชน ต้องช่วยเหลือประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัวจนถึงเรื่องของชุมชน และต้องช่วยเหลือด้วยกำลังของตนเอง เช่น ใช้เงินส่วนตัวเข้าช่วยเหลือ จนถึงช่วยเป็นผู้ประสานหรือติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะที่เดือดร้อนนั้นถือเป็นบทบาททางการเมืองที่สำคัญ และสอดคล้องกับอัลมอลด์ และ พาวเวลด์ (Almond และ Powell, 2001, p. 16-17) อธิบายถึงบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองมีหน้าที่ในกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมือง หน้าที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การคัดเลือกชนชั้นนำทางการเมือง สื่อสารทางการเมือง กำหนดประเด็นข้อเรียกร้องความต้องการและผลประโยชน์ รวบรวมข้อเรียกร้องความต้องการและผลประโยชน์ กำหนดนโยบาย ปฏิบัตินโยบาย และหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยกฎหมาย และสอดคล้องกับประหยัด หงส์ทองคำ (2549, น. 244 – 247) ที่กล่าวว่าความสำคัญของการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ได้แก่ การเลือกตั้งทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองที่มีคุณภาพ ผลของการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะทำให้ได้บุคลากรทางการเมืองในตำแหน่ง

ต่าง ๆ เกิดขึ้น ส่วนบุคลากรทางการเมืองที่ประชาชนเลือกขึ้นมา จะมีคุณภาพดีเลวอย่างไร ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้เลือกตั้งเป็นสำคัญ ซึ่งบุคลากรทางการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ประชาชนเลือกตั้งมานั้น มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างผลงานในอำนาจหน้าที่ ถ้าเป็นคนดีมีอุดมการณ์ที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเอาประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง ผลงานย่อมดีมีคุณภาพและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ประชาชนผู้เลือกตั้งตัดสินใจเลือกตั้งโดยยึดนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนพอใจเป็นหลัก มิใช่เลือกตั้งเพราะพอใจคำมั่นสัญญาหรือพอใจคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครและการเลือกตั้งจะยืนยันหลักการสำคัญของการเมืองระบอบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหากษัตริย์ เสนอวรรณกุล (2554) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครพรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี” พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประกอบด้วย ด้านการสังกัดพรรคการเมืองผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายดี เป็นปัจจัยที่มีผลมากต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ด้านเครือข่ายผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ญาติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองที่มีบทบาทและอิทธิพลในพื้นที่มาอย่างยาวนานให้การสนับสนุน เพราะว่ากลุ่มเครือข่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีทั้งอดีต นักการเมืองระดับประเทศและนักการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลในพื้นที่ได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัย มีผลงานในการพัฒนาท้องถิ่นหรือช่วยเหลือสังคมส่วนรวม บทบาทต่าง ๆ ของกลุ่มเครือข่ายของผู้สมัครฯ ที่มีต่อสังคมหรือประชาชน ก่อให้เกิดการตอบแทนบุญคุณกันในลักษณะระบอบอุปถัมภ์ และมีอิทธิพลต่อระบบการเลือกตั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย เรื่อง การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีนครในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 มี 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้ และประการที่สอง ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้ จากการศึกษาวิจัย บทบาททางการเมืองของตระกูลศรีนครในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ตระกูลศรีนครครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยทางการเมือง คือ การใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อช่วยเหลือปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การเป็นตระกูล

ทางการเมืองที่โดดเด่นที่มีผลงานทางการเมืองที่แตกต่างจากคู่แข่งทางการเมือง และการใช้เครือข่ายทางการเมือง หรือฐานคะแนนเสียงเพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ถึงแม้ตระกูลศรีเรศจะมีทุนทางการเมืองที่น้อยกว่าคู่แข่งทางการเมือง แต่อาศัยความดีจากการช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จนส่งผลต่อการได้รับชัยชนะทางการเมือง และปัจจัยทางสังคม ซึ่งตระกูลศรีเรศให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาชนให้เตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีในจังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนงบประมาณ และร่วมกิจกรรมประเพณีอย่างสม่ำเสมอ ด้านสาธารณสุข ก็มีส่วนช่วยผลักดันนโยบายที่สำคัญระดับชาติ คือ นโยบายบัตรทอง 30 บาท รักษาทุกโรค ให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย จนนำมาสู่คะแนนนิยมต่อพรรคการเมืองที่สังกัด ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้ตระกูลศรีเรศได้รับชัยชนะทางการเมืองจนสามารถครองพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจะส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ นักการเมืองที่ต้องการครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ควรให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยการสนับสนุนและพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนเพื่อให้มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น พัฒนาระบบชลประทานเพื่อการเกษตร สนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกอ้อย มันสำปะหลัง และข้าว เพราะเป็นสินค้าทางการเกษตรเชิงพาณิชย์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการศึกษา เพราะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาชนเพื่อให้ความพร้อมสำหรับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประชาชน ถ้าประชาชนมีความรู้ก็จะสามารถใช้ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ ส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น สามารถใช้ความรู้ตัดสินใจเลือกนักการเมืองที่สามารถพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีความเจริญ และคุณสมบัติของนักการเมืองอีกประการที่ประชาชนกาฬสินธุ์ต้องการ คือ การมีความจริงใจในการช่วยเหลือประชาชน ประชาชนสามารถรับรู้ถึงความจริงใจที่นักการเมืองมีต่อประชาชน เห็นได้จากความดี ที่ตระกูลศรีเรศได้ช่วยเหลือประชาชน ถึงแม้ทุนทางการเมืองจะน้อยกว่าคู่แข่งทางการเมือง แต่ก็สามารถชนะการเลือกตั้งจนสามารถครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพราะความรักและศรัทธาของประชาชนที่มีต่อตระกูลศรีเรศ ความดี ความซื่อสัตย์ และความจริงใจ

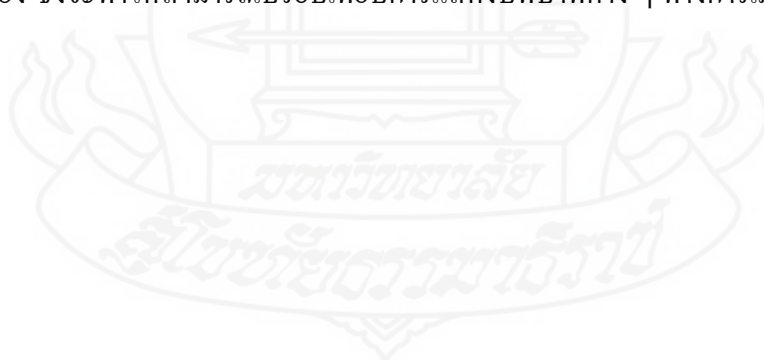
ต่อประชาชนของตระกูลศรีเรศ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สามารถครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของการครองอำนาจทางการเมืองต่อไป

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป หากในอนาคตจะมีผู้ที่มีความสนใจจะศึกษาการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลทางการเมืองอื่น ๆ ในด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกรครองอำนาจทางการเมือง หรือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองนั้น

3.3.1 ผู้ศึกษาอาจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกรครองอำนาจทางการเมืองในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เพื่อให้ได้ทราบถึงสาเหตุของการครองอำนาจทางการเมืองในเรื่องอื่น ๆ ว่ามีสาเหตุด้านใดอีกบ้างที่จะทำให้ได้รับชัยชนะทางการเมือง หรือศึกษาเพื่อให้ทราบถึงวิธีการหรือกลยุทธ์การเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองว่าสามารถดำเนินการโดยรูปแบบใด อย่างไรบ้าง

3.3.2 ผู้ศึกษาอาจศึกษาแนวคิดทางการเมืองของประชาชนว่ามีแนวคิดต่อนักการเมือง อย่างไร ที่จะทำให้ได้รับชัยชนะทางการเมืองจนสามารถครองอำนาจทางการเมือง ต้องการให้นักการเมืองใช้อำนาจทางการเมืองอย่างไร ใช้รูปแบบวิธีการหาเสียงเลือกตั้งอย่างไรจึงจะได้รับชัยชนะทางการเมือง หรือการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างไร จึงจะสามารถครองใจประชาชนจนได้รับชัยชนะทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

3.3.3 ผู้ศึกษาอาจศึกษาการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลการเมืองอื่น ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ได้รับชัยชนะทางการเมือง การแสดงบทบาททางการเมืองและหน้าที่ทางการเมือง ซึ่งจะทำได้สามารถเปรียบเทียบการแสดงบทบาทต่าง ๆ ทางการเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2530). *การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2536). *พรรคการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมล ทองธรรมชาติ. (2514). *รัฐสภาในระบบการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษดา แจ่มสุวรรณ. (2560, 3 มีนาคม). อดีตนายกเทศมนตรีตำบลเหนือ. (บทสัมภาษณ์).
- โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์ และนรนิติ เศรษฐบุตร. (2521). *พรรคการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรรยา สุภาพ. (2512). *ศัพท์วิชาการทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชวงส์ ฉายบุตร. (2535). *ขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- ไชยพนธ์ ไชยคำมิ่ง. (2560, 3 พฤษภาคม). รักษาการประธานหอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).
- ณัฐพร วรปัญญาตระกูล. (2548). “การเลือกตั้ง”. *วารสารรัฐสภา*. 53, 1 (มกราคม) : 41 – 42.
- ดวงกมล การไทย. (2557). *การเปลี่ยนแปลงบทบาทและอำนาจทางการเมืองของตระกูลอภิธรรมสาร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2546). ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ปัญหาพัฒนาการเมืองไทย*. หน่วยที่ 11 หน้า 113 – 135. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- ธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล. (2541). *การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลการเมืองไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ธวัชชัย ศรีศักดิ์. (2560, 13 มีนาคม). กำนันตำบลหลักเมือง อำเภอกมลาไสย. (บทสัมภาษณ์).
- ธโรธร ตู้อองคำ. (2545). “วาทกรรมการเลือกตั้งของประเทศไทย” *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช* 15, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 90 – 103.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2518). *ระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร : กรมแผนที่ทหาร.
- บุญรัตน์ ศรีเชเรศ. (2560, 28 มีนาคม). อดีตนักการเมืองระดับประเทศ. (บทสัมภาษณ์).

- เบ็ญจมิน ทรงกระรักษ์. (2560, 10 เมษายน). ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานบริหารงานบุคคล
ท้องถิ่น. (บทสัมภาษณ์).
- ประคำ ศรีสมชัย. (2560, 3 มีนาคม). หัวหน้าผู้ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนจังหวัด
กาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2548). “พรรคการเมือง (Political Party) ในกระบวนการเมืองระบอบ
ประชาธิปไตย” *วารสารรัฐศาสตร์* 53, 11 (พฤศจิกายน) : 6 – 17.
- _____. (2549). ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย*. หน่วยที่ 4
หน้า 260 – 279. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- ประสพ วงศ์หนองหว้า. (2537). *บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ดกับการ
พัฒนาสู่ระบอบการเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ปิยะณัฐ วัชรภรณ์. (2530). *การเมืองไทยในสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พนม ลิมอารีย์. (2538). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการ
บริหารงานพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พะเยาว์ จำเริญควร. (2560, 3 มีนาคม). เลขานุการและหัวหน้า. (บทสัมภาษณ์).
- พระมหาภัทร เสนววรรณกุล. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครพรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้ง
ซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พจมาน อนันตชัยพิชิต. (2560, 19 มีนาคม). ประชาชนอำเภอเมืองกาฬสินธุ์และแกนนำคน
เสื้อแดงจังหวัดกาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2532). *พฤติกรรมการเมือง : ขอบข่ายทางทฤษฎี*. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ ทับสมบัติ. (2560, 28 มีนาคม). เลขานุการและหัวหน้า. (บทสัมภาษณ์).
- พงษ์เพ็ญ ศกุนตาภัย. (2515). *ระบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง*. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันวิจัยแห่งชาติ.
- พัฒนชัย สีนอเพ็ญ. (2552). *ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์
ปริศนานันนทกุล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- พรรณภา ชวโรว. (2560, 22 มีนาคม). นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (บทสัมภาษณ์).
- พิมลจันทร์ นามวัฒน์. (2534). “การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย” *วารสารรัฐสภา* 55, 10 (ตุลาคม) : 72.
- พีระเพชร ศิริกุล. (2560, 17 เมษายน). อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 4. (บทสัมภาษณ์).
- เพลินจิต ชารีรักษ์. (2560, 14 มีนาคม). แม่ค้าขายอาหารทั่วไป. (บทสัมภาษณ์).
- ระวี ศิริกุลจันทร์. (2560, 12 มีนาคม). ประชาชนอำเภอสมเด็จ. (บทสัมภาษณ์).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). “การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย”. *วารสารรัฐสภา* 55, 10 (ตุลาคม) : 72.
- รัตพงษ์ สอนสุภาพ และประจักษ์ น้ำประสานไทย. (2546). *Thaksino model ปฏิรูปสู่ความมั่นคงสู่ฐานอำนาจใหม่*. กรุงเทพมหานคร : สุพีเรียร์นิตติ้งเฮ้าส์.
- รุ่งโรจน์ ผาสุก. (2560, 18 มีนาคม). ประชาชนอำเภอร่องคำ. (บทสัมภาษณ์).
- วนิดา ไชยภู. (2560, 22 มีนาคม). เลขานุการและหัวหน้าแผน. (บทสัมภาษณ์).
- วัชรวิทย์ ไชยสาร. (2541). “การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย”. *วารสารรัฐสภา* 55, 10 (ตุลาคม): 72.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน และธโรธร ตู้อองคำ. (2547). ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา การเมืองการปกครองไทย* หน่วยที่ 12 หน้า 40 – 50. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- วิสุทธิ โปธิแทน. (2524). *ประชาธิปไตย แนวความคิด และตัวแบบประชาธิปไตยในอุดมคติ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา บุญตาโลก. (2560, 17 มีนาคม). นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า. (บทสัมภาษณ์).
- วีระวัฒน์ เชนโยธา. (2560, 18 มีนาคม). ประธานขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).
- วุฒินันท์ ภูโปรง. (2560, 10 มีนาคม). อดีตข้าราชการครูโรงเรียนบ้านนาเกราชญ์อำเภวย อำเภอขามเฒ่า. (บทสัมภาษณ์).
- สมประสงค์ มูลอินทร์. (2560, 25 มีนาคม). สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน บ้านม่วงนา อำเภอดอนจาน. (บทสัมภาษณ์).

สตีล ชานนิชิโชติ. (2556) “ตระกูลการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย” วารสารสถาบัน
พระปกเกล้า 11, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) : 5 – 19.

สังคีต พิริยะรังสรรค์, นวลน้อย ตรีรัตน์ และนพนันท์ วรรณเทพสกุล. (2547). *คอร์รัปชัน
นักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร : บีเพรส.

สิริ เปรมจิตต์. (2515). *ประวัติศาสตร์ยุโรป*. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา.

สุรพล คุณภักดี. (2560, 25 มีนาคม). สื่อมวลชนสังกัดประชาสัมพันธ์จังหวัดกาฬสินธุ์.
(บทสัมภาษณ์).

สุรเดช เคราะห์ดี. (2560, 2 มีนาคม). นายกสมาคมน์ก่าวกาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).

สุวรรณ แยมโสภี. (2554). *การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและบทบาททางการเมืองของพลตรี
บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต “ไม่” ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2527). *พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย*.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมหมาย วรสาร. (2560, 5 เมษายน). ประชาชนอำเภอเขาวง. (บทสัมภาษณ์).

ยศศรีณัฐ กาศสินธุ์. (2560, 30 มีนาคม). นักการเมืองท้องถิ่น ตำแหน่งเลขานุการ นายองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).

ใหม่ รักหมู่ และ ธวัชชัย ไพจิต. (2522). *บันทึก 25 นักการเมือง วิเคราะห์การเลือกตั้งของไทย*.
กรุงเทพมหานคร : นพรัตน์.

หยุด แสงอุทัย. (2534). *พรรคการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : ชานชัย.

อรพิน พรหมอาจ. (2560, 3 มีนาคม). ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดกาฬสินธุ์
(บทสัมภาษณ์).

อภิชาติ พันธุ์โพธิ์. (2560, 18 มีนาคม). ประชาชนอำเภอภูผินารายณ์. (บทสัมภาษณ์).

อุทัย สิงห์ทอง. (2560, 6 มีนาคม). หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
กาฬสินธุ์. (บทสัมภาษณ์).

อวยชัย ชะบา. (2537). ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย*
หน่วยที่ 11 หน้า 671 – 765. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชา
รัฐศาสตร์.

_____. (2549). *สังคมไทย องค์กรในท้องถิ่นและในเมือง*. สืบค้นจาก

<https://www.eduzones.com/knowledge-2-2-33146.html>

- _____. (2549). *โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. สืบค้นจาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=31&chap=4&page=t31-4-infodetail03.html>
- _____. (2554). *หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2554*. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9540000076888&TabID=1&>
- _____. (2557). *สรุปสถานการณ์ปี 2557 5/5 : เก็บตกเหตุการณ์ก่อน – หลังรัฐประหารการเซ็นเซอร์ตัวเอง การปิดกั้นสื่อออนไลน์ การปิดวิทยุชุมชน และอื่นๆ*. สืบค้นจาก <https://freedom.ilaw.or.th/report>
- _____. (2558). *วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี tragedie เมือง*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/>
- _____. (2559). *กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์ ประวัติจังหวัดกาฬสินธุ์*. สืบค้นจาก http://www.kalasin.go.th/th/index.php?option=com_content&task=view&id=297 27/09/2559
- _____. (2559). *ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยสมัยกรุงธนบุรีและ รัตนโกสินทร์*. สืบค้นจาก http://teacher.kjn.ac.th/harinvid/?page_id=40 27/09/2559
- _____. (2559). *การศึกษาไทยในอดีต สมาพันธ์สมาคมครูประถมศึกษาแห่งประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.otepr/e-networks/Newsdetails.php?Details=3>
- _____. (2559). *ลำดับเหตุการณ์สำคัญๆ ของการศึกษาไทย 139 ปี ก่อนยุคปฏิรูปการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.sahavicha.com/?name=article&file=readarticle&id=1843>
- _____. (2560). *การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย พ.ศ. 2475*. สืบค้นจาก http://www.ilovethaiculture.com/young/ewt_news.php?nid=176&filename=index
- Arnold Wehmhoener. (1975). *Elite Development: Bangkok*. Workshop-Report VI.
- Bottommore, Tom. *Elites and Society*. Linotype Granjon : Nicholls & Company Ltd., (1968)
- Political Sociology*. New York : Harper & Row Publishers, 1979.
- Butler, Penniman and Renny eds. (1981). *Democracy at the Polls : A Comprehensive Study of Competitive National Election*. Washington D.C. : American Enterprise Institute for Public Policy Research.
- Cartvert, Peter. (1993). *An Introduction to Comparative Politics*. New York : Harverter Wheatsheaf.

- David Butler, and other. (1987). *Democracy at the polls: A comparative study of competitive national election*. Washington D.C. : American Enterprise Institute for Public Policy Research.
- Duverger, Maurice. (1964). *Political parties*. New York : Methuen D.
- Evers, H.D. and T.H. Silcock. (1965). *Elite and Section in Thailand Social and Economy Studies in Development*. Canberra : Australian University.
- Feinstein, B. D. (2010). *The dynasty advantage : Family ties in congressional elections*. Legislative Studies Quarterly, 35.
- Good, William. (1956). *The Two-party system in the United states*. New York : D. Van Nostrand, Princeton New Jersey.
- Kunio, Y. (1988). *The rise of Ersatz capitalism in South – East Asia*. Singapore: Oxford University.
- Lasswell, Harold D. and Kaplan, Abraham. (1976). *Power and Society : A Framework for Political Inquiry*. 9th ed. New Haven : Yale University.
- Murice Duverger . (1971). *Institutions Politiques et Droit Constitutionnel II Paris*. Paris : Presses universitaires de France.
- Plano, Jack C. And Milton Grunberg. (1967). *The American political dictionary*. 2d ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Ranney, Austin. (1990). *Governing and the Men*. Seventh ed. California : Prentice International. Inc.
- Robert A.Dahl, (1963). *Modern Political Analysis*. Englewood Cliffs : Prentice-hall Publisher: Prentice Hall.
- Roy C. Macridis and Bernard Brown. (1977). *Comparative Politics : Notes and Readings*. Homewood : Dorsey Press.
- Suehiro, A. (1985). *Capital accumulation and industrial development in Thailand*. Bangkok : Chulalongkorn University Social Research Institute.
- Weber, Max. (1947). *Theory of social and economic Organization*. Translated by AR. Henderson and T. Parsons. London : Hodge.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เพื่อทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศในจังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2560

ชื่อ (นาย,นาง,นางสาว).....อายุ.....ปี

อาชีพ..... การศึกษา.....

สถานภาพ..... นับถือศาสนา.....

ที่อยู่..... หมู่ที่ บ้าน.....

ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด.....

**ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการเมืองที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557**

1.บทบาทและบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 เป็นอย่างไร

.....

2.บทบาทและบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ หลังจากที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 - 2557 เป็นอย่างไร

.....

3.การสังกัดพรรคการเมืองของตระกูลศรีเรศในช่วง พ.ศ. 2526 – 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะ
ในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

4.รูปแบบ วิธีการ การหาเสียงเลือกตั้ง ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างไร

.....

5. การกำหนดนโยบายทางการเมืองเพื่อพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

6. การแสดงบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในระดับประเทศและระดับจังหวัด หลังจากที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เป็นอย่างไร ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

7. คู่แข่งทางการเมือง พรรคการเมืองที่คู่แข่งทางการเมืองสังกัด มีผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

8. ฐานคะแนนเสียง เครือข่ายทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ มีผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

ตอนที่ 3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

1. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
แห่งชาติ พ.ศ. 2504 ส่งผลต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมือง การลงรับสมัครเลือกตั้งหรือไม่
อย่างไร

.....

2. การเข้ามามีบทบาททางการเมืองของกลุ่มนายทุนมีผลต่อการแสดงบทบาททางการเมือง การลง
รับสมัครเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

3. ทุนทางการเมือง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจของตระกูลศรีเรศ และของพรรคการเมืองที่สังกัดมีผล
ต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

4. ทูตทางการเมือง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจของกลุ่มทางการเมือง และของพรรคการเมืองที่คู่แข่งทางการเมืองสังกัดมีผลต่อการการเลือกตั้งอย่างไร และส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

5. บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศ หลังจากที่ได้รับเลือกตั้งเป็นอย่างไร ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในสมัยถัดไปหรือไม่ อย่างไร

.....

6. การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การลงพื้นที่เพื่อรับฟังและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจให้กับประชาชน การมีส่วนร่วมกับภาคราชการในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

ตอนที่ 4 ปัจจัยทางสังคมที่ทำให้ตระกูลศรีเรศครองอำนาจทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2557

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของจังหวัดกาฬสินธุ์ และวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 - 2557 ส่งผลต่อการลงสมัครรับเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

2. วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

3. บทบาทในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศเป็นอย่างไร ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

4. การมีส่วนร่วมในประเพณีท้องถิ่น และการลงพื้นที่เพื่อรับฟังและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนเป็นอย่างไร ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

**ตอนที่ 5 ปัจจัยด้านการเมืองที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ
ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557**

1. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการมีบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

2. นโยบายการเมืองการปกครองของประเทศไทยภายหลังจากการรัฐประหาร โดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ ส่งผลกระทบต่อตระกูลศรีเรศในด้านการแสดงบทบาททางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

.....

3. ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 การแสดงบทบาททางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ ของตระกูลศรีเรศ ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

4. ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 การลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของประชาชน และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนของตระกูลศรีเรศตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้ ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

5. การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ วิธีการที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

6. ความโดดเด่นของนางบุญรื่น ศรีเรศ และนายนิพนธ์ ศรีเรศ และการเป็นตระกูลทางการเมืองที่โดดเด่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

7. พรรคการเมืองที่ตระกูลศรีเรศสังกัด ผู้นำของพรรคการเมือง และนโยบายของพรรคการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

8. ฐานคะแนนเสียง และเครือข่ายทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

.....

9. ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 คู่แข่งทางการเมือง พรรคการเมืองของกลุ่ม และพันธมิตรทางการเมือง ส่งผลต่อการเลือกตั้งอย่างไร ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

ตอนที่ 6 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557

1. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศอย่างไร

.....

2. บทบาททางการเมืองของกลุ่มนายทุนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศอย่างไร และส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

3. บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ของตระกูลศรีเรศ ด้านคมนาคม ด้านเกษตรกรรม และด้านอุตสาหกรรม ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

4. ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจตระกูลศรีเรศ ในเรื่องทุน และทรัพยากรทางเศรษฐกิจของพรรคการเมืองที่สังกัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

5.ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มทางการเมือง และทรัพยากรทางเศรษฐกิจของพรรคการเมืองที่
 กลุ่มทางการเมืองสังกัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการเลือกตั้งอย่างไร และส่งผลต่อการได้รับชัย
 ชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

ตอนที่ 7 ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อแนวโน้มการครองอำนาจทางการเมืองของตระกูลศรีเรศใน
 จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557

1.การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของจังหวัดกาฬสินธุ์ และวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนใน
 จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของตระกูลศรีเรศ
 หรือไม่ อย่างไร

.....

2.วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะ
 ในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

3.บทบาทในการพัฒนาสังคมของตระกูลศรีเรศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นอย่างไร ส่งผลต่อการได้รับ
 ชัยชนะในการเลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

4.การมีส่วนร่วมและสนับสนุนประเพณีท้องถิ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลต่อการได้รับชัยชนะในการ
 เลือกตั้งของตระกูลศรีเรศหรือไม่ อย่างไร

.....

ภาคผนวก ข

รูปภาพกิจกรรมทางการเมืองของตระกูลศรีเชศ

คำไว้อาลัย
แต่
ส.ส. สังข์ทอง ศรีธเรศ

ผมรู้สึกเสียใจ และอาลัยเป็นอย่างยิ่งต่อการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณสังข์ทอง ศรีธเรศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของครอบครัวศรีธเรศ และเป็นการสูญเสียนักการเมืองที่ดีและสำคัญคนหนึ่งของเมืองไทย

ส.ส. สังข์ทอง ศรีธเรศ เป็นนักการเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ มีอุดมการณ์ และต่อสู้ด้วยระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด นอกจากนี้ ส.ส. สังข์ทอง ศรีธเรศ ยังอุทิศตนเพื่อสังคมอย่างแท้จริง มีผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป จนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ ถึง ๗ สมัย และได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๗

ผมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัวของ ส.ส. สังข์ทอง ศรีธเรศ ที่ต้องสูญเสียบุคคลสำคัญของครอบครัว และเชื่อว่าไม่เฉพาะแต่ผมเท่านั้นที่รู้สึกอาลัยต่อการจากไปในครั้งนี้ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่เคารพและศรัทธาในผลงานและคุณความดีที่ ส.ส. สังข์ทอง ศรีธเรศ ได้สร้างไว้ย่อมมีความรู้สึกเช่นเดียวกับผม

๑๓

คำไว้อาลัย เขียนโดยนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพของนายนิพนธ์ ศรีธเรศ

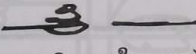
คำไว้อาลัย
แด่
ส.ส. สังข์ทอง ศรีธเรศ

คุณสังข์ทอง ศรีธเรศ อดีตที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี และอดีต-
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นบุคคลที่ชาวจังหวัดกาฬสินธุ์
และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคความหวังใหม่ให้ความเคารพและระลึกถึง ตลอดชีวิตการทำงานทาง
การเมือง คุณสังข์ทองฯ ได้อุทิศเวลา กำลังกาย และสติปัญญาสร้างสรรค์สิ่ง
ที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณูปการต่อประเทศชาติ และประชาชนชาวจังหวัด
กาฬสินธุ์เป็นอันมากประการ ดังจะเห็นได้จากการได้รับความไว้วางใจได้รับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอด

การถึงแก่กรรมของคุณสังข์ทอง ศรีธเรศ นับเป็นการสูญเสียบุคคล
ที่มีคุณค่ายิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ ผมและครอบครัวรู้สึกเศร้าสลดใจและ
มีความอาลัยต่อการจากไปเป็นอย่างยิ่ง

ขออาลัยส่งแห่งคุณงามความดี กุศลผลบุญที่คุณสังข์ทอง ศรีธเรศ
ได้บำเพ็ญไว้ตลอดอายุขัย ประกอบกับบุญกุศลที่ครอบครัวตลอดจนบรรดา
ญาติมิตรได้บำเพ็ญอุทิศให้จงเป็นปัจจัยหนุนนำให้ดวงวิญญาณของคุณสังข์ทอง
ศรีธเรศ ประสบสุขสงบในสัมปรายภพตลอดการนิรันดร์ เทอญ

พลเอก

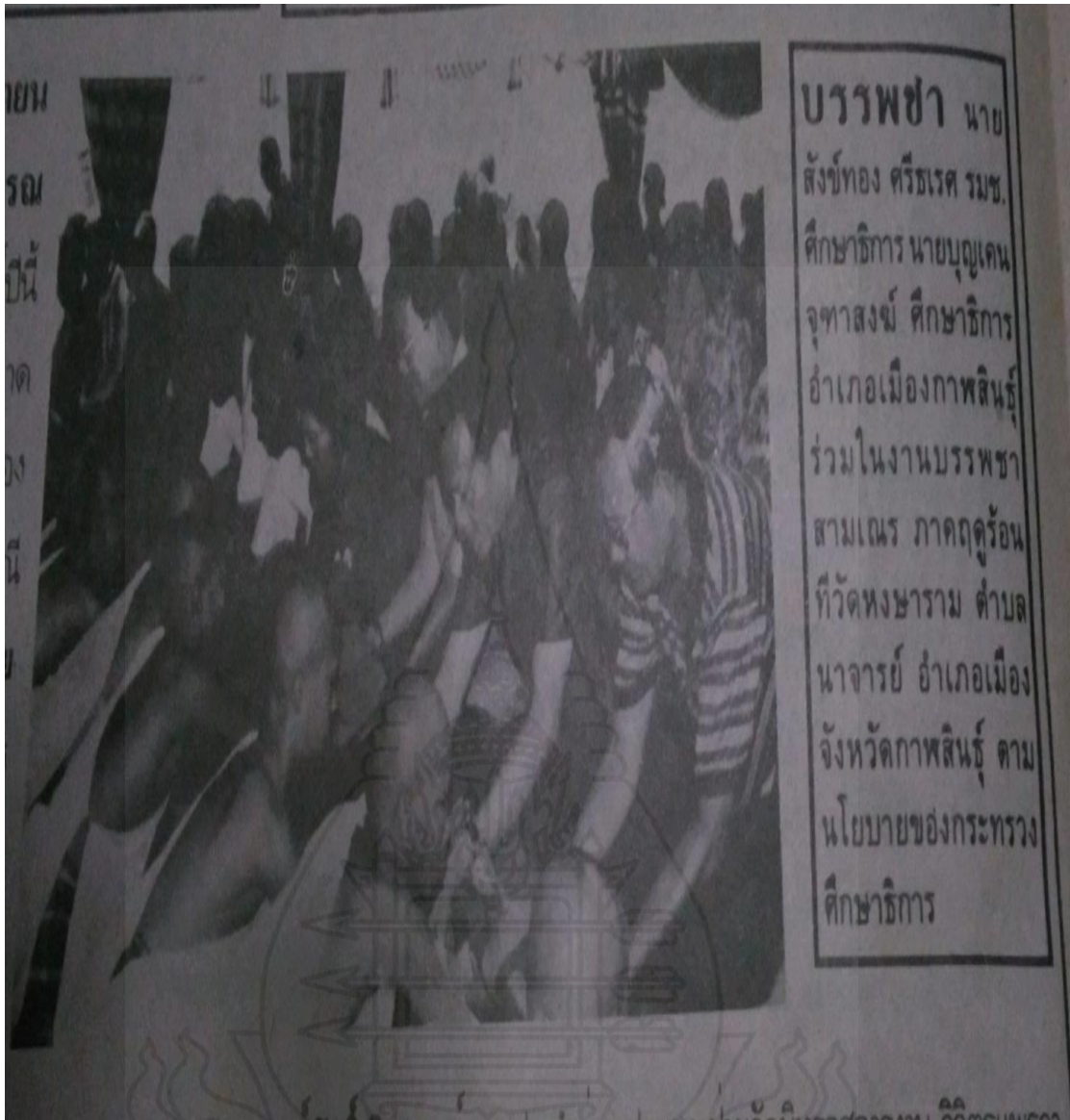

(ชวลิต ยงใจยุทธ)

หัวหน้าพรรคความหวังใหม่

๑๕

คำไว้อาลัย เขียนโดย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

ที่มา อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพนายสังข์ทอง ศรีธเรศ

ข่าวการร่วมกิจกรรมทางสังคมของนายสังข์ทอง ศรีธเรศ

ที่มา หนังสือพิมพ์เสียงภูพาน ปีที่ 21 ฉบับที่ 465 ประจำวันที่ 16 – 30 เมษายน พ.ศ. 2540

ข่าวบทบาทการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจของนางบุญรินทร์ ศรีธเรศ

ที่มา หนังสือพิมพ์เสียงกพพาน ปีที่ 30 ฉบับที่ 647 ประจำวันที่ 1 – 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ภาพที่ตั้งมูลนิธิอัครวิมล ศรีธเรศ

ภาพข่าวการลงพื้นที่ของนางบุญเรือน ศรีธเรศ

ที่มา หนังสือพิมพ์เสียงภูพาน ปีที่ 30 ฉบับที่ 636 ประจำวันที่ 16 – 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ข่าวด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของนางบุญริน ศรีธเรศ
ที่มา หนังสือพิมพ์ภูพาน ปีที่ 30 ฉบับที่ 647 ประจำวันที่ 1 – 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ข่าวการร่วมกิจกรรมทางสังคมของนายสังข์ทอง ศรีธเรศ

ที่มา หนังสือพิมพ์เสียงกูพาน ปีที่ 21 ฉบับที่ 465 ประจำวันที่ 16 – 30 เมษายน พ.ศ. 2540

พื้นที่การเกษตรเสียหายโดยสิ้นเชิงมูลค่าเสียหายกว่า 121 ล้านบาท
เครื่องสูบน้ำ แจกจ่ายน้ำกินน้ำใช้ช่วยด่วน

น.ส.พ. **เสียงกู่พาน** คุณภาพ
เพื่อมวลชน คนอีสาน

ปีที่ 30 ฉบับที่ 647 ประจำวันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2547 **ราคา 8 บาท**

เรื่อง สอ
เผาธ

ตำรวจภาพลื่น
สอบสวนหามือ
เผาธผู้ สนง.สรร
เขตพื้นที่ จ.กาฬ
พนักงานสอบสวน
ประเด็นไว้ 4 ป
ล้วนแล้วแต่เรื่อง
ภายใน > อ่านค

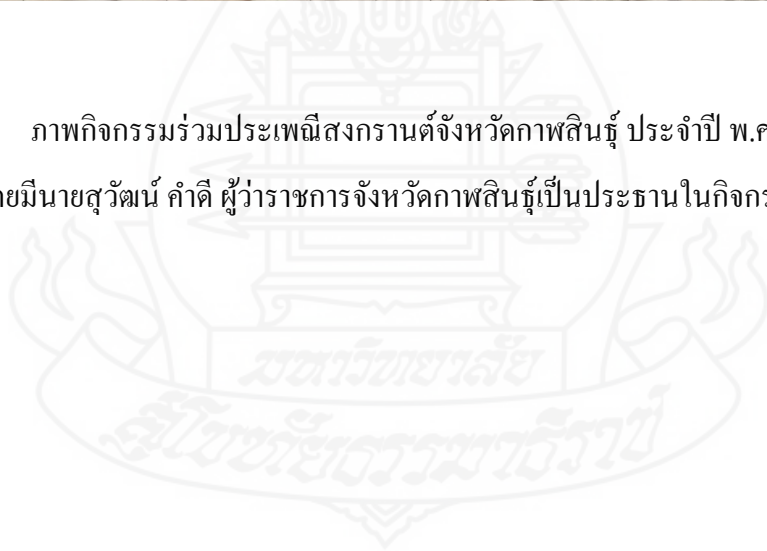
> ทอดกรฐิน อจ.บุญริน ศรีธเรศ ส.ส กาฬสินธุ์ และ อจ.ทวีพร ศิริ
นวกุล พร้อมญาติพี่น้องตระกูล คุณอุดม นำกรฐินไปทอดถวายที่วัดป่า
หนองบัว อ.นามน จ.กาฬสินธุ์ ได้ปัจจัยถวายร่วม 4 แสนบาท

ขานรับยุทธศาสตร์

ข่าวการร่วมงานบุญของนางบุญริน ศรีธเรศ
ที่มา หนังสือพิมพ์เสียงกู่พาน ปีที่ 30 ฉบับที่ 647 ประจำวันที่ 1 – 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ภาพกิจกรรมร่วมประเพณีสงกรานต์จังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปี พ.ศ. 2560
โดยมีนายสุวัฒน์ คำดี ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นประธานในกิจกรรมดังกล่าว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกฤติยา ศิลารักษ์
วัน เดือน ปี	22 มีนาคม 2529
สถานที่เกิด	อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง	นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ระเบียบ และเรื่องร้องทุกข์

